

3/2021

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
MAREC – SUŠEC

BERGARA

OUR BARRELS MAKE THE DIFFERENCE

VUTE PUŠKARSTVO

Kremplova ulica 2, 2000 Maribor
lovskaoprema.si info@lovskaoprema.si
Tel: 059 108 495

AKCIJA MESECA MARCA!

Naročite svojo novo puško Bergara v mesecu marcu pri kateremkoli trgovcu v Sloveniji in prejmite praktično darilo – kapo Bergara!

DOG

PROFESIONALNA KVALITETA
DOSTOPNE CENE
EVROPSKI IZDELEK
3 LETA GARANCIJE

ovratnice za učenje psa, ovratnice proti lajanju, nevidne ograje, GPS ovratnice

M-NET d.o.o., TEL: 040 760 760

www.dogtrace.si
e-mail: info@dogtrace.si

NAREJENI V EU!

DO -50°C

TERMO ŠKORNJI

Izredno topli, lahki in povsem nepremočljivi škornji, ki segajo do kolen. Podplat je čvrst, preprečuje zdrse in nudi dober oprijem na spolzkih tleh, pa tudi na gladki skali in ledu. Škorenj je udoben in omogoča dolgotrajno hojo po različnem terenu, tudi po snegu in ledu.

Sestava škornja:

- OVČJA VOLNA
- EVČJA MATERIJAL, Z MEHURČKI
- FILE
- TOPLINSKO IZOLACIJSKA FOLIJA

58,50 €

Velikosti od 41 do 48

INFORMACIJE IN NAROČILA:
info@beluga.si, www.beluga.si

TAKO TOPLIH IN LAHKIH ŠKORNIJ SE NISTE IMELI!

Lahek, tih in nepremočljiv
lovski komplet Pinewood®

Retriever Active

Lovska jakna - 159,00 €
Lovske hlače - 119,00 €

KOMPLET 278,00 € 250,00 €

-10%

ZA KOMPLET
v mesecu marcu

Popust se velja za posamezna kosa

www.avantura.info

Avantura Trade d.o.o., Ljubljanska c. 44, 6330 Postojna | 05 730 40 70 | info@avantura.info

TEHNOOPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.
Brišičeva ulica 13,
1031 Ljubljana-Crnuče
tel./fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

NIKON Prostaff5 8x42
Akcijska cena: **199,00 €**

NIKON Monarch5 8x42
Akcijska cena: **319,00 €**

Servis dvogledov in strelnih daljnogledov!

Prodaja vrhunskih izdelkov

Optike: Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta, Aimpont, MTC, Pard

Puške: Merkel, Haenel, Blaser, Sauer, Steyr Mannlicher, CZ, Heym, FXAigunsin Mauser, pištole Glock

Strelivo: RWS, Geco, Blaser, KJG, Sellier&Bellot, Rottweil, Sax, LFB, Nobel Sport Italia, GGG

Oblačila: Chevalier, Sitka, Merkel Gear

Razno: 3HGR jermeni, Niggeloh

gsm 041 399 307 ali 031 393 664
email puskarstvo@siol.net
trgovina http://guns-spendal.com/shop/

MERKEL
MERKEL HELIX

MERKEL
MERKEL K5

HEYM SR30

HAENEL
HAENEL JAEGER 10

Blaser
BLASER R8

Puškarstvo Špendal

Izvajamo
vsa
puškarska
dela.

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik CIV., št. 3
marec – sušec

Lovce je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.
ISSN 0024-7014

Glasilno izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava in tisk
Tiskarna Evrografis, d. o. o., Maribor
Poština je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

Odgovorna urednica:
Jasna Kovačič Siuka

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik: dr. Arpad Kóvess
Bojan Avbar, Marjan Gselman, Jurij Lampe, dr. Boštjan Pokornj, Marko Rajkovič

Lektorica in korektorica:

Marjetka Šivic
Tehnični urednik: Milan Samar
Tajnik uredništva: Andrej Miklavčič

Lovce izhaja v začetku vsakega meseca, razen poletne številke 7–8, ki je združena in izide v začetku julija.
Ta številka je izšla v 22.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilno LOVEC obdavčeno po 5% stopnji.

Besedila za objavo v reviji Lovce pošljite na e-naslov lovce@lovska-zveza.si v Wordovem dokumentu, podpisane in žigosane uradne dopise pa skenirane ali po navadni pošti. Fotografije sprejemamo prav tako po e-pošti v formatu jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji.

Fotografi, ki se ukvarjajo z naravoslovno fotografijo, lahko svoje fotografije, namenjene za banko fotografij revije Lovce ter Zlatorogove in Stokovne knjižnice, pošljejo po vnaprejšnjem dogovoru po katerem od elektronskih transferjev.

Avtorji s tem, ko pošljejo fotografije v uredništvo, soglašajo z obdelavo fotografij pred objavo v reviji Lovce oziroma Zlatorogovi ali Stokovni knjižnici.

Uredništvo glasila Lovce
Župancičeva 9
1000 Ljubljana
e-naslov: lovce@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Glasilno Lovce na spletu:
<http://www.lovska-zveza.si>
zavihek Glasilno Lovce

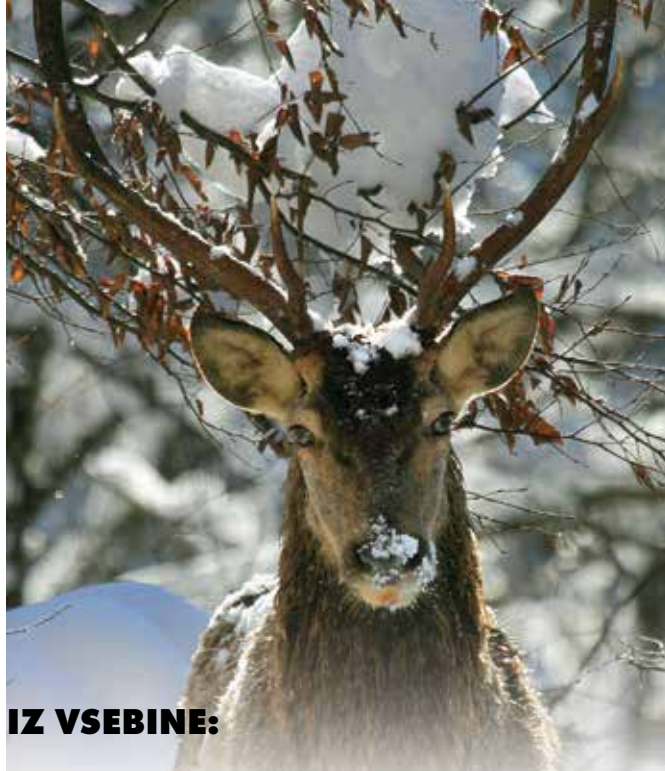

Foto: Štefan Vesel

IZ VSEBINE:

S. F. Kropce:	Kdor ni v koraku s časom, bo sčasoma tudi odšel ...	116
ZAPISANO, IZBRANO, PREBRANO ...		118
LOVSTVO		120
M. Hafner:	Gozdni robovi	120
B. Avbar:	Skrb za prostoživeče živali in rastline je naša skupna obveznost	124
R. Bernik:	Površine za preživetje prostoživečih živali	128
DREVESNE VRSTE		132
M. Kišek:	Evropski macesen	132
LOVSKI NABOJI		135
G. Hodnik:	.308 Winchester	135
PO LOVSKEM SVETU		138
T. Drolc:	Nova spoznanja o življenju gepardov rešujejo živino	138
NA KRATKO IZ TUJEGA TISKA ...		139
LOVSKO PRIPovedništvo		140
M. Marenče:	Prvi in zadnji	140
LOVSKO PESNIŠTVO		144
A. Rant:	Divji petelin	144
LOVSKA ORGANIZACIJA		145
LZ Slovenije:	APK: objavljen načrt ravnanja in osnove za izplačilo finančne spodbude	145
B. Leskovic, A. Kóvess:	Izšla je knjiga o boleznih prostoživečih živali	146
J. K. S.:	Doselitve risov v sodelovanju z lokalnimi prebivalci Gorenjske in severne Primorske (ustanovitve lokalnih posvetovalnih skupin)	146
F. Rotar:	Novi koronavirus zaprl vrata letošnjemu Sejmu lovstva in ribištva ter sejmu Naturo	147
JUBILANTI		149
MLADI IN LOVSTVO		150
F. Ekar:	Lovski stiki in sodelovanje z mladimi	150
LOVEC ZA MLADE NAVADNI RAKUN (Procyon lotor)		151
LOV NA ČRKE IN ŠTEVILKE		152
LOVSKI OPRTNIK		153
B. Vasa:	Dobitnika najvišjega priznanja v LD Poljskava	153
R. Ravnikar:	Lovska pripravnik preizkušala različno orožje	154
Optics-Trade, d. o. o.:	Predstavljamo: strelni daljnogledi Leica Fortis 6	154
M. Toš:	Bogdan Pogačnik	155
Žan, Eva:	Jelenja jed s fižolom in gobami	155
V SPOMIN		156
LOVSKA KINOLOGIJA		157
R. Bandelj:	Koledar lovsko-kinoloških prireditev za leto 2021	157
F. Černigoj:	Lovce in lovski kinolog z veliko začetnico	160
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	162

SLIKA NA NASLOVNICI:

Navadna veeverica (*Sciurus vulgaris*)

Foto: Lojzi Avsenik

Na računalnik natisnjene prispevke pošiljajte na elektronski naslov lovce@lovska-zveza.si. Poslanih prispevkov in fotografij ne vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljjanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Mnenje avtorjev ni tudi nujno mnenje uredništva in Lovske zveze Slovenije. Morebitni priloženi letaki niso povezani z uredniško politiko Lovca in niso publikacije, ki bi jih izdala Lovska zveza Slovenije ali uredniški odbor. Za njihovo vsebino odgovarja naročnik storitve (oglaševalec).

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17, 9. 2004
in št. 81/14, 11. 2014

Srna

srnjak, lanščak:
1. 5.–31. 10.

srna, mladici obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta:

1. 9.–31. 12.

teleta:

1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 1.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta:

1. 9.–31. 12.

teleta:

1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 1.

Mufon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 1.–31. 12.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Šakal

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 1.–31. 12.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–28. 2.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

1. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Šiva vrana

1. 8.–28. 2.

Medved in volk

Po veljavem Pravilniku in Odločbi o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave

Kdor ni v koraku s časom, bo sčasoma tudi odšel ...

Doc. dr. Srečko Felix Krobe,
predsednik Komisije za
lovskočuvajsko službo in
podpredsednik LZS, odgovoren
za delo strokovne službe

Kar nekaj časa sem potreboval, da sem se domislil, kakšen naslov bi dal uvodniku za to številko našega glasila Lovec. Razmere v zadnjem letu so nam v precejšnji meri spremenile način življenja in dela na vseh področjih. Tako je sprememba načina dela krepko posegla v našo organizacijo in naše delo. Sprašujem se, ali smo dovolj prilagodljivi, da ne uporabim besede napredni?

Ali jemljemo nastali položaj kot problem ali kot izziv? Po logiki stvari bi nastali položaj morali jemati kot izziv. V pismenkah dežele vzhajajočega sonca najdemo enak znak za

problem in za izziv. Torej je odgovor preprost: problem–izziv za nove pristope, nove priložnosti. Z uvodnikom nikakor ne želim spodbuditi pisanja o strinjanju ali nestrinjanju s svojo trditvijo, želim pa spodbuditi k razmišljanju in iskanju rešitev ter novosti v naši prihodnosti. Brez sprememb pač ni napredka. Pa naj zadevo nekoliko osvetlim. Naj začnem z enim od osnovnih vprašanj, katerega odgovor nas lahko popelje v tiste vode, kjer ugotovimo, ali smo dovolj upoštevanji v okolju. Torej, odgovor na vprašanje, ali se dovolj vključujemo v dogajanje okoli sebe? Pa pogledjmo na primerih.

V letu 2014 sta bila predstavnika Lovske zveze Slovenije (LZS) imenovana v medresorsko delovno skupino Ministrstva za notranje zadeve glede ureditve strelšč in orožne zakonodaje. Skupina je bila ukinjena lani. Rezultat je bil: ničla pa črta čez, kot temu rečemo. Del naših interesov je zdaj vključenih v Zakon o nujnih ukrepih zaradi afriške prašičje kuge pri divjih prašičih. Na naši spletni strani smo objavili povezavo do raziskave, ki se nanaša na »mnenje slovenske javnosti o odnosu do orožja«. Z raziskavo, ki jo opravlja študent magistrskega študija na Fakulteti za varnostne vede Univerze v Ljubljani, ugotavljamo odnos do orožja. Pričakovali smo, da se bodo v raziskavo vključili lovci, kot lastniki orožja, v večjem številu, kot so se. Doslej je nanjo odgovorilo okoli 4000 anketirancev. Med njimi je peščica lovcev. Glede na to, da je raziskava usmerjena na področje orožja, bi število moralo biti znatno večje, saj nas je lovcev več kot 20.000. Če se že pri tem vprašamo, kako sodelujemo navzven in na področjih, ki posegajo v lovstvo, si moramo odgovoriti negativno. Navedena raziskava je, po mojem vedenju, edina doslej, ki proučuje tovrstno področje in bo zagotovo vplivala na spremembo orožne zakonodaje.

Potem pridemo do naslednjega vprašanja ali razmišljanja: Zakaj imamo LZS, zakaj se ne vključuje? Tukaj pridemo do naslednjega vprašanja: Kakšna organizacija smo? Ali smo

organizacija, ki ima značilnosti centralistične ali decentralistične organizacije? Pri tem si moramo kar odgovoriti, da gre za decentralistično organizacijo, saj je LZS zgolj krovna organizacija, ki ima z Zakonom o divjadi in lovstvu točno predpisane naloge, prav tako ima točno predpisane naloge lovska družina. LZS je zgolj krovna organizacija, ki se v organizacijo svojih članic v bistvu ne vtika tako, kot bi se vtikala v primeru centralističnih organizacij. V praksi prevečkrat govorimo in razmišljamo o njej kot o centralistični organizaciji, kar je napačno. Tako bežimo od težav ali od svojih pristojnosti, kjer smo očitno nekoliko preveč mlahavi. Članice LZS so samostojne pravne osebe, s svojim vodstvom, ki ga izvolijo člani, s svojim transakcijskim računom, s svojo predpisano koncesijsko pogodbo in podobno.

LZS se vključuje v različne projekte na državnem in mednarodnem nivoju, o katerih predsednik LZS vsako leto poroča na rednem občnem zboru LZS. Pa je to vse, kar lahko storimo? Očitno ne. Veliko je projektov, v katere se lahko vključujejo tudi lovske družine na lokalni ravni. Nekatere lovske družine na lokalni ravni tudi ne kandidirajo na razpise občin glede projektov o upravljanju z divjadjo, da bi dobile sredstva iz koncesije v višini 50 odstotkov. Res je, da nekatere občine ne objavijo razpisov, ker tudi niso sprejele tovrstnega pravilnika, kar je storila večina občin v Sloveniji.

So pa primeri dobre prakse o vključevanju lovskih organizacij glede vključenosti v projekt Drava-Natura 2000, reka za prihodnost v okviru Regionalne razvojne agencije za Podravje – Maribor. Operacija je glede sredstev vključena v prednostne naložbe Varstvo in obnova biotske raznovrstnosti in tal ter spodbujanje ekosistemskih storitev, vključno z omrežjem Natura 2000 in zelenimi infrastrukturami iz Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020. Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. Obdobje trajanja projekta: od leta 2019 do leta 2023. Zveza lovskih družin Ptuj – Ormož oziroma njen upravni odbor je imenoval delovno skupino, ki bo v okviru projekta delovala tudi kot povezovalka z vključenimi lovske družinami. Verjamem in upam, da je takšnih dobrih primerov iz prakse več.

Naj namenim napotek ali poudarek glede spodbude za vključevanje lovske organizacije v naše vsakodnevno dogajanje zlasti na področjih, ki zadevajo lovstvo. Veliko je projektov na lokalni ravni, ki nas ne bi smeli zaobiti zaradi naše nedejavnosti.

Nekaj aktualnih zadev za naprej, zadev, ki so pred nami. Najprej želim opozoriti na rok za upravljalce lovišč, ki se nanaša na Načrt ravnanja o afriški prašičji kugi. Rok za izdelavo je 3. april 2021. LZS je pri pripravi načrta sodelovala s pristojnim ministrstvom in dala več pripomb in pobud, ki so bile upoštevane v okviru možnosti. Načrt nalaga veliko obveznost upravljalcem lovišč, nekaj je tudi finančne spodbude, ki očitno ni v realnih okvirih. Posamezne območne lovske zveze

so organizirale tudi spletne seminarje na to temo. Na spletni strani LZS so objavljena pojasnila za sestavo načrta, s čimer naj bi bilo olajšano delo upravljalcev lovišča pri izdelavi načrta.

Pred nami so občni zbori lovskih družin, ki bodo verjetno potekali na daljavo ali na ustrezen način z upoštevanjem vseh predpisanih ukrepov. Tudi to bomo zmogli, o čemer ne dvomim, potrebno pa bo nekaj prilagajanja.

Začela so se teoretična predavanja za lovske pripravnike, žal na daljavo. Zavedam se razlike med predavanji in preverjanjem znanja. Nekatere usposobljene članice bodo počakale na ugodnejše stanje glede covida-19 in vse izvedle fizično. Izkušnje prejšnjega leta kažejo, da je na daljavo tudi ena izmed mogočih in uspešnih poti. Na podlagi lanske ugotovitve sam osebno ne vidim razloga za prelaganje; udeleženci pri uporabi tovrstnega načina sploh nimajo težav. Zavedam se, da so v tej situaciji najbolj obremenjeni predavatelji, ki pač morajo biti bolj prilagodljivi kot doslej. Na daljavo je mogoče opraviti kakšno stvar oziroma predavanje celo bolj domiselno, praktično in nazorno kot sicer. O izobraževanju na daljavo sem prejel in sledil kar veliko negativnim mnenjem tako predavateljev kot tudi drugih lovcev, razen pripravnikov samih. Najbliže ali da ne rečem vsečna mi je bila naslednja komunikacija:

avtor »A«: V vsebini je napisal samo negativen vidik izobraževanja na daljavo.

avtor »B« kot odgovor avtorju »A«: Piše se letnica 2021 in ne 1990.

Tako je avtor »B« želel povedati, da živimo v informacijski dobi.

Ena izmed lastnosti in pogojev za uspešno delo organizacije je tudi, da se le-ta nauči »pozabljati«. To ne pomeni, da pozabimo poravnati članarino svoji organizaciji, ampak pomeni, da pozabimo, kako smo delali včasih. Torej se moramo prilagajati okolju, novonastalim razmeram, kjer stari pristopi pač ne delujejo več.

Všečno ali ne, to je resničnost. In v tem pomenu se bom vrnil na naslov uvodnika:

»Kdor ni v koraku s časom, bo sčasoma tudi odšel!« Besede sem povzel po razgovoru s kolegom mag. Janijem Šalamonom, predsednikom naše Komisije za lovsko kulturo in odnose z javnostmi. In slej ko prej bomo tudi mi, tako ali drugače, sčasoma odšli kot posamezniki, ne pa kot organizacija.

Ostranite zdravi in dober pogled.

»Ena izmed lastnosti in pogojev za uspešno delo organizacije je tudi, da se le-ta nauči 'pozabljati'. To ne pomeni, da pozabimo poravnati članarino svoji organizaciji, ampak pomeni, da pozabimo, kako smo delali včasih. Torej se moramo prilagajati okolju, novonastalim razmeram, kjer stari pristopi pač ne delujejo več.«

Foto: Srečko Felix Kroppe

Foto: Janez Tarman

OBETA SE PREPOVED UPORABE SVINČENH NABOJEV V MOKRIŠČIH

ŠTAJERSKI TEDNIK, 19. 1. 2021 (Mojca Zemljarič) – Evropski parlament je izglasoval prepoved uporabe svinčenih šiber v mokriščih Evropske unije. Pobuda varuhov narave je, da bi prepoved svinčenih krogel in vab obveljala za vsa naravna okolja in habitate, ne le mokrišča. V Društvu za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) zakonodajni predlog, ki ga je o prepovedi uporabe svinčenih nabojev v mokriščih oblikovala Evropska komisija, podpirajo: »Svinec je težka kovina, ki se uporablja za izdelavo uteži, na primer pri ribolovu, je pa tudi sestavina v kroglih in šibrah za lov. Ocenjeno je, da se v Evropi letno za lov na živali uporabi med 600 in 700 milijonov paketov nabojev, ki vsebujejo svinčene krogle, to je od 18.000 do 21.000 ton svinca – približno 200.000 milijonov posameznih nabojev. Nekateri strelji žival ubijejo takoj, vendar pa velika večina streliv žival le rani. Ker le majhen delež krogel ali šiber dejansko zadene svojo tarčo, se jih večina razprši v okolje. Svinčene krogle tonejo

v zemljino (tla) zelo počasi in so tako na voljo kot hrana živalim v okolju še dolgo časa. Na DOPPS upamo, da bo predlog Evropske komisije o prepovedi uporabe svinčenih krogel obveljal ne le za mokrišča, ampak tudi za vsa druga življenjska okolja. Takšna odločitev je še posebno pomembna za varstvo ujed in drugih plenilcev, saj je zaužitje svinčenih krogel eden glavnih razlogov povišane koncentracije svinca v krvi živali. To nadalje privede do akutnih in kroničnih zastrupitev in se pogosto konča s smrtjo osebkov.«

LOV NA DIVJEGA MERJASCA

NEDELJSKI DNEVNIK, 13. 1. 2020 (Boštjan Istenič) – Jutro je 13. januarja 1929 poročalo takole: »Po stiškem gozdu v Velikem Borštu nad Stično se je že delj časa klatil divji merjasec. Za njegove sledove so vedeli samo lovci. Stiški župan g. Lamoreht je šel pred par dnevi v družbi s še enim lovskim tovarišem na prežo in res sta imela srečo. Po daljšem čakanju prilomasti naravnost mimo njih blizu 200 kg težak merjasec in na malo korakov oddaljenosti zagrima strela obeh lovcev. Merjasec je bil zadet, a je

vseeno še brzih krač nadaljeval svojo pot, pustivši za seboj krvavo sled in par ščetin lovcema v spomin. Lovca sta ranjeno zver zasledovala po snegu kake tri ure proti višnjegorskemu gorovju. Končno pa sta se morala zaradi utrujenosti vrniti brez plena in slave. Tako je imel merjasec srečo, da si je rešil življenje, če strela nista povzročila krvavitve. Lovca pravita: prvi, da je imel v cevi prah, a drugi, da je imel premalo kroglo. Morda pa nanese sreča, da bo kdo tretji deležen izrednega plena.«

V SLOVENIJI RAZGLAŠENA VISOKA STOPNJA OGROŽENOSTI ZARADI AFRIŠKE PRAŠIČJE KUGE

STA, 22. 1. 2021 – Za celotno ozemlje Slovenije je določena visoka stopnja ogroženosti zaradi neugodne epizootiološke situacije glede afriške prašičje kuge pri divjih prašičih v sosednjih državah, izhaja iz sklepa, ki ga je izdal v. d. generalnega direktorja Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin **Jernej Drofenik**. Nujni ukrepi so prepoved prejetja in odpreme živih divjih prašičev na druge lokacije, intenziven

odstrel divjih prašičev, prepoved in omejitev krmljenja na krmiščih, biovarnostni ukrepi v povezavi z lovom in ustrezno ravnanje z najdenimi poginulimi divjimi prašiči. Z visoko stopnjo ogroženosti v Sloveniji je tako predviden tudi izreden odstrel divjih prašičev. Upravljalci lovišč bodo morali njihovo številčnost zmanjšati na minimum, da bi bil vpliv afriške prašičje kuge ob pojavu v Sloveniji čim manjši, hkrati pa bi lažje izkoreninili bolezen. Tako določa zakon o nujnih ukrepih zaradi afriške prašičje kuge pri divjih prašičih, ki ga je državni zbor potrdil sredi lanskega decembra. »Sloveniji se bolezen približuje iz praktično vseh smeri,« je takrat med drugim poudaril minister za kmetijstvo Jože Podgoršek.

NAD DIVJE PRAŠIČE Z NAKUPOM OROŽJA ZA 400.000 EVROV

DELO, 27. 1. 2021 (Maja Prijatelj Videmšek) – Z razglasitvijo visoke ogroženosti na območju celotne Slovenije je bil aktiviran intenziven odstrel divjih prašičev. Namen ukrepa je zmanjšanje populacije divjih prašičev, s čimer bi zmanjšali tudi hitrost širjenja bolezni in doseg-

li njeno hitrejšo izkoreninjenje, pojasnjujejo na ministrstvu za kmetijstvo. Afriška prašičja kuga, strah in trepet prašičerejcev, že nekaj let povzroča težave v več evropskih državah. V Sloveniji še ni potrjena, vendar je Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin zaradi slabih razmer v sosednjih državah izdala sklep za začetek intenzivnega odstrela divjih prašičev, ki so eden od prenašalcev bolezni na domače prašiče. Za to nalogo bodo lovci dobili denarno spodbudo in veliko novega orožja. O tej problematiki so obširno poročali tudi v oddaji **SVET NA KANALU A** 27. 1. 2021. O ukrepih je poročal tudi **DNEVNIK**.

JELENJAD V DOLINO, VOLKOVI ČAKAJO NA KRMIŠČIH

GORENJSKI GLAS, 27. 1. 2021 (Cveto Zaplotnik) – Na Zgornjem Gorenjskem je v višje ležečih predelih več kot meter debela snežna odeja, v nižinah pa marsikje tudi presega debelino štirideset centimetrov. Takšne razmere so zahtevne za divjad, otežujejo pa tudi lov, ki v zimskih mesecih ni tako intenziven kot v preostalem delu leta. Po zakonu o divjadi in lovstvu lov na območjih,

kjer je snežna odeja debela več kot štirideset centimetrov, ni dovoljen. Kot pojasnjuje Blaž Černe iz blejske območne enote Zavoda za gozdove Slovenije, divjad na območjih z debelo snežno odejo že občuti prehransko stisko. Če se bo nadaljevala do pomladi, se lahko ponovijo razmere iz zim 2005/2006 in 2012/2013, ko je bilo zaradi izčrpanosti in bolezni veliko poginov. Divjad je sicer prilagojena na življenje v zimskih razmerah, posamezne vrste se jim še posebej prilagodijo. Za jelenjad je značilno, da se v hudih zimah z debelo snežno odejo preseli z višje ležečih predelov v dolino. Tako se je zgodilo tudi v letošnji zimi, ko je s platojev Pokljuke in Jelovice in višjih leg Karavank že prišla v nižje ležeče predele, v bližino vasi, kjer povzroča škodo na gozdnem in sadnem drevju, odpira bale travne silaže, išče hrano v koritastih silosih ... V zavodu za gozdove so doslej prejeli tri prijave škode v naseljih zaradi jelenjadi, še več jih pričakujejo v prihodnje. V ostrih zimskih razmerah bolj kot sicer deluje »zakon« naravne selekcije, po katerem preživijo živali z boljšo telesno kondicijo; boj za hrano in preživetje pa se bije tudi med živalskimi vrstami. Na Zgornjem Gorenjskem se v letošnji zimi v boj vključujeta tudi dva tro-pa volkov, ki sta se oblikovala predlani: prvi na Jelovici šteje

od šest do osem volkov, drugi na Pokljuki je verjetno manjši. S selitvijo divjadi z višje ležečih predelov v nižje so v dolino prišli tudi volkovi. Lovci opažajo njihove sledi v snegu, predvsem pa posledice njihovih dejanj. Ko se je Černe s sodelavcem mudil v dolini Radovne, je pri krmišču v bližini jezera Kreda naletel na pokončani košuto in muflonko, informacije o pokončanih živalih pa dobiva tudi iz Bohinja in iz drugih koncev. Volkovi očitno ob krmiščih, kjer se koncentrirajo divjad, čakajo na svoj plen, predvsem na muflone pa tudi na jelenjad in srnjad.

IZ LOVSKEGA ROGA IZVABLJA MELODIJE

ŠTAJERC, 28. 1. 2021 (Damijan Toplak) – Mojca Zupan Meglič je prejemnica priznanja Zveze kulturnih društev Maribor in območne izpostave Javnega sklada za kulturne dejavnosti Maribor – priznanja Janeza Karlina za leto 2020. Zupan Megličeva je pri Pohorskih rogistih, ki delujejo v okviru Kulturno-umetniškega društva Hoče, aktivna več kot 30 let, z njimi pa je prvič nastopila pri enajstih letih, ko je po zgolj šestih mesecih vaj in učenja skladb zaigrala na srečanju lovskih rogistov na Bledu. Za 30 let delovanja je prejela tudi zlato Gallusovo priznanje in srebrno

plaketo Lovske zveze Slovenije za širjenje lovske kulture. Igranje na lovski rog ji je bilo že od nekdaj všeč, tudi to, kako je iz njega mogoče zvabiti melodije. Rada je nastopala v javnosti in se udeleževala različnih tekmovanj. Veliko zaslug, da se je že v otroštvu srečala z lovskim rogom, ima njen oče Branko Zupan, ustanovni in še aktivni član Pohorskih rogistov. Leta 2005 so se Pohorski rogisti udeležili tekmovanja v Vojniku in osvojili prvo mesto. Od tistega leta je tudi vodja skupine. Leta 2010 so na tekmovanju v madžarskem mestu Pecs v skupinski kategoriji osvojili zlato medaljo, v kategoriji posameznikov pa je kot solistka zlato medaljo osvojila tudi ona. Razložila je, da je igranje na lovski rog bolj kot pri nas priljubljeno v Avstriji, v Sloveniji se s tem ukvarja le kakšnih 10 do 15 skupin. So pa Pohorske rogiste poslušalci lahko spoznali že po vsej Sloveniji in tudi v Avstriji. Povedala je, da je lovski rog kot instrument v prvi vrsti namenjen lovu in lovci z njim zaigrajo, ko se pripravljajo na lov ali ga z njim dokončajo ali ko kaj uplenijo. Sama ni članica nobene lovske družine, bil pa je član njen oče. Rog je v rabi tudi na koncertih, praznovanjih in odprtjih. Na Madžarskem so z njim odigrali celo slovensko himno, največkrat pa igrajo ponarodele melodije.

Pripravil: dr. Marjan Toš

GOZDNI ROBOVI

Gozdni rob je stičišče gozda z drugimi ekosistemi, v tem primeru govorimo o zunanjem gozdnem robu. Zunanji gozdni robovi so lahko naravne gozdne meje s planinskimi pašniki, mokrišči in drugimi vodnimi ekosistemi, mrazišči ipd., lahko pa so tudi stičišča s površinami, ki jih je oblikoval človek, kot so travniki, pašniki, njive, biotopi urbane okolja. Gozdni rob je tudi stičišče dveh ali več gozdnih združb ali različnih razvojnih stopenj znotraj njih; v tem primeru govorimo o notranjem gozdnem robu. Oblika in sestava gozdnega roba je največkrat povezana z načinom gospodarjenja z obema površinama, ki ju razmejuje gozdni rob. V intenzivno obdelani (kmetijski) in poseljeni (urbani) krajini so gozdni robovi praviloma ozki. Na večjih strminah, kjer je strojna obdelava površin otežena in se travniki in pašniki zaraščajo, so širši. Gozdni robovi so pomembna sestavina življenjskega okolja številnim vrstam ptic in sesalcev ter njihovim populacijam, s tem pa tudi številnim vrstam, ki jih uvrščamo med divjad. Da opravljajo svojo vlogo, jih je treba varovati in ustrezno negovati.

Zakaj so pomembni gozdni robovi

Gozdni robovi pomembno prispevajo k biotski raznovrstnosti (pestrosti) življenjskega okolja. V prehodnem pasu med dvema ekosistemoma (na primer

gozda in travnika – zunanji gozdni rob) ali med dvema združbama ali razvojnima stopnjama gozda (notranji gozdni rob) se pojavljajo vrste obeh mejnih združb oziroma ekosistemov, pojavljajo pa se tudi vrste, ki so deloma ali v celoti navezane na takšne prehodne oblike. V gozdnem robu

Gozdni robovi povečujejo biotsko raznovrstnost (pestrost) življenjskega okolja. V prehodnem pasu med dvema ekosistemoma (zunanji gozdni rob) ali med dvema združbama ali razvojnima stopnjama gozda (notranji gozdni rob) se pojavljajo vrste obeh mejnih združb oziroma ekosistemov in tudi vrste, ki so deloma ali v celoti navezane na takšne prehodne oblike.

so pogoste številne plodonosne grmovne in drevesne vrste (**slika 1**), pomembne za ptice, pa tudi za divjad nekaterih vrst. Ustrezno oblikovan gozdni rob s pestro sestavo rastlinskih vrst zato zagotavlja habitate številnim živalskim vrstam, tudi divjadi.

V gozdu in gozdnem robu imajo živali večinoma zavetje, prehranjujejo pa se v njem in zunaj njega. Med divjadjo so v gozdnem robu pogoste srna, poljski in planinski zajec, kuna belica, jazbec, lisica. V gozdnem robu se zadržujejo tudi navadni jelen, gams, muflon, še posebno ob prehajanju na hranjenje na odprte površine in ob vračanju s hranjenja v kritje. V življenjskem prostoru poljskega

Slika 1: V gozdnem robu sta pogosta plodono drevje in grmovje.

Slika 2: Pred izstopom na pašno površino se živali rade prehranjujejo v gozdnem robu.

Gozdni robovi zmanjšujejo škodo od rastlinojede parkljaste divjadi na gozdnem mladju in izboljšujejo življenjske razmere na kmetijskih površinah.

zajca, fazana in poljske jerebice je gozdni rob pomembno kritje, kjer najdejo tudi hrano. V nižinskih obvodnih gozdovih gozdni rob in druga obvodna drevnina zagotavljajo kritje vodnim in obvodnim živalskim vrstam. V gozdnem robu se pojavljajo manjši sesalci in ptice, ki jih ne uvrščamo med divjad (na primer velika podlasica ali hermelin, mala podlasica, jež, rovkva, voluharice, rjavi srakoper, rumeni strnad), pa tudi številne vrste žuželk in drugih nevretenčarjev. Tudi notranji gozdni robovi so za živali skrivališča in objekti za hranjenje oziroma iskanje hrane; uporabljajo jih manjše živalske vrste in rastlinojedi parkljarji. Čim večje so razlike med dvema razvojnima fazama gozda, tem večjo biotsko pestrost zagotavlja notranji gozdni rob.

Gozdni robovi so pomembni tudi za lov in uresničevanje načrtov odvzema divjadi – večina lovskih prež je postavljenih v gozdnem robu, na mestih, kjer pričakujemo prehajanje divjadi iz gozda na kmetijske površine.

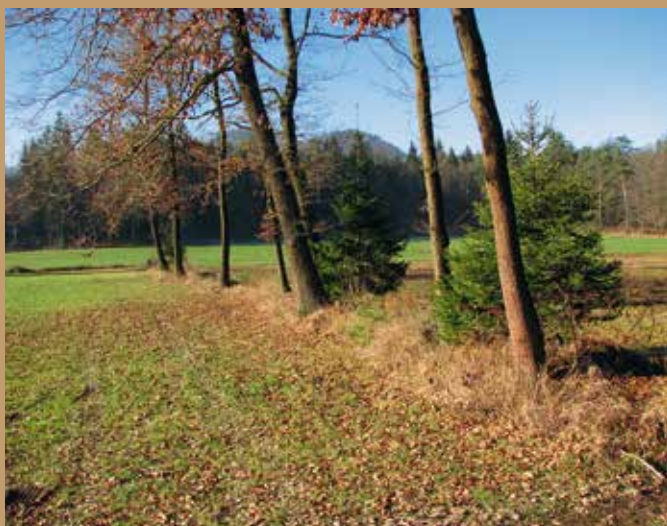
Gozdni robovi zmanjšujejo škodo od rastlinojede parkljaste divjadi

Pravilno oblikovani gozdni robovi so pomembni tudi zaradi preprečevanja škode v sestojih, ki jih povzroča rastlinojeda parkljasta divjad z objedanjem gozdnega mladja. Živali se namreč pred izstopom na pašno površino (travnik, pašnik, senožet) nekaj časa zadržujejo v gozdu, kjer oprezajo, obenem pa se tudi prehranjujejo. Če je rob sestoja neustrezno oblikovan, se živali pred izstopom dlje zadržujejo v notranjosti sestoja, kjer se prehranjujejo (tudi) z mladjem gozdnega drevja. Če pa gozdni sestoj prehaja prek ustreznega oblikovanega gozdnega roba do pašne površine,

se živali pomaknejo bližje robu, kjer imajo v takem primeru namreč ustrezno kritje, preden izstopijo. V takem primeru se prehranjujejo (tudi) s popki in poganjki grmovnih vrst (*slika 2*), ki jih je veliko prav v gozdnem robu.

Izboljšujejo življenjske razmere na kmetijskih površinah

Gozdni robovi in njihovi ostanki v agrarni krajini na primer izboljšujejo življenjske razmere tudi na travnikih in njivah, ne le zaradi pozitivnega vpliva na klimo (blaženje vremenskih ekstremov) okoliških površin, pač pa tudi zaradi vpliva živalskega sveta gozdnega roba na rastlinstvo in živalstvo okoliških površin. Živalski svet gozdnega roba se namreč pri iskanju hrane in drugih aktivnostih pojavlja tudi na okoliških negozdskih površinah (travniki, njive) ter se povezuje v številne verige in spletke z njenim rastlinstvom in živalstvom. Tako se številne vrste ptic in

Slika 3: Zunanji gozdni robovi so lahko ozki in zato strukturno ter vrstno enolični.

Slika 4: Kjer se travniki in pašniki zaraščajo, so gozdni robovi po navadi širši in pestrejši.

Slika 5: Po poseku gozdnega drevja so tudi notranji gozdni robovi ozki in enolični.

Slika 6: Ko se posekana površina zarašča, postajajo notranji gozdni robovi širši, bolj slojeviti in razgibani.

malih sesalcev, ki živijo v gozdnem robu, prehranjujejo z rastlinstvom in živalstvom različnih vrst, ki živijo na travnikih in poljih. Zaradi številnih vrst ptic in malih sesalcev, ki v gozdnem robu najdejo ugodne življenjske razmere, ter njihove pogostosti je gozdni rob tudi priljubljen habitat plenilskih vrst (na primer lisica, kuna belica, dihur).

na površina zarašča, notranji gozdni rob pa po naravi (naravno) postaja vedno širši, bolj slojevit in vedno bolj razgiban (**slika 6**).

Pravilno oblikovan (*tako zunanji kot notranji*) gozdni rob naj bi bil čim bolj podoben naravnemu (ko se površine po naravi zaraščajo z gozdno vegetacijo), širok naj bi bil eno povprečno sestojno

Kako negujemo gozdne robove

Ker je struktura gozdnega roba prav tako pomembna za kritje živalim kot ustrezna zastopanost drevesnih in grmovnih vrst, ga je treba obnavljati. Pri obnovi in negi varujemo plodonosno gozdno drevje in grmovje. Še posebno plodo-

Kakšni so pravilno oblikovani gozdni robovi

Zunanji gozdni robovi so lahko ozki in zato strukturno ter vrstno monotoni (**slika 3**) ali pa širši in pestrejši (**slika 4**). V intenzivno obdelani (kmetijski) krajini, še posebno v ravninskem svetu, kjer je povsod mogoča strojna obdelava površin, so zunanji gozdni robovi večinoma ozki. Travniki so pokošeni prav do gozda, njive so obdelane prav do gozda. Na večjih strminah, kjer strojna obdelava površin ni mogoča ali je vsaj zelo otežena, in/ali v okolju, kjer lastniki intenzivno ne obdelujejo vseh kmetijskih površin, se zarašča marsikateri travnik ali pašnik. V takih primerih so gozdni robovi širši, vodoravno in navpično bolj razgibani in slojeviti ter zato vrstno pestrejši. Tudi notranji gozdni robovi so lahko ozki, na primer po poseku gozdnega drevja (**slika 5**), ko v gozdu nastane jasa (poseka). Sčasoma, v letih in desetletjih, se poseka-

Slika 7: Pri negi gozdnih robov varujemo zelo vejnato in plodonosno drevje.

Pri negi gozdnega roba varujemo plodonosno drevje in grmovje, zelo vejnato drevje in puščamo odmrle ležeča debla. Grmovne vrste negujemo s točkovnim in razpršenim posekom posameznega grmovja ali njihovih skupin v obhodnji 5–15 let, odvisno od vrste, nadmorske višine in drugih ekoloških razmer.

(drevesno) višino, stopničast in večslojen. Pravilno oblikovan (naraven) gozdni rob sestavljajo štirje sloji: to so sloji zelišč, grmovja, nizkega drevja in grmovja ter visokega in nizkega drevja ter grmovja. Pravilno oblikovan gozdni rob je v gospodarjeni krajini redek, saj je večinoma preozek.

nosne drevesne vrste, ki so bile v naših gozdovih nekdaj pogostejše, pa so zdaj redke (na primer divja hruška, divja jablana, brek, mokovec, skorš ...). V gozdnem robu varujemo tudi druge, sicer pogostejše plodonosne drevesne in grmovne vrste (na primer jerebika, divja češnja, črni trn, beli trn, dren, črni bezeg,

Slika 8: Z odraščanjem drevja in grmovja postane gozdni rob vrzelast, del grmovja in spodnje veje odmrejo zaradi pomanjkanja svetlobe.

divji bezeg, brogovita ...). Varujemo tudi plodonosne drevesne vrste z debelimi semeni, ki so sicer v sestojih lahko pogoste (kostanj, hrasti).

Če primanjkuje plodonosnih drevesnih in grmovnih vrst, jih je priporočljivo saditi. Pri tem se je smiselno povezati z območno javno gozdarsko službo zaradi izbire primernih (rastišču ustreznih) vrst. Prav tako varujemo zelo vejnato drevje (**slika 7**), ker nanj rade sedajo ujede, sove in druge vrste ptic, v gozdnem

Pravilno oblikovan (naraven) gozdni rob sestavljajo štiri sloji: zelišč, grmovja, nizkega drevja in grmovja ter visokega in nizkega drevja ter grmovja. Pravilno oblikovan gozdni rob je v gospodarjeni krajini redek, saj je večinoma preozek.

Slika 9: Za obnovo grmovnega sloja je najprimernejša panjevska sečnja, ki jo izvajamo točkovno ali na krajših odsekih roba.

Slika 10: Mladi poganjki so rastlinojedim parkljarjem priljubljene že v prvem letu po opravljeni negi.

robu puščamo tudi odmrla ležeča debla. Z odraščanjem in starostjo gozdnega drevja in grmovja postane gozdni rob vrzelast, del grmovja in spodnje veje zaradi pomanjkanja svetlobe odmrejo (**slika 8**). Način vzdrževanja grmovnih vrst je podoben vzdrževanju grmišč v gozdu ali v agrarni krajini. Za obnovo je najprimernejša panjevska sečnja, ki jo izvajamo točkovno (**slika 7**) ali na krajših razdaljah gozdnega roba (**slika 9**) v periodiki (obhodnji) 5–15 let, odvisno od grmovnih vrst, ekoloških razmer (na primer nadmorska višina) ipd. Tako dosežemo gostejši grmovni sloj in nižje višine, mladi poganjki pa so rastlinojedim parkljarjem priljubljene že v prvem letu po sečnji (**slika 10**). V okolju s prisotno parkljasto divjadjo je merilo za posek drevja odraščanje popkov in mladih poganjkov zunaj dosega njihovega gobca, v

okolju s prisotno malo poljsko divjadjo pa gostota pritalne vegetacije.

Za vzdrževanje gozdnih robov se ne odločamo spomladi, v času gnezdenja ptic. Gozdni robovi so namreč priljubljena zatočišča in gnezdišča številnih vrst ptic. Primerno obdobje za tovrstna dela je pozno zimsko obdobje, pred olistanjem drevja. Tedaj bo naše delo tudi lažje, zaradi poseka vejevja zunaj vegetacijskega obdobja pa bo lastnik nastalo biomaso lahko s pridomo uporabil za kurjavo (**slika 7**). Notranjih gozdnih robov posebej ne vzdržujemo, se pa tisti, ki so nastali zaradi gospodarjenja z gozdovi (stičišče različnih razvojnih faz gozda) s posekom in odraščanjem gozdnega drevja nenehno spreminjajo.

Miran Hafner
miran.hafner@gmail.com

SKRB ZA PROSTOŽIVEČE ŽIVALI IN RASTLINE JE NAŠA SKUPNA OBVEZNOST

Marčevska popotnica svetovnim dnevom

Marec, tretji mesec po gregorijanskem koledarju, je mesec z najmanjšo količino padavin. Njegovo izvirno slovensko ime je sušec, krasijo pa ga svetovni dnevi in prazniki, posvečeni nežnejšemu spolu. Vanj so umeščeni tudi trije svetovni dnevi, ki so tesno povezani z naravnim okoljem in živimi bitji na tretjem kamnu od sonca – Zemlji. Radi ga imajo ljudje, ki ne marajo zime in snega. Vsako leto 21. marca zbrsti pomlad in z njo toplejše vreme. **V koledar svetovnih dni so marca zapisani svetovni dnevi prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst, gozdov in voda. Marca obhajamo tudi svetovni dan varčevanja z energijo, svetovni dan meteorologije in svetovni dan strpnosti. Marčevski svetovni prazniki so povezani, ker med seboj delijo tudi skrb za prostoživeče živalske in rastlinske vrste. V naši družbi je marca lani – tudi na podlagi določil Pogodbe o delovanju Evropske unije – napočil čas, da živali niso le stvari, temveč čuteča živa bitja, ki morajo biti deležna posebne pravne zaščite. Na rastline in živali ne smemo gledati samo kot na predmete, ki jih človek obvladuje, izkorišča in jih trži (res in commercio). Njihova vloga ni zgolj v predmetih njihove rabe, čuteča bitja imajo svoje pravice do lastnega dostojanstva, ki jih varujejo, da ne bi bile predmet izkoriščanja ali trpinčenja.**

3. marec – svetovni dan prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst

Pestrost življenjskih oblik na našem planetu je posledica več milijard let evolucije. Raznoverstnost ekosistemov tisočletja ohranja človeško civilizacijo in njen razvoj. Ljudem zagotavlja hrano in surovine, vodo in zrak, ki ga dihamo. Človek v svojem pohlepu in nenehni tekmi za razvojem (tudi naravi škodljivih) tehnologij s svojimi dejavnostmi neustavljivo ogroža naravo in njeno biotsko raznoverstnost, ki se hitro zmanjšuje po vsem svetu. V zadnjem desetletju so se na Zemlji naglo zmanjšale populacije rib, ptic, sesalcev, dvoživk in plazilcev. Človeštvo se je na podlagi znanstvenih dognanj in spoznanj civilnih družb začelo zavedati visoke stopnje ogroženosti rastlinstva in živalstva. Stopnja zavesti je zavedanje nadgradila, da je za ohranjanje celovitosti

življenja na Zemlji potrebna trajnostna raba naravnih virov.

Biotska raznovrstnost se v naravi ohranja z ohranjanjem naravnega ravnovesja, ki je stanje medsebojno uravnoveženih odnosov in vplivov živih bitij med seboj in z njihovimi habitatami.

Leta 2013 je **Generalna skupščina**

k ohranjanju celovitosti življenja na Zemlji. Vse vrste prostoživečih živali in rastlin so del biotske raznovrstnosti, ki je ključnega pomena za preživetje ljudi. Pomemben je tudi pomen trajnostne rabe naravnih virov za doseganje ciljev trajnostnega razvoja. V Washingtonu je bila 3. marca leta 1973 sprejeta *Konvencija*

Ozemeljsko Sloveniji pripada manj kot 0,004 % vse zemeljske površine in 0,014 % kopnega. Na njeni površini živi okoli 2 % kopenskih prostoživečih živali. Veliko rastlinskih in živalskih vrst na tako majhnem prostoru uvršča Slovenijo med naravno najbogatejša območja.

Čudovit svet rastlin; vsak cvet je vesolje v malem.

Združenih narodov (ZN) 3. marec razglasila za **svetovni dan prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst** (World Wildlife Day). Svetovni dan prostoživečih živalskih in rastlinskih tudi nas – slovenske lovke in lovce – poziva

Vsako leto **3. marca** po vsem svetu zaznamujemo **svetovni dan prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst**. Poziv je usmerjen k ohranjanju celovitosti življenja na Zemlji. Poudarek je na neškodljivi rabi naravnih virov za doseganje ciljev trajnostnega razvoja. Svetovni dan je posvečen biotski raznovrstnosti in ohranjanju vseh oblik življenja prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst.

o mednarodni trgovini z ogroženimi prostoživečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami (Konvencija CITES¹). Njen pomen je v soočanju z izzivom, kako živeti v sožitju z naravo, da bomo lahko izpolnili lastne potrebe, ne da bi zanemarili potrebe številnih drugih življenjskih oblik, s katerimi si delimo ta planet na morju, zemlji in v zraku. Vsako leto 3. marca torej po vsem svetu zaznamujemo svetovni dan prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst. Poziv je usmerjen k ohranjanju celovitosti življenja na Zemlji. Poudarek je na neškodljivi rabi naravnih virov za doseganje ciljev trajnostnega razvoja. Svetovni dan je posvečen biotski raznovrstnosti in ohranjanju vseh oblik življenja prostoživečih

¹ Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora.

živalskih in rastlinskih vrst. Biotska raznovrstnost je vrednota, ki daje pomen prostoživečim živalskim in rastlinskim vrstam za naše življenje; je raznolikost živih organizmov na genski, vrstni in ekosistemski ravni. Številne interakcije med njenimi različnimi komponentami in okoljem ustvarjajo razmere za življenje in ohranjanje različnih živalskih in rastlinskih vrst.

Slovenija – ohranjamo celovitost življenja rastlinskih in živalskih vrst

Ozemeljsko Sloveniji² pripada manj kot 0,004 % vse zemeljske površine in 0,014 % kopnega. Na njeni površini živi okoli 2 % kopenskih prostoživečih živali. Veliko rastlinskih in živalskih vrst na tako majhnem prostoru uvršča Slovenijo med naravno najbogatejša območja. Po podatkih Arsa je za Slovenijo – ki sodi med območja z nadpovprečno biotsko raznovrstnostjo – značilna pestra in relativno dobro ohranjena narava, ki je plod prepletanja različnih vrst podnebja in geoloških struktur. Na njenem ozemlju živi okoli 26.000 vrst živih bitij³, od katerih je na določeno območje omejenih okoli 800 živalskih vrst in okoli 66 rastlinskih. Za našo deželo so posebno značilni alpski in gorski svet, gozdni, podzemni in vodni ekosistemi, mokrišča, morje z obalo, suha travišča, poplavni gozdovi in travniki ... Velika večina vrst, ki imajo svoj življenjski prostor v podzemlju, je endemičnih⁴. Naše vodno živalstvo z okoli 200 vrstami sodi med najbogatejše v regiji, kopensko s 150 vrstami pa zaostaja kvečjemu za južnejšimi deli dinarskega kraka. Pet slovenskih jamskih sistemov se je uvrstilo med 20 najbogatejših na svetu, med njimi prednjači postojnsko-planinski jamski sistem z okoli 50 vodnimi vrstami in z okoli 35 kopenskimi. *Zakon o varstvu podzemnih jam* ščiti podzemeljsko okolje kot celoto, ki pa je dokazano ogroženo z onesnaženjem, ki večinoma izvira s površja. Slovenija

² V svetovnem merilu se Slovenija lahko ponaša z eno največjih podzemeljskih biotskih pestrosti (NB04).

³ Ocene številčnosti vseh potencialnih vrst se gibljejo od 45.000 do 120.000.

⁴ Endemit je žival ali rastlina, ki jo najdemo le v omejenih predelih sveta (arealu).

Vrba žalujka sodi v družino Salicaceae (vrbovke).

je sprejela *Zakon o ohranjanju narave*⁵ (ZON), ki določa ukrepe ohranjanja biotske raznovrstnosti in sistem varstva naravnih vrednot z namenom ohranjanja narave. Določa ukrepe ohranjanja biotske raznovrstnosti, s katerimi se ureja varstvo prostoživečih rastlinskih in živalskih vrst, vključno z njihovim genskim materialom, habitatom in ekosistemi. Na zakonski podlagi omogoča trajnostno rabo sestavin biotske raznovrstnosti in zagotavlja ohranjanje naravnega ravnovesja. ZON vzpostavlja tudi varstvo naravnih vrednot (naravne dediščine) in temelji na spoznanju, da iz praktičnih razlogov ne moremo varovati celotne narave, ampak varstvena prizadevanja osredotočimo na tiste dele, ki jih družba nekega časa in prostora prek družbene zavesti in v končni posledici prek zakonskih meril spozna za vrednote.

⁵ Zakon o ohranjanju narave – ZON (Uradni list RS, št. 56/99 z dne 13. 7. 1999), Popravek Zakona o ohranjanju narave – ZON (Uradni list RS, št. 31/2000 z dne 7. 4. 2000), Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o ohranjanju narave – ZON-A (Uradni list RS, št. 119/02 z dne 30. 12. 2002) in Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o ohranjanju narave – ZON-B (Uradni list RS, št. 41/04 z dne 22. 4. 2004).

Živali so čuteča živa bitja

Živali, domače in prostoživeče, so bitja⁶, ki z vsem svojim zemeljskim obstojem hrepenijo po življenju. Kot živa čuteča bitja se hranijo z organskimi hranili, imajo čutila in se premikajo, z vsem svojim bitjem navdihujejo naš svet in mu dajejo podobo.

Pred lanskim marčevskim sprejetjem novele *Stvarnopravnega zakonika* je v našem pravnem redu veljalo, da so živali *stvari* (lat. *res*), saj niso bile priznane kot »čuteča živa bitja«. Takratna ministrica za pravosodje **Andreja Katič** je – tako kot mnogi aktivisti proti mučenju in izkoriščanju živali – želela, da bi živali zakonsko opredelili kot *čuteča živa bitja*, za kar na **Vladi** ni bilo posluha. Upala je, da bodo predlog popravili poslanci, kar se je zgodilo 5. marca 2020. Državni zbor je – tudi zaradi požrtvovalnih prizadevanj obalne poslanke **Meire Hot** – potrdil dopolnjeni predlog novele *Stvarnopravnega zakonika*, ki je prinesel novost, da so v njem živali opredeljene kot *čuteča živa bitja* in ne več zgolj kot *stvari*. Poslanci

⁶ SSKJ bitje razlaga kot vse, kar živi ali je vsaj mišljeno kot živo.

Slovenski poslanci so 18. junija 2020 živali – sicer z veliko zamudo, ker se je rok za uporabo evropske direktive izteklo že aprila 2018 – tudi v *Zakonu o zaščiti živali* (ZZZiv-D) opredelili kot čuteča živa bitja. Novela je tako končno prinesla uskladičev slovenske zakonodaje z evropsko direktivo o zaščiti živali.

so 18. junija 2020 živali – sicer z veliko zamudo, ker se je rok za izvedbo evropske direktive izteklo že aprila 2018 – tudi v *Zakonu o zaščiti živali* (ZZZiv-D) opredelili kot čuteča živa bitja. Novela je tako končno prinesla uskladičev slovenske zakonodaje z evropsko direktivo o zaščiti živali. Čeprav je v veljavi noveliran zakon o zaščiti živali, ki vsebuje uveljavitev evropske direktive, sem prepričan, da je treba *de lege ferenda*⁷ pripraviti **nov zakon o zaščiti živali**, ki bo ustrezno reševal odpravo evtanazije zdravih živali v zavetiščih, oskrbo zapuščenih živali, prepoved poskusov na živalih in druga odprta etična vprašanja.

21. marec – svetovni dan gozdov

Gozd je ekosistem, ki ga sestavljajo živi dejavniki (drevesa, gozdni sestoji, praprotnice, mahovi, glodavci, ptice, žuželke, polži, glive ...) in neživi svet (gozdna tla, gozdni zrak, kamnine, vodni izviri ...). V gozdovih živijo tako zavarovane vrste, s katerimi upravlja država, kot divjad, ki je lovna in z njo upravljajo lovske družine kot upravljavci lovišč. V **slovenskih gozdovih je (zaenkrat) stopnja ohranjenosti biotske raznovrstnosti dokaj visoka**. Tudi sodelovanje med lovci in gozdarji je na zavidljivem nivoju, saj morajo biti lovskogospodarski in gozdnogospodarski načrti usklajeni. Bogastvo slovenskih gozdov plemeniti več kot 70 različnih samoniklih drevesnih vrst, ki tvorijo okoli 200 gozdnih vegetacijskih enot – gozd-

⁷ »Prihodnji zakon«, ki se uporablja, kakšen naj bo bodoči zakon, nasprotno od *lex lata* = trenutno veljavni zakon.

Bogastvo slovenskih gozdov plemeniti več kot 70 različnih samoniklih drevesnih vrst, ki tvorijo okoli 200 gozdnih vegetacijskih enot – gozdnih združb, ki so ključna podlaga za načrtovanje trajnostnega in sonaravnega gospodarjenja z gozdom. Gozdovi vsakega 21. marca v letu praznujejo svoj svetovni dan. Leta 2012 je Generalna skupščina Združenih narodov razglasila **21. marec za mednarodni dan gozdov, dan promocije gozdov in ozaveščanja o pomenu in nujnosti trajnostne rabe vseh vrst gozdov**.

Ljubezen je roža, ki jo pustiš rasti. (John Lennon)

nih združb, ki so ključna podlaga za načrtovanje trajnostnega in sonaravnega gospodarjenja z gozdom. Gozdovi vsakega 21. marca v letu praznujejo svoj svetovni dan. Leta 2012 je Generalna skupščina ZN 21. marec razglasila za **mednarodni dan gozdov**, dan promocije gozdov in ozaveščanja o pomenu in nujnosti trajnostne rabe vseh vrst gozdov. Gozdovi in njihova biotska raznovrstnost so preveč dragoceni, da bi jih izgubili⁸. V Sloveniji je več kot 50 % gozdov v območjih Natura 2000, ki zajemajo 37 % slovenskega ozemlja. Od tega je okoli 70 % površine gozdov, ki po podatkih Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS) obsegajo več kot 500.000 hektarov gozdov.

Dobro gozdarsko prakso je začel dr. Leopold Hufnagel, ki je že leta 1892 odločil, da so delček roških gozdov (Kočevskega roga) razglasili za pragozd. V času epidemije covid-19 so ljudje množično zahajali v gozdove. Ko so tavalili globoko zunaj začrtanih pešpoti, so v gozdno pokrajino vnesli stresni nemir. S hrupnim obnašanjem so plašili prostoživeče živali, tudi divjad, ki poleg ugodnih prehranskih možnosti potrebuje zlasti mir. Ropotanje štirikolesnikov je pretresalo debela vse do korenin in krnilo gozdna tla, življenjski prostor številnih živali, gliv in mikroorganizmov.

Gozdni bonton

Na konferenci Zveze tabornikov Slovenije, ki je bila pobudnica in nosilka ideje o gozdnem bontonu, so na Gozdarskem inštitutu Slovenije in ZGS 27. septembra 2018 predstavili kodeks obnašanja v naravi; poimenovali so ga

Obisk v naravi⁹. Kodeks (gozdni bonton) s smernicami je skupaj s še 26 inštitucijami sooblikovala in sopolpisala tudi Lovska zveza Slovenije. Kodeks se zavzema, da bi se obiskovalci v gozdu vedli dostojno in neškodljivo; seveda tudi po načelih strpnosti, ker je 21. marec tudi svetovni dan strpnosti. Tudi lovke in lovci se v lovišču giblomo praviloma peš, tiho in neopazno, da ne vznemirjamo divjadi in drugih prostoživečih živali.

22. marec – svetovni dan voda

Prostoživeče živali in ves rastlinski svet za svoj razvoj in obstoj potrebujejo zdravo pitno vodo. V zgodovini človeštva je voda krojila usodo živali in rastlin ter številnih ljudstev. Vodni viri niso neomejeni, treba jih je skrbno ščititi in varovati. Kitajski pregovor pravi, »da vrednost vode spoznamo šele, ko se posuši vodnjak«. Napovedujejo, da bo prihodnja svetovna vojna zaradi vode in vodnih virov, ki so strateško orožje. Veseli me, da je Republika Slovenija leta 2016 v svojo Ustavo dodala 70. a člen¹⁰, ki je izrecno zapisal neodtujljivo pravico do pitne vode. Konferenca Organizacije združenih narodov (OZN) o okolju (UNCED) je leta 1992 v Riu de Janeiru v okviru Agende 21 kot dan zaščite naravnih vodnih virov določila 22. marec, ki ga je Generalna skupščina ZN razglasila za svetovni dan voda. Ob svetovnem dnevu voda pozivam

⁹ <https://www.taborniki.si/wp-content/uploads/2018/06/ZTS-zlozenka-Obisk-v-naravi-SLO-splet.pdf>.

¹⁰ Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a).

22. marec, svetovni dan voda:

Prostoživeče živali in ves rastlinski svet za svoj razvoj in obstoj potrebujejo zdravo pitno vodo. V zgodovini človeštva je voda krojila usodo živali in rastlin ter številnih ljudstev. Vodni viri niso neomejeni, treba jih je skrbno ščititi in varovati. Kitajski pregovor pravi, »da vrednost vode spoznamo šele, ko se posuši vodnjak«.

upravljalce lovišč, da v svojih loviščih očistijo vodne izvire, ker prostoživeče živali potrebujejo vodo. Mogoče nam bide zadnja ura, zato predlagam, da lovke in lovci v prid prostoživečim živalim in rastlinam stopimo na pot zaščite, še posebno zavarovanih naravnih dobrin, zlasti vode, brez katere ni življenja.

Podnebne spremembe kot resno opozorilo narave

V povezavi s skrbjo za zaščito ogroženih živalskih in rastlinskih vrst velja opozorilo, da tudi podnebne spremembe resno vplivajo na številčnost prostoživečih živali in na rastlinski svet, ki je pomembna sestavina v prehranjevalni verigi živali. V naravi vlada sožitje: brez rastlin ni živali in obratno. »Kakorkoli grozna je ta pandemija, bi lahko bile podnebne spremembe še hujše,« je v svojem blogu nedavno zapisal Bill Gates. Ključnega pomena je človekov odnos do rastlin in živali, ki se je spreminjal skozi stoletja. Često pa je (bil) poleg občutljivosti reševanja družbenih pojavov odvisen od čutnosti tako posameznikov kot družbe, navdahnjen s svetostjo življenja.

Bojan Avbar

⁸ Slogan svetovnega dneva gozdov leta 2020

POVRŠINE ZA PREŽIVETJE PROSTOŽIVEČIH ŽIVALI

Poseljenost zemljišč se večja, prav tako število prebivalcev. Po predvidevanjih bo leta 2050 na svetu že okoli devet milijard ljudi. Povečanje gostote prebivalstva vsak opazi tudi v svoji neposredni okolici. V normalnih življenjskih okoliščinah civilizacijsko ne moremo uravnavati povečanja števila prebivalcev. Številčnost se in se bo urejala sama po sebi. Z naraščajočo populacijo človeštva v svetu ali v neposredni okolici se sočasno povečuje potreba po vsakdanji hrani za človeka. Glede na predvidevanja bo moralo kmetijstvo v letu 2050 pridelati dvakrat več hrane, kot je pridelala dandanes. Za izpolnitev navedenih zahtev bodo potrebni izredni napor kmetijstva ob sočasnem zmanjšanju kmetijskega prostora in drugih okoljskih nevšečnosti. Kmetijska dejavnost na kmetijskih površinah postaja enakovredna industrijski dejavnosti. To pomeni neprekinjeno delo na kmetijskih površinah podnevi in ponoči pa tudi natančno uporabo fitofarmaceutskih sredstev in mineralnih gnojil ob pravem času. Potrebno bo brezžično upravljanje kmetijskih strojev, tako imenovano kmetijstvo 4.0, kmetijstvo brez fizične človekove prisotnosti na polju. Čaka nas opravljanje kmetijske dejavnosti s ciljno usmeritvijo v čim večji pridelek.

Kje se bo našel prostor za preživetje prostoživečih živali?

Ena večjih težav za domorodne prostoživeče živali je, da zanje primanjkuje prostora. Sedanja uporabljena tehnologija kmetovanja omogoča, da kmetijske

površine obdelujemo gospodarno, mokrišča izsušujemo, lovišča divjadi pa še vedno prečkajo in delijo številne ceste.

Na kmetijskih površinah oziroma življenjskem prostoru prostoživečih živali vedno izvajamo določene potrebne dejavnosti, njihove negativne posledice pa občutijo predvsem prisotne živali.

Pred desetletji so zaradi viškov pridelane hrane opuščali pridelovalne površine; celo plačevali so lastnikom zemljišč, da bi opustili pridelavo poljščin. Sočasno s tem pa takih površin niso prepustili naključnemu zaraščanju, ampak so jih premišljeno zasejali s semeni, katerih rastline so nato nudile zaščito in hrano prostoživečim živalim. V zdajšnjem času pa je kljub viškom prehrabnih pridelkov z njiv obdelovalna površina postala tudi izvor organske mase za bioplinarne. Delež organske mase, ki ga pridelajo na kmetijskih površinah, in je namenjen krmi, zavzema vedno več kmetijskih površin. Gospodarnost pridelave organske mase s takih površin pa je povezana z velikimi pridelki (t/ha). Ta nujna povezava terja uporabo velikih količin kemičnih sredstev in mineralnih gnojil. Za tako pridelavo so primerne samo velike kmetijske površine, na katerih gojijo eno samo rastlino, največkrat koruzo, sončnice ... Posledično naštetu negativno vpliva na druge rastline in prostoživeče živali.

Vedno so možnosti za pomoč preživetju prostoživečih živali. Ena od njih je ustvarjanje novih površin, namenjenih izključno prostoživečim živalim. Misel je morda utopična v času pomanjkanja kmetijskih površin za pridelavo hrane in gospodarno

Foto: Rajko Bernik

Slika 1: Neurejena gozdna površina

kmetovanje. Posebno na območjih, kjer je nemogoče kupiti ali vzeti v najem njivsko površino. Ob poljih so gozdne površine, ki naj bi predstavljale urejen gozd. Pravzaprav pa so zaraščene površine z invazivnimi in drugimi rastlinami, ki ne pomenijo zglede urejenosti gozda. Vendar omenjena površina daje prostoživečim živalim le zaščito, ne pa tudi dovolj hrane. Po navadi je le nepreahodno območje za človeka ali živali (*slika 1*).

Sorško polje, katerega lovski upravljavec je **Lovska družina Sorško polje**, je lahko vzorčni primer ureditve površine za pomoč preživetju prostoživečih živali (*slika 2*). V evropskem kmetijskem prostoru se je v zadnjih desetletjih občutno zmanjšala številčnost poljskega zajca (*Lepus europaeus P.*). Vzroki za njegovo zmanjšanje so različni in za človeka na splošno sprejemljivi, za poljskega zajca (*Lepus europaeus P.*) pa ne. Rezultat razumevanja obstoječih dejstev je znan. Vsi vzroki za zmanjšanje številčnosti

poljskega zajca (*Lepus europaeus P.*) imajo skupni vzrok, to je usmerjenost v upravljanje s kmetijskim prostorom oziroma tistim prostorom, ki je namenjen prostoživečim živalim. Groba dejavnika, ki vplivata na kmetijsko okolje, sta intenzivnost kmetijske pridelave in velika

času ter okoljskim dejavnikom. V kmetijskem prostoru se prostoživeče živali začnejo hraniti z mrakom in končajo z začetkom delovnega dne. V tem času kmetijska opravila v prostoru mirujejo. Popolnoma drugače pa je z drugimi motečimi dejavniki v tem prostoru.

Za poljskega zajca (*Lepus europaeus P.*) mora biti življenjski prostor varen, ker ni pustolovec. Šele po skrbnem pregledu okolice zapusti svoje mesto zaradi nujnega hranjenja ob sočasni navidezni varnosti gibanja. Poprej navedeni dejavniki v kmetijskem prostoru pa v življenje poljskega zajca (*Lepus europaeus P.*) vnašajo nove načine življenja, ki nanj vplivajo negativno. Posledice opisane negativnosti se odražajo v zmanjšani številčnosti poljskega zajca (*Lepus europaeus P.*) v kmetijskem prostoru (*slika 3*).

Izbira semena

Temeljni pomen izbire mešanice semen za setev je, da rastoče rastline nudijo celoletno izborna hrano in zaščito predvsem mali poljski divjadi. Za njivo, ki je name-

Foto: Rajko Bernik

Slika 2: Urejena površina za preživetje prostoživečih živali

Foto: Marjan Artnak

Slika 3: Poljski zajec (*Lepus europaeus P.*)

površinska storilnost kmetijskih strojev. Posebno pozornost in obremenitev kmetijskega prostora predstavljajo moteči dejavniki, ki jih lahko uravnavamo: rekreacija, sprehodi s hišnimi psi ali brez njih ter druge prostočasne dejavnosti, ki se dogajajo v tem občutljivem prostoru.

Kmet na polju in prostoživeče živali si delijo skupen prostor, ki je nedeljiv in ga ni mogoče različno upravljati. V tem prostoru je kmetijska dejavnost nujna in ima dva temeljna pomena: pridobivanje hrane – energije za človeka in sočasno kultiviranje krajine. V temeljnem izhodišču je kmetovanje prilagojeno pogostosti gibanja prostoživečih živali v prostoru in

njena samo prostoživečim živalim, lahko izberemo enoletni ali dveletni posevek. Lahko izberemo **dveletno mešanico semen (OLAP; W. Geaf)**, ki je sestavljena iz 16 gojenih rastlin in ene samonikle (slez – ajbiš). V prvem letu rastline cvetijo od junija do konca oktobra. Višje rastoče rastline za zaščito so: sončnica, slez in oljna redkev. V drugem letu zaščito prevzame rž in koromač. Setveni odmerek je 10 kg/ha in naj bi zadostoval za zeleni izbor rastlin ter zadrževal rast drugih plevelov na njivi. Za preprečitev preraščanja s pleveli in povečanje gostote setvenega sklopa lahko setveno mešanico obogatimo s semeni ajde, ovsa ali jarim žitom.

Preglednica: Setvena mešanica semen OLAP in mešanica semen z imenom Življenjski prostor

Sestava setvene mešanice OLAP	Setvena mešanica kmetijskih kulti- viranih rastlin Življenjski prostor
setveni odmerek 10 kg/ha	setveni odmerek 10 kg/ha
15 % ajda	18 % esparzeta
12 % rž	8 % sončnica
10 % koromač	7,5 % lucerna
10 % sončnica	3 % rž
7 % lucerna	5,5 % ajda
4 % črna detelja	5 % koromač
5 % pira	5 % črna detelja
5 % oves	5 % ozimna grašica
5 % inkarnatka	2,3 % jara grašica
5 % enoletni grenki volčji bob	2 % lan
5 % oljica (lan)	2 % hmeljna meteljka
5 % jara pšenica	2 % nokota
3 % poletna grašica	1 % proso
3 % strniščna repa	1 % čičerika
2 % slez	1 % peteršilj
2 % oljna redkev	0,5 % krmni slez
2 % facelija	0,5 % krmno korenje
	0,5 % švedska detelja
	0,2 % boraga
Skupaj: 100 %	Skupaj: 70 % Preostalih 30 % je zdrobljeno seme soje za povečanje prostornine set- venega odmerka in lažjo setev.

S setvijo *mešanice semen Življenjski prostor*, ki vsebujejo veliko semen samoniklih rastlin, dobi posevek raznovrstno sestavljeno ozelenitev, ki jo za večletno življenjsko okolje potrebujejo prostoživeče živali. V prvem letu iz mešanice semen vzniknejo gojene rastline, kot so: sončnice, ajda, različne vrste detelj, pa tudi samonikli rastlini, kot sta ivanjščica in pasja kamilica. Večletne samonikle rastline se v prvem letu rasti ne razvijejo v celoti, ampak z listi pokrijejo samo setveno zemljišče. V drugem letu rasti pa zrastejo do svoje naravne višine, cvetijo in varujejo živali ter pokrovnost zemljišča. V maju začnejo cveteti rdeča in bela lučca, esparzeta, svetlin, divja ščetica ... V tretjem letu prevzamejo prostor na krmni njivi divje korenje, pelin, navadni vratič in številne druge vrste rastlin. Pokrovnost zemljišča se z rastlinami zelo poveča in se veča ves čas. Setveni odmerek opisane mešanice semen je 10 kg/ha.

Setev

Po navadi setev izbrane mešanice semen ne predstavlja večje težave. Vendar je pri strojni setvi treba imeti nekaj znanja o sejalnica in določanju setvenega odmerka. Težavnost setve nastane pri mehaničnih

Vedno so možnosti za pomoč preživetju prostoživečih živali. Ena od njih je ustvarjanje novih površin, namenjenih izključno prostoživečim živalim.

Slika 4: Za dobro rast krmnih rastlin in drevnin je pomembna naravna svetloba.

sejalicah za strojno setev zaradi majhnega setvenega odmerka (10 kg/ha). Ker so površine po navadi manjše od enega hektarja, je za setev potrebna še manjša količina semen. Osnovno pravilo in morebitna rešitev težave sta, da majhni količini semen primešamo sojo ali žitne otrobe, nato pa skupno maso posejemo. Količina dodane mase je od 50 do 100 kg, odvisno od točnosti nastavitve setvenega odmerka na sejalnici. Manjša je možnost točnosti nastavitve, več bo dodane mase setveni mešanici semen. Setev semen s pnevmatičnimi sejalicami za strojno setev po navadi ne povzroča težav pri setvi majhnega setvenega odmerka. Pri setvi pa je priporočljivo izključiti mešalo

v zalogovniku semena zaradi omejitve možnosti razslojevanja drobnih in debelih semen v njem. Vse navedene majhne podrobnosti je treba nadzirati pri setvi na njivi. Mešanico semen pod oznako *OLAD* sejemo od 1 do 1,5 cm globoko. V tej setveni mešanici so večja semena. Pri setvi mešanice semen *Življenjski prostor* sejemo skoraj po setveni površini. Nekatera semena samoniklih rastlin imajo zelo majhno maso (pelin 48 g – 0,11 g na tisoč semen). Globina setve je dovolj velika, če so semena rahlo pokrita z zemljo, kar pomeni, da pri setvi setvena rala samo vlečemo po setveni površini. Zagrinjala za setvenimi cevmi naj bodo naravnana na najmanjšo učinkovitost. Zaradi majhne potrebne globine setve je mogoče semena sejati tudi ročno ali s prevozno električno sejalnico. Pri vseh postopkih setve je treba posevek po setvi povaljati, posebno pri setvi v izsušeno zemljišče, da seme utrdi svoj položaj v setveni površini.

Pri nas še ni v prodaji primernega semena, lahko pa uporabimo v praksi preizkušeno mešanico semen, katerih rastline so namenjene hrani in zaščiti prostoživečih živali. Celoten sklop rastlin je spomladi dobro zeleno gnojilo, namenjeno za podor

(zelena masa na njivi se zaorje v zemljo). Setvena mešanica je sestavljena iz 30 kg sončnic in lupine (volčji bob), 0,5 kg krmne ogrščice (sorta akela) in bele gor-

Slika 5: Setev in zasaditev plodonosnih dreves

jušice (senf), 2 kg repice (sorta buko) in 1 kg strniščne repe (navadna repa).

Celotno mešanico semen pomešamo s 100 do 150 kg mineralnega gnojila KAN (27 % N – dušika). Nato jo posejemo s trosilnikom za mineralna gnojila. Setev je najbolje opraviti takoj po žetvi. Strnišče predhodno obdelamo z rahljalnikom, po setvi pa površino povaljamo. Čim prej opravimo setev, tem hitreje se razvije zaščita površine.

konvencionalnemu kmetovanju. Takega naravnega sejanja plevela kmetje niso veseli. Rešitev za upravičeno nejevoljo kmetov je, da osat, ko začne cveteti, pokosimo. Pri večletnih posevkih je obvezna druga košnja, posamezne rastline osata pa odstranimo ročno. Tudi obrobje površine je treba stalno dvakrat kositi; če to ni mogoče, pa vsaj enkrat v avgustu. Tako preprečimo, da bi se semena samoniklih rastlin prenašala na njive ali travnike,

navadna leska (*Corylus avellana*), srobot (*Clematis*) so običajne rastline; rastejo na površini, ki jo želimo pripraviti za krmno površino. Njihova značilnost je, da so izredno trdožive in obnovljive v rasti. Brez intenzivne obdelave zemljišča z mehanizacijo ne bo uspeha pri delu.

Zakon o gozdovih prepoveduje obdelavo vrhnje plasti gozda (*slika 5*). Postopek je kazniv in z odločbo gozdarske inšpekcije tudi plačljiv. Pred začetkom dela sta obvezna pogovor z revirnim gozdarjem in dogovor o poteku dela pri pripravi krmne površine in nato setve ter saditve. Pri delu je zelo pomembno, da s površine ne odpeljemo organske mase, ampak jo zadelamo v spodnje plasti zemljišča. Na površini zemljišča mora ostati predhodna humusna plast gozdnega zemljišča. Če spodnjo plast gozdnega zemljišča nanesejo na vrh, bodo posejana semena in nato posajene sadike dreves zelo slabo rasle kljub navidezno dobro pripravljenemu zemljišču.

Krmna površina pa naj ne bo samo krmna njiva. V večletnem obdobju naj se zopet vzpostavi urejen gozd s plodonosnimi drevesi. V navedenem primeru so se po setvi sočasno zasadile sadike dreves, kot so: divja češnja (*Prunus avium*), jerebika (*Sorbus aucuparia*, skorš (*Sorbus domestica*), mokovec (*Sorbus aria*), brek (*Sorbus torminalis*), javor (*Acer*) in druge samonikle rastline.

Krmna površina se kljub večletni uporabi ponovno spremeni v nekontrolirano zaraščanje, če ne obnovimo ponovnega postopka setve. Zato za ponovno vzpostavitev gozdne površine posadimo plodonosna drevesa. V prvem letu poleti sadike prizadene pomanjkanje vode, če ni dovolj padavin.

Naslednje leto, ko sadike razvijejo koreninski sistem, je spomladi rast zelo bujna, poleti pa se ob pomanjkanju padavin zopet upočasni bujna rast posajenih rastlin. Drevesa lažje prenašajo sušno obdobje (*slika 6*).

Tretje leto po saditvi in setvi plodonosna drevesa že obrodijo. Posajena drevesa bujno rastejo ob sočasni podraščanju sejanj rastlin. Krmna površina je dokončno oblikovana in služi svojemu namenu. Na voljo je hrana za prostoživeče živali ob sočasni zaščiti dreves. V gozdu končno nastane urejena večnamenska površina (*slika 7*).

Priporočljivo in koristno je, da imajo prostoživeče živali na voljo tudi vodo. Čeprav je dokazano, da prostoživeče živali s hrano pridobijo vso potrebno vodo za preživetje, zapisano velja samo ob normalni vegetaciji in padavinah. V času poletnega sušnega obdobja brez padavin rastline vsebujejo zelo malo vode. Prostoživeče živali preživijo tudi to obdobje, vendar ob pomanjkanju najmanj polovice vsakdanjih življenjskih potreb po vodi.

Dr. Rajko Bernik

Slika 6: Krmna površina drugo leto po setvi in saditvi

V osnovi pa glede časa setve velja pravilo: en dan v juliju je pomembnejši kot en teden v avgustu. En teden v avgustu pa za razvoj rastline pomeni toliko kot ves mesec v septembru.

Oskrba posevka

Načeloma za zaščitne posevke, ki so namenjeni prostoživečim živalim, ne bi bila potrebna posebna oskrba. Če pa se v prvem letu rasti na površini preveč razbohotita plevela, kot sta loboda in kamilica brez vonja, ki nato zatreta rast drugih rastlin, je obvezna zastiralna košnja. To pomeni, da rastline pokosimo s kosilnicami, ki rastline razsekajo (mulčenje). Organska masa ostane na njivi. Površine, namenjene prostoživečim živalim, je potem treba redno pregledovati. Pogosto se zarastejo s pleveli, kot sta osat ali divje proso. Osatova semena pa veter raznaša po okoliških njivah, ki so namenjene

Slika 7: Krmna površina za prostoživeče živali

namenjene splošnemu kmetijstvu. Vrste rastlin, ki so namenjene predvsem zaščiti živali – kot so: pelin, glavinec, vratič, divja ščetica, divji koren, svetlin –, se v prvem letu rasti ne razvijejo popolnoma. V prvem letu rasti jih k popolnemu razraščanju zadržujejo sončnice in ajda.

Potek ureditve krmne površine LD Sorško polje za prostoživeče živali

Lokacija krmne površine je najprimernejša ob začetku gozda ali z obeh njegovih strani, kjer je najboljša dostopnost do površine. Za dobro rast krmnih rastlin in drevnin je pomembna naravna svetloba (*slika 4*). Čiščenje rastlinja in manj vrednega lesa mora biti zelo temeljito.

Robida, *Rubus fruticosus* L), dren (*Cornus*), črni bezeg (*Sambucus nigra*),

Lokacija krmne površine je najprimernejša ob začetku gozda ali z obeh njegovih strani, kjer je najboljša dostopnost do površine. Za dobro rast krmnih rastlin in drevnin je pomembna naravna svetloba. Čiščenje rastlinja in manj vrednega lesa mora biti zelo temeljito.

EVROPSKI MACESEN

Viharnik ognjenih barv

Evropski macesen (Larix decidua Mill.) je ena izmed bolj znanih drevesnih vrst. Že majhni otroci hitijo razlagati, da je macesen tisti iglavec, ki pozimi odvrže svoje iglice. Poleg te zanimive lastnosti je o macesnu splošno znano tudi, da je njegov les izjemno iskan in cenjen, saj je le malo vrst lesa tako zelo obstojnih v neprijaznih in ostrih zunanjih vremenskih razmerah. Macesen lahko najdemo v nižinskih predelih Slovenije ali pa visoko v gorah na zgornji gozdni meji. Ob jesenskih sončnih zahodih ta zanimiva drevesna vrsta gorske vrhove obarva v žareče barve. Katere zanimivosti pa še skriva v svoji ognjeni krošnji?

Listopaden in zelo smolnat

Macesen je drevesna vrsta z relativno majhnim območjem razširjenosti. V Evropi ločimo štiri rastiščna območja. Največje med njimi je alpsko območje razširjenosti, kamor spada tudi macesen, ki raste v Sloveniji, in seže do nadmorske višine 2400 metrov. V Evropi poleg alpskega podtipa macesna najdemo še karpatskega, sudetskega in poljskega. Slednji raste na najnižjih nadmorskih višinah. Da ne bo pomote – vsi štirje podtipi so še vedno vrsta evropski macesen, le prilagojeni so vsak na nekoliko drugačne ekološke razmere.

V času olistanosti bomo macesen prepoznali po iglicah, ki izraščajo v šopkih od 20 do 50 iglic. Na dolgih poganjkih rastejo iglice posamično in so spiralno nameščene. Na drevesu po navadi ostanejo še dolgo v zimo. Spomladi z malo sreče opazujemo ženska socvetja, ki so značilne karminasto rdeče barve. Moška socvetja so rumene barve in so precej manjša od ženskih. Navkljub čarobni obarvanosti cvetov je macesen vetrocvetna vrsta in se pri opraševanju ne zanaša na pomoč žuželk. Po oprašitvi iz ženskih socvetij nastanejo storžki, ki dozori v jeseni istega leta. Storži so rahlo zaokrožene jajčaste oblike, dolgi do 4 cm. So prikupno majhni in na drevesu jih je izjemno veliko, zato jih ljudje radi uporabljajo za aranžiranje daril, izdelavo ikeban ali okraševanje svojega doma.

V preteklosti so macesen poimenovali kar »hrast med iglavci«. Gostota macesnovega lesa je namreč 590 kg/m³, kar je največ med domorodnimi iglavci v Sloveniji (za primerjavo: iglavci (smreka 470 kg/m³, navadna jelka 450 kg/m³) ter listavci (navadna bukev 720 kg/m³, navadni beli gaber 830 kg/m³ in hrast 700 kg/m³). Macesnovina vsebuje zelo veliko smol, ima rdečkasto obarvano jedrovino in rumenkasto beljavo. Pri macesnu

Evropski macesen v rumenih jesenskih odtenkih. Drevo na fotografiji raste v grajskem parku v Slovenski Bistrici.

navadno smole niti ne vidimo, zaznamo pa jo lahko zaradi vonja po terpentinu. Lesu nudi takšno zaščito, da ga ni treba impregnirati ali zaščititi s kemičnimi sredstvi. Macesnov les so cenili že stari Rimljani, saj so macesnove hlode vozili z visokih Alp v Rim in jih tam uporabljali za gradnjo mostov. Macesnovina, polna smole, se impregnira sama in pod vodo postane trda kot kamen. Zaradi te lastnosti so macesnov les uporabljali tudi za izdelavo veder za molžo, škafov in v ladjedelstvu.

Sibirski, japonski in hibridni sorodniki

Tisti, ki ste kdaj načrtovali gradnjo lesene terase, ograje ali lesene fasade, ste na trgu zagotovo zasledili les sibirskega macesna. Sibirski macesen (*Larix sibirica* (Münch) Ledeb.) je drevesna vrsta, ki uspeva v izjemno hladnih prostranih območjih zahodne Sibiriije. Pri nas ga v naravi skorajda ne boste srečali, saj

spomladi čisto prehitro odžene mlade zelene poganjke, ki jih skoraj zagotovo uniči pozna pozeba. Če pa boste morda vseeno kje videli macesen z zelenimi ženskimi cvetovi in dlakavimi poganjki, ste lahko precej prepričani, da opazujete sibirski macesen.

Verjetneje je, da boste v slovenskih gozdovih našli japonski macesen (*Larix kaempferi* (Lamb.) Carr.). Najlažje ga bo prepoznati po storžih, dolgih do 3,5 cm, ki imajo krovne luske zelo zavihane nazaj. Igllice tega tujerodnega macesna so modro zelene barve in na spodnji strani nekoliko izbočene. Na spodnji strani lahko opazimo tudi po dve svetlejši progi listnih rež. V Evropo so ga prinesli že na začetku 19. stoletja. Gozdarjem je bil vseh predvsem

zato, ker ima zelo lepo in hitro rast ter kar za 30 odstotkov večji prirast lesne mase od evropskega macesna.

Izredno hitro rast dosega tudi hibridni macesen, ki je pravzaprav križanec med japonskim in evropskim (*Larix ×eurolepis* Henry.). Zaradi takih njegovih lastnosti ga marsikje v Evropi sadijo v macesnovih nasadih. Od njunega evropskega sorodnika sta japonski in hibridni macesen tudi pre-

Karminasto rdeče žensko socvetje evropskega macesna. Šopki mladih iglic so še tesno stisnjeni skupaj.

cej odpornejša proti dvema nadlogama, ki pestijo evropski macesen: macesnovemu raku in macesnovemu molju.

Macesnov rak povzroča gliva (*Lachnellula willkommii* (Hartig) Dennis), ki vstopa v drevo predvsem prek ran. To je težava predvsem pri mladih drevescih, saj se lahko sadike do starosti šest let posušijo kmalu po okužbi. Odraslim drevesom se navadno posuši le del krošnje ali okužene veje. Bolezen se pojavlja predvsem na nižinskih rastiščih, kjer se macesen ne počuti povsem domače, medtem ko je v gorskem svetu okužb s to glivo zelo malo.

Viharnik z zgornje gozdne meje

Evropski macesen je tisto drevo, ki ga vidimo visoko v gorah in je značilen gradnik gozda na zgornji gozdni meji. Pogosto ga imenujemo kar viharnik, saj s svojimi močnimi in globokimi koreninami uspešno kljubuje hudim viharjem in ostrim vetrovom. Kjer bi se smreka že zdavnaj vdala in zlomila, macesen trmasto vztraja ter se uporno in pokončno vzpenja v nebo. Macesen namreč tvori zelo močan koreninski sistem, ki drevo trdno drži tudi v plitkih in skalovitih gorskih tleh. Visoko v gorah ima pomembno vlogo varovanja tal pred erozijo in morebitnimi plazovi. Za svojo rast in uspevanje ne potrebuje velikega razkošja in spada med zelo skromne drevesne vrste. Njegova številna drobna in lahka semena hitro kalijo. Tako spada med prve drevesne vrste, ki zavzamejo opuščene travnike, pašnike ali druge ogolele površine. Zaradi te njegove lastnosti ga imenujemo kar pionirska drevesna vrsta, kamor prištevamo še navadno brezo, trepetliko, vrbe, topol, jerebiko, navadni beli gaber in druge vrste.

Macesni so nasploh precej odporni proti onesnaženemu zraku, poleg tega

Foto: Mateja Kišek

Macesnova skorja je sivorjava in vzdolžno globoko razbrazdana. Debela je lahko do 4 cm.

jih žlahtnitelji rastlin lahko tudi zelo lepo oblikujejo. Pred marsikatero lepo urejeno sodobno hišo lahko opazujete čudovite povešave macesne, ki so prav neverjetnih oblik in so videti prav glamurozno. Lepi dekorativni iglavci zelo počasi rastejo in pogosto potrebujejo močno oporo, da sploh lahko rastejo pokonci. Dve najpogostejše prodajani sorti macesnov pri nas sta japonski povešavi macesen (*Larix kaempferi* Pendula)

in evropski povešavi macesen (*Larix decidua* Puli).

Macesnov balzam

V preteklosti so znali izkoriščati tudi macesnovo smolo; predelano so jo uživali za zdravljenje pljučnih bolezni, nanašali so jo na rane, vneto kožo in razjede. Kroglice smole so žvečili ob prehladu in vnetjih dlesni. Smolo so pridobivali z vrtnanjem v deblo poševno navzdol vse do sredine. S posebno žlico so smolo redno strgali iz izvrtine. Predelano macesnovo smolo imenujemo macesnov katran. Mazilo se uporablja predvsem, da izsuši ture in »izvleče« trske iz kože. Navkljub vsej svoji zdravilnosti ima nadvse močan in neprijeten vonj.

Macesen je zelo povezan še z eno izjemno zdravilno glivo, ki jo imenujemo lekarniška macesnovka (*Fomitopsis officinalis* (Vill.) Kotl. & Pouzar) ali lekarniška kresilača. Ta gliva spada na rdeči seznam zavarovanih gliv in je ogrožena predvsem zaradi čezmernega izkoriščanja v zdravilne namene v preteklosti. Dandanes ste lahko za njeno nabiranje kaznovani. Lekarniško macesnovko so uporabljali za pripravo različnih zdravil za zdravljenje pljučnih bolezni, izboljšanje imunskega sistema, dandanes jo uporabljajo celo pri zdravlje-

Foto: Mateja Kišek

Macesnovina je izjemno uporabna. Na fotografiji so lesene glamping hiške, zgrajene iz macesnovega lesa. Pokrite so z macesnovimi škodlami, ki jih je treba cepiti. Obstožnost strehe, pokrite s takšnimi macesnovimi škodlami, je izjemno dolga, tudi več kot sto let.

Ali veste ...

... kakšne zimske temperature lahko prenese macesen?

Macesen zelo dobro prenaša zimski mraz, saj brez hujših posledic zdrži temperature vse do -50 stopinj Celzija. Tudi spomladanska in jesenska zmrzal mu prav nič ne škodita. Zadostuje mu zelo kratka vegetacijska doba, ki lahko traja le 50 dni. Za primerjavo: evropski pravi kostanj potrebuje vegetacijsko dobo, ki je dolga vsaj sedem mesecev!

... kaj je krvavi macesen?

Krvavi macesen je poseben tip macesna, za katerega je značilen velik delež izrazite rdečkasto obarvane jedrovine in zelo ozek pas beljave. Krvavi macesen je tudi trajnejši in odpornejši. Zakaj? Nekateri ta pojav pojasnjujejo z večjim deležem poznega lesa, ki prirašča počasneje in je zgrajen iz celic z

debelimi celičnimi stenami. Posledično sta trdnost in odpornost takšnega lesa večja. Najverjetnejši vzrok za močnejšo obarvanost jedrovine pri krvavem macesnu so različni vplivi rastišča, ki še niso v celoti raziskani. Nasproti krvavemu macesnu je travniški macesen, ki hitro prirašča na hranljivih in globokih zaraščenih travnikih, kjer mu dobre rastne razmere omogočajo hitro rast vso rastno sezono.

... da je macesen najstarejše slovensko drevo?

Raste v dolini Male Pišnice, njegova starost pa je ocenjena na 800–1000 let. Vihar je odlomil njegov vrh, še vedno pa je visok 22 metrov in v obsegu meri 422 cm. Macesen je tudi eno najstarejših dreves v Evropi. Na Tirolskem raste 28 metrov visoko drevo z obsegom 828 cm, njegova starost pa je ocenjena na osupljivih 2300 let.

Foto: Mateja Kišek

V mestnem okolju lahko pred urejenimi hišami pogosto vidimo različne okrasne sorte macesnov.

Foto: Mateja Kišek

Na kratkih pogankih iglice izraščajo v šopkih po 20–50 iglic. Na fotografiji so iglice v pozni jeseni obdane v ivje.

nju onkoloških bolnikov. Glivo najdemo predvsem v gorskem svetu. Lekarnarji so za trosnjak glive odšteli kar lepo vsoto denarja, kar je spodbudilo pastirje k iskanju te redke lesne gobe. Trosnjak lekarniške macesnovke raste izjemno počasi, lahko tudi do 50 let. Je precej podoben vsem bolj znani bukovi kresilni gobi, le da je bolj podolgovate oblike z blede oranžno trosovnico spodaj. Raste kot zajedavka na živih drevesih, nato pa še dolgo živi kot

gniloživka. Stari in veliki primerki lahko tehtajo tudi do 10 kg.

Macesen v prihodnje

Evropski macesen je drevesna vrsta, ki v skupni lesni zalogi slovenskih gozdov zavzema dva odstotka. V zadnjih letih ostaja njegov delež približno enak. Sodi med tiste drevesne vrste, ki so na trgu lesnih sortimentov izredno cenjene in želene. Med vsemi slovenskimi domorodnimi iglavci je najdražji. Okvirna cena lesa za kubični meter (m^3) zelo kakovostne resonančne macesnovine se giblje okrog 150 evrov/ m^3 , furnirska hlodovina pa se prodaja po približno 130 evrov/ m^3 . Na dražbi vrednejših gozdnih lesnih sortimentov v Slovenj Gradcu v letu 2020 je bila najvišja dosežena cena za

Foto: Mateja Kišek

Macesen v meglenem jesenskem dnevu. Macesnovo deblo je po navadi polnolesno, krošnja je jajčasto stožčaste oblike. Na vrhu krošnje so veje ukrivljene navzgor in po navadi ne rastejo v vejnih vencih.

Macesnovi storži so rjavkasti, dolgi do 4 cm. Na vejah lahko ostanejo več let.

Foto: Mateja Kišek

macesen 1405 evrov/ m^3 . Evropski macesen je vrsta, ki bi morala še v večjem obsegu najti svoje mesto v slovenskih gozdovih. Pospeševati bi ga morali predvsem tam, kjer so njegova naravna rastišča. Prihodnja desetletja bodo zaznamovana z negotovimi podnebnimi spremembami. Macesen bo imel pri tem kot pomemben gradnik zgornje gozdne meje pomembno vlogo pri prilagajanju na nove ekološke razmere.

Mateja Kišek, mag. inž. gozd.

Viri:

Robert Brus: Dendrologija za gozdarje
Rudi Beiser: Drevesa in ljudje
Matjaž Mastnak: Kakšna sreča, da ima smolo (<https://www.gore-ljudje.si/Kategorije/Novosti/kaksna-sreca-da-ima-smolo>)
Lekarniška macesnovka: <http://www.gobe.si/Gobe/LaricifomesOfficinalis>

.308 WINCHESTER

Krogelni kaliber .308 Winchester je eden najbolj priljubljenih in razširjenih lovskih in športnih kalibrov v svetu. Čeprav so ga razvili za vojaške namene, se je kmalu prebil v vrh najbolj priljubljenih krogelnih kalibrov nasploh. In to ne brez razloga: odlikujejo ga natančnost, učinkovitost in zmeren odsun, ki ga prenese skoraj vsak. Spada med tistih nekaj kalibrov, ki jih sam pojmem kot najbolj vsestranske in univerzalne krogelne kalibre, tudi za lov. Zgodovina na primeru krogelnega kalibra .308 Winchester potrjuje, da sprejetje v vojaško uporabo¹ zagotavlja še dodaten uspeh.

Nastanek

Ze pred koncem druge svetovne vojne je vojska ZDA razvijala naboj, ki bi nadomestil .30-06 Springfield; imel naj bi podobne balistične lastnosti, a naj bi zavzel manj prostora in bi zanj porabili manj materiala. Vojak bi lahko nosil več streliva. Za osnovo so vzeli kaliber .300 Savage². Rezultat je bil poskusni naboj T65, podoben tulcu .300 Savage. Končna različica T65, z osnovo v tulcu .300 Savage (47 mm), je bila podaljšana na 51 mm. Z rahlo višjim delovnim tlakom je dosegla enake hitrosti, kot jih je imel tedaj standardni naboj vojske ZDA, .30-06 Springfield (v nadaljevanju .30-06) z 9,7 g kroglo. Ob nastanku kalibra 7,62 x 51 mm NATO je 9,53 g krogla naboja M 80 dejansko dosegala hitrost 838 m/s, kot jo je imela 9,7 g krogla, streliva M2 Ball, kalibra .30-06.

Civilna različica – .308 Winchester

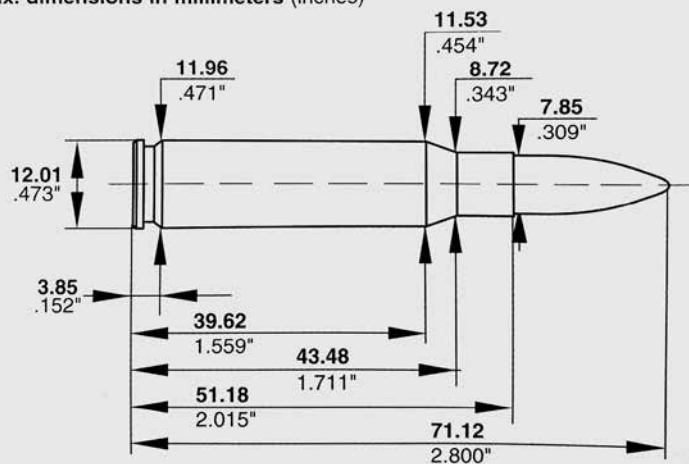
Podjetje Olin/Winchester, ki je delno sodelovalo pri razvoju, je ob zastoji projekta videlo priložnost na civilnem tržišču in je leta 1952 zasnovo T65 predstavilo pod imenom .308 Winchester, dve leti pred sprejetjem kalibra v NATO pod oznako 7,62 x 51 mm NATO. Kaliber .308 Winchester je postal najbolj priljubljen krogelni kaliber za kratke zaklepe na svetu. V rabi je za lov, strelska tekmovanja, vojaške in policijske ostrostrelce. Dokaj kratek tulec .308 Winchester omogoča uporabo tudi v kompaktnih risanicah s kratkimi zaklepi. Winchester je .308 Winchester predstavil v ceveh z dokaj počasnim vrtežem 1 : 12“, kar je omejilo uporabne mase krogel na 13 g. Zdaj pa zlahka najdemo risanice s hitrejšim vrtežem: 1 : 10“ in 1 : 11“.

¹ .223 Remington, 7 x 57, .30-06, 8 x 57...

² Nastal je leta 1920, skoraj dosegal lastnosti .30-06 v kompaktnih risanicah; nekdanje zelo razširjen kaliber v ZDA, s pojavom kalibra .308 Winchester je izgubil priljubljenost.

.308 Winchester

CIP max. dimensions in millimeters (inches)

Mere naboja .308 Winchester

.308 Winchester in 7,62 x 51 mm NATO

Sta enaka, nista enaka, sta lahko enaka? Vse tri trditve so pravilne. Čeprav sta si podobna in imata povsem enake zunanje mere, .308 Winchester in »vojaški« 7,62 x 51 mm NATO nista povsem identična. Najbolj se razlikujeta v debelini tulca in čelni zračnosti (ang. »headspace«) zaradi različnih ležišč naboja. Ležišča vojaških pušk kalibra 7,62 x 51 mm NATO so prostornejša (ohlapna), predvsem v polavtomatskih risanicah, tudi prehodni konus je daljši. Vojaki tulci 7,62 x 51 mm NATO so debelejši, težji (manjša prostornina), kar je treba upoštevati, če si te tulce polnimo sami. Debelejši so, ker morajo ob strelu bolje prenesti raztezanje v ohlapnih ležiščih.

»Lovsko-športni« kaliber .308 Winchester obenem deluje na nekaj višjih tlakih kot »vojaški« 7,62 x 51 mm NATO. Kaj gre lahko narobe? Naboj .308 Winchester s tanjšim tulcem in z nekaj višjim tlakom, izstreljen v ohlapnem ležišču, se lahko ob strelu pretirano raztegne. Naboj 7,62 x

51 mm NATO, ki je včasih zaradi ohlapnih toleranc nekoliko daljši, pa v ležišču kalibra .308 Winchester lahko poviša tlake, saj je krogla preblizu ožlebljenemu delu cevi ali se ga celo dotika, kar pa lahko prepreči zaprtje zaklepa. Če čelna zračnost ležišča ni pretirana, je po SAAMI (Sporting Arms and Ammunition Manufacturers' Institute) ameriške različice C. I. P., njuna izmenjava varna. Švedska Norma posebej opozarja, da kalibra .308 Winchester in 7,62 x 51 mm NATO nista povsem enaka in da zaradi razlik v tolerancah strelivo 7,62 x 51 mm NATO ne gre v ležišče naboja v nekaterih športnih risanicah z oznako .308 Winchester.

Lovci se z izmenjavo nabojev .308 Winchester in 7,62 x 51 mm NATO zelo redko srečamo, zato je opis razlik le kot zanimivost. Razlika med njima pa je mnogo manjša, kot je razlika med kalibroma in nabojema .223 Remington in 5,56 NATO.

Primerjava .308 Winchester in .30-06 Springfield

Moč in natančnost: Ob nastanku kalibra .308 Winchester ni imel take privlačnosti kot .30-06. Vse, kar je .308 Winchester zmogel, je .30-06 zmogel še malo bolje. Z enako težo krogel je .308 Winchester od .30-06 počasnejši le za 30–50 m/s. Glede na razliko v velikosti (in prostornini) tulcev bi pričakovali večje razlike, toda malo ljudi ve, da ima .308 Winchester že v osnovi rahlo višji delovni tlak (415 MPa oziroma 60.200 psi po C. I. P. ter 427 MPa oziroma 62.000 psi po SAAMI), kot ga ima .30-06 (405 MPa oziroma 58,725 psi). Kaliber .308 Winchester je po moči identičen znanemu kalibru 7,62 x 54 R.

Kaliber .308 Winchester se v lovskih vrstah tudi dandanes ne izogne primerjavi s kalibrom .30-06. Mnogi lastniki risanic kalibra .30-06 menijo, da je .308 Winchester precej šibkejši, kot je v resnici. Uporabniki kalibra .308 Winchester pa z njim uspešno lovijo, zelo natančno zadevajo in se ne pritožujejo. Najbrž tudi zato, ker je odsun .308 Winchester sprejemljiv skoraj za vse, tudi za lovce lažje telesne zgradbe, lovke, pripravnike, odsun je znosen tudi v lahkih risanicah, kar za .30-06 ne velja vedno.

Razvoj na področju smodnikov je .308 Winchester omogočil, da je dosegel balistične lastnosti .30-06, a s krajšim tulcem in z manjšo prostornino. Ne pozabimo, da je razvoj smodnikov deloval tudi v prid .30-06. Lovski kolega, ki lovi z risanico kalibra .308 Winchester, od lani uporablja strelivo podjetja **Hornady Superformance** z 9,7 g monolitno kroglo GMX, ki doseže hitrost 872 m/s in zavirljivih 3099 J kinetične energije na 100 m. Z nekaj težjo 10,7 g monolitno kroglo GMX tovarniško strelivo **Superformance** dosega 838 m/s, z 10,7 g kroglo **InterBond** pa spodobnih 865 m/s. Enaka 10,7 g krogla GMX v običajnem strelivu **Outfitter** istega proizvajalca doseže »le« 795 m/s. Višja hitrost ob enakih tlakih je posledica posebne tehnologije v uporabi smodnikov, ko se hitrost izgorovanja smodnika prilagodi posameznemu puškavnemu kalibru oziroma naboju.

Tovarniško strelivo **RWS .308 Winchester, ID CLASSIC**, mase 9,7 g, ima na ustju hitrost 860 m/s, na 100 m pa 761 m/s (2809 J). Če je risanica pristreljena na priporočljivo pristrelitveno razdaljo 173 m, bo imela krogla krivuljo leta: +4 cm na 100 m, na 200 m je padec krogle 4 cm, na 250 m 16 cm, na 300 m pa je padec 34 cm.

Tovarniško strelivo **RWS .30-06 Winchester** z enako kroglo **ID CLASSIC**, mase 9,7 g, ima na ustju hitrost 915 m/s, na 10 m pa 812 m/s (3198 J). Če je risanica pristreljena na priporočljivo pristrelitveno razdaljo 185 m, bo imela krogla: +4 cm na 100 m, na 200 m padec 1,9 cm, na 250 m padec 11,8 cm, na 300 m pa padec 27 cm.

Mnogi trdno verjamejo, da je kaliber .308 Winchester natančnejši kot kaliber .30-06. Mnogi lovci, ki imajo oba kalibra, z lovskimi krogli ne opazijo bistvene razlike v natančnosti. Kar je zanimivejše: razlike ne opazijo tudi pri streljih na divjad, le da je .308 Winchester v lažjih risanicah prijetnejši za streljanje. **Ne pozabimo, da na učinkovitost naboja pri lovu najbolj vpliva mesto zadetka, nato zgradba in s tem delovanje krogle, šele nazadnje kaliber.** Mnogi, ki si sami polnijo strelivo, opažajo, da je za .308 Winchester lažje narediti res natančno strelivo in z manj preizkušanja. Eden razlogov, da je .308

Winchester res natančen in učinkovit tudi v krajših ceveh, je zelo ugodno razširitev razmerje (R). To je razmerje med skupno prostornino v orožju (prostornina cevi in naboja) v razmerju do prostornine naboja. Za take naboje rečemo, da so uravnoteženi (tudi znani .222 Remington, 6,5 x 55, 7 x 57, 9,3 x 62 ...). Tako razmerje in sama zmerna prostornina tulca .308 Winchester vplivata na uspešnost izgorovanja smodnika in majhno nihanje hitrosti. Z odličnim .30-06 seveda ni nič narobe, le .308 Winchester je rahlo boljši, a seveda od .30-06 tudi rahlo počasnejši.

Drugi pripisujejo večjo natančnost .308 Winchester krajšim in s tem bolj togim zaklepom risanic, nekateri dejstvu, da je mnogo več risanic v kalibru .308 Winchester, ki so namenjene natančnemu streljanju, spet drugi blažjemu odsunu, ki pripomore k manj strelskim napakam. A ni se mogoče izogniti tudi dejstvu, da je že od nastanka kalibra .308 Winchester začel prevladovati in v disciplinah natančnega streljanja s prvega mesta izrinil .30-06. Skupine zadetkov s .308 Winchester so se zmanjšale za polovico. Prav .308 Winchester je bil razlog, da je ameriška krovna orožna organizacija **NRA** zmanjšala velikost strogega centra.

Ko so strelci prepoznali prirojeno natančnost .308 Winchester in druge prednosti kratkih zaklepov (masa orožja, kompaktnost orožja, hitrejše repetiranje, bolj gladko vstavljanje naboja v ležišče ...), se mu je priljubljenost vztrajno večala.

John BARNES, znani ameriški avtor in orožni zanesenjak, je imel kopico risanic v kalibru .308 Winchester; risanice z valjastim zaklepom (tudi zelo lahke risanice

podjetij **Merkel, Sako, Kimber** ...), risanice z vzvodnim zaklepom, prelamače, celo potezne risanice. Povprečje skupin zadetkov, ki jih je v desetletjih dobil s .308 Winchester, s tovarniškim in ročno polnjenim strelivom, je bilo premera 1.18" (3 cm), z risanicami z valjastim zaklepom pa je bilo povprečje pod 1" (2,54 mm).

Bob Forker, ki je dolga leta pisal o balistiki in nabojih v reviji **Guns & Ammo**, je izvedel številne preizkuse s .308 Winchester in omenja, da so najbolj natančne polnitve s tekmovalnimi krogli tiste, ki so malo pod največjimi dovoljenimi in uporabljajo hitre smodnike, kot so na primer **N135, N140, N540 in N150**.

Teže krogel, hitrosti in smodniki: **Allan Jones** je v balističnem laboratoriju ameriškega podjetja **SPEER** meril tlake in hitrost v kalibrih .308 Winchester in .30-06 ter v enakih razmerah primerjal 9,7 g kroglo z istim smodnikom. Ugotovil je, da ima .30-06 povprečno 47 m/s višjo hitrost od .308 Winchester, potrebuje pa 14 % več smodnika, da doseže 5,6 % višjo hitrost. Pri ročno polnjenem strelivu doseže .308 Winchester z 8,4 g ali lažjo kroglo enako ali včasih celo višjo hitrost kot .30-06. Pri kroglih mase 9–10 g med njima ni zelo velike razlike, največjo prednost pa ima .30-06 pri kroglih, mase 11,3 g in več.

Jones meni, da .308 Winchester ponuja kompakten paket učinkovitosti in je eden najboljših športnih kalibrov. Splošno pravilo je, da so za .308 Winchester primernejši smodniki, ki izgorujejo rahlo hitreje (zgoraj), za kaliber .30-06 pa so primernejši počasneje goreči, na primer **N160**. Največja uporabna masa krogle za .308 Winchester je 13 g, medtem ko je .30-06 še povsem uporaben s 14,3 g kroglo.

Največja izbira mas in vrst krogel nasploh je prav v kalibru .30" (7,62 mm), ki jih uporabljajo za .308 Winchester in .30-06. Tudi izbira streliva je bogata. Mase krogel za ponovno polnjenje kalibra .308 Winchester se gibljejo vse od 3,7 do 14,2 g. Če vzamem zlato sredino oziroma 9,7–10 g kroglo, je povprečna hitrost od 835 m/s, 850 m/s, 870 m/s, vse do 900 m/s (10 g krogla za tarčo **Lapua Scenar** s smodnikom **VihtaVuori N550**), vse pa je odvisno od vrste smodnika in tipa krogle.³

Enaka 9,7 g krogla bi v .30-06 dosegla od 850 do 930 m/s, s slovensko kroglo **LOS HT 9,7 g** in smodnikom **N550** pa so v finskem podjetju **VihtaVuori** v .30-06 dosegli celo 950 m/s. To potrjuje, da je razlika med kalibroma .308 Winchester in .30-06, v srednje težkem in za lov najbolj uporabnem razredu krogel (9,7–10,7 g), le okoli 30 m/s, največ 50 m/s. Če pretežno lovite jelenjad ali največje divje prašiče ter

Naboji .300 AAC BLK, .308 Winchester, .30-06 Springfield in 7,62 x 51 mm NATO

Foto: Gregor Hodnik

³ Povzeto po aplikaciji VihtaVuori za ponovno polnjenje: .308 Winchester.

Pestra izbira krogel v kalibru .308“ (7,82 mm)

Izbira tovarniškega streliva za .308 Winchester je pestra.

želite uporabljati kaliber .308 Winchester, izberite težjo, vsaj 10,7 g težko kroglo; monolitna bo praviloma zadostovala v masi 9,7 g. Glede mase krogle za lov več vrst divjadi pa ne boste nič zgrešili z 9,7–10 g težko lovsko kroglo solidne zgradbe, ki ustreza vsaj enemu od ukrepov, da krogla ne razpade (dve jedri različne trdote, prekati, debelejši plašček in mehansko zaklenjeno jedro ali elektro-kemijska vezava jedra na plašček).

Osnova za druge kalibre: Mnogi drugi kalibri, ki so jih razvili na osnovi .308 Winchester, najpogostejše samo z zožanjem ali razširitvijo vratu tulca, so: .243 Winchester, .260 Remington (6,5-08 A-Square), 7 mm-08 Remington, .338 Federal, .358 Winchester (8,8 x 51 mm). Leta 1980 sta na njegovi osnovi nastala dva krogelna kalibra z robom (R): .307 Winchester in .356 Winchester.

Vsestranskost in uporabnost kalibra

Lovci po svetu poznajo krogelni kaliber in naboj .308 Winchester kot kompakten, optimalen in dovolj močan, mogoče najbolj znan po svoji prirojeni natančnosti. Volumen tulca je pri .308 Winchester manjši kot pri nabojih kalibrov 7 x 64, .30-06, 8 x 57 IS, toda s sodobnimi smodniki in lahki in srednje težkimi krogli skoraj dosega moč kalibra .30-06. Kot omenjeno, je bistvena razlika med njima velikost naboja. To je bil tudi glavni razlog vojske ZDA, ki je hotela tako zmanjšati stroške materiala in težo streliva, ki ga je nosil vojak. Krajši zaklepi praviloma zmanjšajo tudi celotno dolžino in težo orožja. .308 Winchester in 7 x 64 imata s krogli, mase 9,7 g, včasih identične hitrosti (865 m/s), odvisno od smodnika in tipa krogle.

Podjetje **Hornady** v svojem priročniku za polnjenje .308 Winchester opisuje z besedami: »Natančen, vsestranski, učinkovit in priljubljen, to je najbolj preprost

in najboljši način za opis .308 Winchester. .308 Winchester se uporablja v vseh možnih vrstah orožja in izjemno dobro deluje vse od »benchrest« streljanja do lova na veliko divjad ... Kot pravilo, .308 Winchester ni občutljiv na tip smodnika, da bi dobro deloval – še en razlog za njegovo priljubljenost.«

.308 Winchester izberejo predvsem lovci, ki dobro razumejo prednosti in lastnosti kalibra, nimajo velikega ega in pri lovcih pogoste boleznici »magnumitis«. Osredotočeni so na dobre zadetke, prijetno streljanje in uspešen lov. Nisem še srečal lovca, ki bi bil s .308 Winchester nezadovoljen in bi zadel slabo. Najbolj priljubljen kaliber drugega lovskega kolega je sicer 8 x 68 S, a ima dve risanici v kalibru .308 Winchester in z njima trenutno najpogostejše lovi. Pogostejša raba risanic .308 Winchester (in .30-06!) se je v slovenskem prostoru začela z uvozom orožja iz ZDA, kjer sta to kalibra, ki sta najpogostejša v lovskih risanicah. Ker sta pogosta v cenovno dostopnih risanicah, je to še dodatno namnožilo njuno število. Trgovci so sledili s ponudbo streliva, katerega izbira je pestra in kakovostna. Če imamo težave pri izbiri streliva za omenjena kalibra, je to ravno zaradi velike izbire in ne obratno.

Moje izkušnje s .308 Winchester

S kalibrom .308 Winchester sem se srečeval že nekaj časa, saj sem nekaj lovskim kolegom pomagal razviti polnitev za lov ali pristreliti risanico. Kaliber .308 Winchester me je vedno prijetno presenetil z natančnostjo in enostavnostjo pri polnitvi. Glede uporabnosti in natančnosti na daljše razdalje, gledano z lovskega vidika, .308 Winchester ne manjka nič. Prijatelj, ki je lani ravno prejel športno risanico SAKO TRG22 v kalibru .308 Winchester, opremljeno s taktičnim strelnim daljnogledom S&B 5–25x56, me je povabil, naj se

preizkusim v zadevanju glinastih golobov, ki so bili položeni na 400 m oddaljenem nasipu. Pred tem je v strelnem daljnogledu ustrezno nastavljen padec/krivuljo leta 12,3 g krogle tovarniškega streliva. Risanica je imela spredaj strelske nožice in enojno togo nožico pod kopitom (»monopod«), ki nadomešča blazinico. Presenetila me je lahkotnost zadevanja majhnih tarč, saj sem prav vsako zadel s prvim strelom. Nato je lastnik risanice na 500 m streljal na visečo kovinsko ploščo, velikosti 10 x 10 cm, sam pa sem opazoval s spektivom. Na tako razdaljo je streljal prvič in je še preverjal, kako se izračuni v balističnem programu ujemajo z dejanskim padcem krogle. Prvi strel je oplazil spodnji rob plošče, s popravkom pa je v polno zadel vsak naslednji strel. Nisem privrženec lova na dolge razdalje, toda kdor meni, da njegov .308 Winchester ni primeren za lov na gamsa, tak potrebuje predvsem – vajo. Seveda pomaga, da poznamo razdaljo, padec krogle in strelni daljnogled (kupola/kliki, križec), ki omogoča popravke na daljše razdalje. A brez vaje ni nič.

Sam sem v letu 2020, ob nakupu nove risanice, izbral prav .308 Winchester. Poleg tega, da sem že imel matrice za ponovno polnjenje .308 Winchester in kopico tulcev, je k odločitvi botrovalo, kar sem o kalibru vedel in videl na lastne oči. Risanica ni razočarala, brez vsakih težav sem razvil dve polnitvi, ki sta bili na tarči in pozneje na divjadi natančni in učinkoviti. Z njo sem ustrelil tudi svojo najboljšo skupino zadetkov z doma ulitimi svinčenkami. Z leti, ki jih preživimo za kopitom risanice, vse težje prenašamo odsun; naučimo se tudi, da je pri lovu najpomembnejše mesto zadetka. S kalibrom .308 Winchester si upravičeno obetam precej strelskih in lovskih užitkov.

Gregor Hodnik

Viri:

Viri so na voljo pri avtorju.

NOVA SPOZNANJA O ŽIVLJENJU GEPARDOV REŠUJEJO ŽIVINO

Gepardi spadajo med globalno ogrožene velike mačke, katerih število se nezadržno zmanjšuje. Ena izmed največjih preživelih populacij je v Namibiji, kjer pa večina teh zveri živi na območjih z ekstenzivno govedorejo. Gepardi občasno napadajo tudi živino in tako povzročajo škodo rejcem, ki v želji po obvarovanju svojega goveda pogosto ubijajo geparde. Raziskovalci so z novimi odkritji iz življenja gepardov uspeli določiti tista mesta, kjer je nevarnost za živino največja. S prenosom tega znanja v prakso so kmetovalci uspeli občutno zmanjšati škodo zaradi napadov gepardov.

Raziskovanje gepardov v Namibiji

Mednarodna znanstvena ekipa že skoraj 20 let raziskuje geparde v Namibiji. Raziskava, pri kateri je sodeloval tudi raziskovalec z Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, doc. dr. **Miha Krofel**, je ugotovila nova spoznanja o obnašanju teh plenilcev, kar je bilo ključno za uspešno zmanjšanje konfliktov.

Najnovejše ugotovitve

Gepard je najredkejši izmed vseh afriških velikih mačk, njihovo število pa se je v zadnjih desetletjih zmanjšalo že na manj kot 7000 živali. Ena najpomembnejših groženj za tega plenilca so konflikti z živinorejci. Da bi pripomogli k iskanju trajnostnih rešitev, so raziskovalci želeli bolje razumeti obnašanje te najhitrejšje kopenske živali na svetu. Odlovili so več kot 250 gepardov in mnoge izmed njih opre-

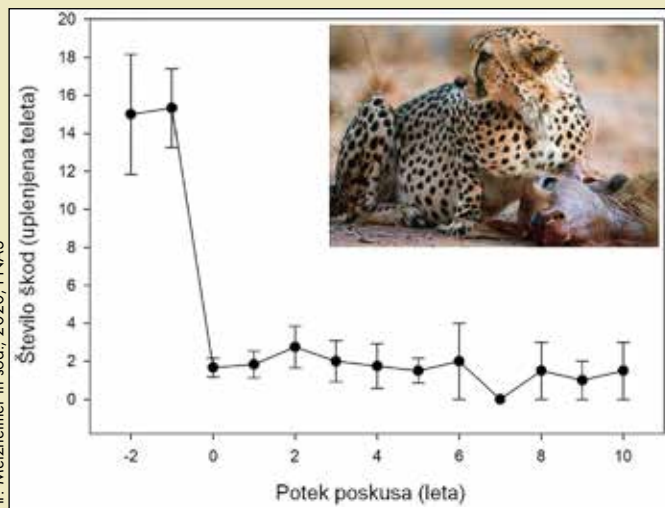

Foto: Miha Krofel

Gepardi so najhitrejšje kopenske živali na svetu. Na fotografiji je eden izmed gepardov v Namibiji, ki so ga raziskovalci opretili s telemetrično ovrtnico.

mili s telemetričnimi ovrtnicami, ki vsakih 15 minut določijo mesto, kjer se nahaja žival. Tako so zbrali na milijone podatkov, ki so pokazali, da so osrednji deli teritorijev samcev tako imenovane »vroče točke« gepardove aktivnosti. Vendar se teritoriji ne dotikajo eden drugega, ampak je med njimi vedno vsaj 20 km »nikogaršnje zemlje«. Ker so teritoriji relativno majhni, njihova skupna površina tako obsega le okoli 10 odstotkov celotnega območja.

Na podlagi takih spoznanj so raziskovalci sklepali, da je znotraj teritorijev bistveno večja nevarnost za živino kot na preostali nikogaršnji zemlji. Da bi to preverili tudi v praksi, so se v drugem delu raziskave odločili za poskus v sodelovanju z lokalnimi rejci goveda. Ker gepardi večinoma plenijo mladiče (goveja teleta), so raziskovalci rejcem svetovali, naj črede z mladiči premaknejo na tiste dele farm, ki so del gepardove nikogaršnje zemlje, odraslo govedo pa se lahko pase tudi znotraj teritorijev. »Ta ukrep se je izkazal za zelo učinkovitega, saj so se že prvo leto poskusa škode pri vseh lastnikih močno zmanjšale. Na nizki ravni so nato ostale tudi v prihodnjih letih, tako da so imeli rejci v povprečju 86 % manj škod kot prej,« je povedal dr. Krofel z Oddelka za gozdarstvo Biotehniške fakultete

Vir: Melzheimer in sod., 2020, PNAS

Potem, ko so rejci v Namibiji prilagodili pašo goveda v skladu s priporočili raziskovalcev (leto 0 na grafu), se je število napadov gepardov na domače živali zelo zmanjšalo.

Univerze v Ljubljani, eden izmed soavtorjev študije.

Po prilagoditvi paše goveda so se gepardi preusmerili na plenjenje svojega naravnega plena, predvsem različnih vrst gazel in antilop. Tako so se konflikti bistveno zmanjšali, kar je pripomoglo k boljšemu odnosu namibijskih kmetovalcev do gepardov, s tem pa je bil storjen pomemben korak k ohranitvi tega ogroženega plenilca.

Pomen sodelovanja med rejci in raziskovalci

Kot poudarjajo udeleženci raziskave, so rezultati tudi jasen pokazatelj, kako pomembno je sodelovanje med rejci domačih živali in raziskovalci ter kakšen praktičen pomen imajo lahko dolgoro-

ne raziskave na divjih živali. »Ko sem se pred 15 leti prvič pridružil tej raziskavi, si res nisem mislil, da bo nekoč tako korenito spremenila naše razumevanje socialnega sistema pri gepardih in da bodo naša odkritja tako pomembna za olajšanje sobivanja domačih živali in zveri v Afriki,« je še dodal slovenski raziskovalec.

Tina Drolc

Izvirni znanstveni članek:

Melzheimer, J., Kirsten Heinrich, S., Wasiolka, B., Müller, R., Thalwitzer, S., Palmegiani, I., Weigold, A., Portas, R., Röder, R., Krofel, M., Hofer, H., Wachter, B. 2020. Communication hubs of an aocial cat are the source of a human-carnivore conflict and key to its solution. – Proceedings of the National Academy of Sciences, 202002487. doi: 10.1073/pnas.2002487117.

<https://www.pnas.org/content/early/2020/12/01/2002487117>

Foto: Miha Krofel

Gepardi so se po prilagoditvi živinorejske prakse preusmerili na svoj naravni plen (na primer gazele).

Na kratko iz tujega tiska ...

ZDA: Kot je že navada, je 50 največjih organizacij, ki se ukvarjajo z lovstvom, pred izvolitvijo novega ameriškega predsednika in novega kongresa v Belo hišo in Kongres posredovalo deset zahtev za prihodnost tega področja. Ob tej priložnosti so se lovske organizacije združile pod vodstvom organizacije Boone and Crocket Club, in sicer z imenom Ameriški partnerji za varstvo divjih živali. Predlogi se nanašajo zlasti na: financiranje naravovarstva, dostop lovcev do državnih lovnih površin, ohranitev življenjskih prostorov za divjad, sodelovanje državnih in zasebnih organizacij ter akterje na tem področju, na boj pred različnimi boleznimi divjih živali in varstvo narave na splošno v luči podnebnih sprememb.

(Jagen Weltweit, 1/2021)

Južnoafriška republika: V tej državi se je v letu 2019 število tujih lovskih gostov in s tem povezanih prihodkov zmanjšalo za približno 25 odstotkov, torej za približno 90 milijonov ameriških dolarjev, kot kažejo podatki državne lovske statistike. Prvi podatki za leto 2020 pa so zaradi pandemije koronavirusa sploh katastrofalni, saj naj bi prihodki iz tega naslova znašali celo manj kot pet odstotkov v primerjavi s tistimi iz leta 2020. Vsa potovanja tudi v to afriško državo so bila namreč praktično popolnoma onemogočena.

(Jagen Weltweit, 1/2021)

ZDA: V Združenih državah volk ni več na listi ogroženih živalskih vrst. Po podatkih zveznega Urada za ribe in divje živali je po 45 letih zaščite in aktivnega varstva umaknjen iz ameriškega zakona o ogroženih živalskih vrstah. Odločitev temelji na »najboljših dostopnih znanstvenih spoznanjih, vključno z novimi in zgodovinskimi informacijami glede številčnosti in prostorske razširjenosti volkov«, kar je ena najuspešnejših ameriških zgodb s področja varstva živalskih vrst. V 48 zveznih državah južno od Kanade naj bi živel več kot 5.600 volkov. V zvezni državi Aljaska, kjer živi več kot 11.000 volkov, pa volk že doslej ni bil uvrščen med ogrožene živalske vrste.

(Jagen Weltweit, 1/2021)

Foto: Pixabay

Tanzanija: V minulih sedmih letih je v tej državi življenje zaradi divjih živali izgubilo najmanj 1.069 ljudi, 650 pa je bilo poškodovanih. Glede na podatke se število umrlih zaradi napadov divjih živali povečuje, saj se je v navedenem sedemletnem obdobju več kot polovica smrtnih primerov zgodila v zadnjih dveh letih. Seveda gre pri vsem za uradno dostopne podatke; realne številke naj bi bile v resnici še precej višje, zlasti pomanjkljivi so namreč podatki iz najbolj oddaljenih pokrajin.

(Jagen Weltweit, 1/2021)

ZDA: Po podatkih največjega ameriškega ponudnika za trženje lova in ribolova se je zaradi epidemije koronavirusa zelo povečalo povpraševanje po navedenih aktivnostih v naravi, zaradi česar so povečali tudi število zaposlenih v svojih izpostavah kar za 5000 oseb. Podjetje ocenjuje, da je v ZDA zanimanje za lov in ribolov tako veliko kot še nikoli doslej. Gre za aktivnosti, ki se dogajajo na prostem, večinoma posamezno ali v zelo majhnih skupinah. Po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije je bilo od začetka epidemije

v ZDA okuženih več kot 15 milijonov ljudi, kar 290.000 pa jih je izgubilo življenje.

(Jagen Weltweit, 1/2021)

Tanzanija: Tanzanijsko veliko hrčkasto podgano z imenom Magawa so odlikovali z zlatim odlikovanjem, ki ga podeljuje britanska naravovarstvena organizacija PSDA. Sedemletna podgana je omenjeno odlikovanje prejela za aktivnosti pri iskanju zemeljskih min v Kambodži. V Tanzaniji v mestu Morogoro program usposabljanja podgan za iskanje min poteka že več kot 20 let. Podgane pod zemljo zavohajo eksplozivna kemična sredstva in opozorijo nanje. Prednost podgan pred psi pri iskanju min je predvsem v njihovi velikosti in s tem povezanimi stroški vzgoje ter vzreje, veliko večji številčnosti ter bistveno krajšem času med rojstvom in izšolanjem za opravljanje nalog. Poleg tega so zaradi svoje telesne velikosti tako lahke, da s svojo maso ne sprožijo eksplozij min. Prejemnica odlikovanja je doslej odkrila več kot 70 min. Glede na to, da naj bi bilo v omenjeni državi položenih okoli 80 milijonov min, podganam zlepa

ne bo zmanjkalo dela. Velika Britanija ima sicer dolgo tradicijo podeljevanja odlikovanj živalim, ki so imele pomembno vlogo v vojnem času oziroma pri izvajanju vojnih nalog. Doslej so odlikovali 34 psov, 32 golobov, štiri konje in eno mačko, tako da je Magawa prva podgana s takim odlikovanjem.

(Jagen Weltweit, 1/2021)

Nemčija: Internetno povpraševanje nemške lovske zveze DJV je pokazalo, da je bilo v letu 2020 zaradi epidemije koronavirusa skupnih lovov v državi manj za približno 50 odstotkov, na okoli 70 odstotkih vseh izvedenih skupnih lovov pa je bilo manj udeležencev kot po navadi. Kot najpogostejši razlog za odločitev o popolni odpovedi lovov ali manjšem številu udeležencev so anketiranci navedli pomanjkljive oziroma negotove informacije deželnih vlad o izvajanju ukrepov (49 odstotkov) in pomanjkanje prenočitvenih možnosti zaradi prepovedi (42 odstotkov).

(Deutsche Jagd Zeitung, 1/2021)

Pripravił:
mag. Janko Mehle

LITERARNI NATEČAJ
2. mesto

»P a te imam,« je zagodel vase, ko je po odsunu kopita skozi daljnogled ujel tršato postavo, ki se je prekopicnila spod skrivenčene bukve tamkaj gori, kjer je skozi ogolele krošnje pogled lovil pozno popoldansko motnjavo. Napol primrznjen k zemlji se je s težavo spravil pokonc. Razkrečil je otrple prste na rokah, jih prepletel in odločno pomencal. Ni kaj dosti pomagalo, a vendar ... Počasi, prav počasi, je otrdelost

travišča, ki so tiščala prav gor pod ostjenja zašiljenih špirov. Sneg, ki se je prediral le do gležnjev, ga ni kaj dosti oviral. Pravzaprav je bil kot nalašč primeren za varno in hitro hojo. Žirovci so dobro prijemali, kaj ne bi: bili so čvrsti v podplatu, k varnosti pa so pomagale tudi dereze, ki so prišle prav, ko je prečkal strme grape, kjer je sneg na gruščnati podlagi otrdel. Večkrat se je za hip ustavil in blisknil med debela, da prestreže morebitni premik te ali one živali. In glej: tamkaj prek dolinice, kjer je bukovje prešlo v ruševje, ga je ugledal. Brž je primaknil daljnogled in komaj še ujel značilen kožuh, ki je odskočil in potonil na drugo stran poraščenega grebena. »Bo, bo,« je zado-

»Kaj je zdaj to?« se je vprašal Eno-rogeljati, ki je prav tako nepremično zrl tja dol. »Pa menda niso dvonožcu pgnali rogljički?« se je začudil. Še bolj debelo je pogledal, ko so rogljički nenadoma izginili. »Hm, hm,« je zagodel sam vase, »kaj neki se dogaja tam spodaj? Prestopiti se moram, da bom bolje videl.« Napravil je nekaj korakov in se izpostavil na osamelcu, vkopanem v strmino.

Kot bi mignil, je oni pri macesnu sunkovito dvignil daljnogled in se z vsemi čutili osredotočil na onega zgoraj. »Star je,« ga je spreletelo, ko je tik pred sabo ugledal zbito čokato postavo, skorajda v kvadrat urezano, z glavo, natakjeno na tršat vrat, spod njega pa

MIHAEL MARENČE*Prvi in zadnji*

popuščala. »Čas je že bil. Dolgo, kar predolgo sva se iskala. No ja, jaz tebe, kajpak ... « je godel in v hipu so ga skoz in skoz obsuli spomini.

Sredi lanskega malega travna je bilo, ko ga je prvič ugledal. Zgoraj špirov je še na debelo ležal sneg in nič ni kazalo, da se mu kam mudi. Prav tako je bilo v osojnih krnicah in grapah, da nikjer ni bilo videti gosto raščenega ruševja. Večji del dneva osenčena melišča in travišča po kontah je že obsijalo opoldansko sonce in snežno odejo počasi, a vztrajno spreminjalo v cmokajočo gmoto, ki se je bolj in bolj zgubljala noter v zemljo. Strma južna pobočja so prekopnela in kazala svoja oguljena rebra, ki so jih napravili snežni plazovi. Po plaznicah so žalostno vzdihovale bukve, vsevprek razmetane v okleščkih. Nekaj mladih macesnov je bilo tamkaj spodaj, kjer se je plazovina nagrmadila vkup, upognjenih, da so v svoji revii vzdihovali in prosili Svaroga, naj jih reši zbite gmote ječarja. Mnogo bolje sta jo odnesla pritlikavo vrbovje in poleglo ruševje, ki se je potajilo in potrpežljivo čakalo, da starka zima dokončno odide v kraj.

Zgodnje jutro je modrilo nebo prek in prek in severovzhodnik je pometal po grebenih in vrhovih, ko je skozi redek bukov gozd dihal vkreber. Stezici, ki je čemela pod snegom in jo je dobro poznal, je sledil le sem in tja, sicer pa je obiral korake v ozkih okljukih, da čim prej dospe na zgornjo gozdno mejo, kjer se odpre pogled na strma

voljen kimnil, ko je stopil kraj starega macesna, mimo katerega je stezica pomerila travno strmal povprek na greben, za katerim je poniknil gams.

»Pa smo tu,« mu je polglasno ušlo in obraz je spreletel zadovoljen nasmeh. Pogledal je na uro: »Kaj?« se je začudil. »Da sem hodil le dobro uro in pol? Neverjetno. Pa nobene sape. Dobro mi gre, dobro,« je hvalil sam sebe. Po svoji stari navadi se je najprej na hitro razgledal. Obračal je glavo in nemirno pogledoval sem in tja po kopnjavi, ko je za rušjem ugledal roglje in dvoje oči, ki sta strmeli dol k njemu. »A tam si,« mu je ušlo. Z vajeno kretnjo je ob macesnovo deblo prislonil daljnogled in ga pričvrstil v objem. Poteze na obrazu so se napele, da še gubice ni bilo videti. Prebodel ga je vprašujoč pogled, češ, kaj pa ti tu gori ...

»Ne?« je pogrknil, kot bi se mu kost zataknila v grlu, ko je obvisel na rogljih. »Ja, kje pa je še drugi?« se je vprašal, ko je ugledal le enega, debelega in močno ukrivljenega, na mestu drugega pa le odbit štrcelj. »Je starina? Nič, počakam, da se izza rušja pokaže cel. Upam vsaj. Potlej bom vedel, pri čem sem,« je v hipu sklenil. Naslonil se je na deblo, krog in krog obsuto z razpokanim lubjem, kot stena najvišje gore, razdrapane gor in dol ter povprek z žlambori, razi in policami, tamkaj prek doline. Priprl je oči in nepremično zrl tja gor. »Kaj pa veter?« se je nenadoma domislil. »Je ugoden ali ni?« Poslinil je prst in ga prav počasi ponesel nad glavo.

izbočene prsi, nasajene na krepke noge. Život je prekrivala obledela sivkasto rjava dlaka, na hrbtišču temnejša in otrdela. Značilna obrazna maska je bila zabrisana. Spod trebuha, proti zadnjim nogam, je visel šop dlak, ki se je skoraj dotikal tal. No, vsaj tako se mu je zdelo. Spomnil se je besed starega gamsarja, Kuharjevega Toneta, ki je desetletja pasel črnuhe gori od Vrtaške planine do Stenarja. V ušesih so mu ostale od prvih dni skupnega pohajkovanja po hribih tam okoli. »Poglej pod trebuh. Če ugledaš močno izstopajoč šop dlak, ne preišluj, ampak vžgi.« V nekaj letih se je prepričal, da to ne velja le za starega kozla, ampak nič manj za sajastega prskača. Sicer pa, z leti je postal previdnejši, še bolj pa prizanesljivejši. Bolj ko je rogljače spoznaval, bolj so mu sedali v srce in vedno manj na mušico. Pravzaprav je postal previden že od tistihmal, ko je vzel dušo svojemu prvemu.

»Kako? Ga še nisi?« ga je pobaral Jur, ko sta se srečala na Marofu. – »Ne. Ogledujem jih, kateri bo pravi,« mu je odvrnil. – »Če jih boš le gledal, ne bo nič. Kje pa laziš za njimi?« – »Povsod v teh koncih. No, pred nekaj dnevi sem bil tamle gori pod Špegovcem.« – »In?« – »Sedemnajst sem jih naštel. Kar precej časa sem jih opazoval. Nisem in nisem se mogel odločiti. Ne upam. Premalo sem izkušen.« – »Vem. Tisti tropič poznam. Sama kozarija je. Počakati moraš, da bo prsk in se k tropu prilepi star kozel. Sicer pa mi

je vseč, da si previden in ne streljaš na silo. Taki ste redki,« je pletel Jur in ga kimajoč opazoval. »Kam pa si pravzaprav zdajle namenjen? Spet pod Špegovc?« – »Ne pod Špegovc, ampak po grebenu na Visok vrh,« je odvrnil in ga vprašujoče pogledal. Jur je le pokimal in se zastrmel v grape in melišča tam prek, pod ostenje mogočne gore, ki je prijaznim južnim sapam branila, da bi pobožali svet semkaj v Marof, kjer je gospodaril severnik. Mraz dolgih zim je zaznamoval ljudi pod gorami. Ko jih je dodobra spoznal, je odkril samosvoje, malce vase zaprte gorjance, prisesane na domačo grudo, ki je skopo odmerjala vsakdanji kruh. A takšni so bili le v dolini, ki so jo z juga zamejili špiki,

nagovoril skušnjavec, gizdalinsko opravljen in sladkobno zapeljujoč. »Ne boš me, ne, ne boš me zvabil tjakaj v širjave, kjer se menda cedita med in mleko. Pa tudi če se, kako naj zatajim rženo skorjo in ovčji sir, ki že stoletja ohranjata naš rod?« je godel in godel tamkaj gori. Tu, na Marofu, pa je še kar gledal in gledal na goro, ki ga je prvič poljubila, ko je legel v zibko, in ga bo zadnjič, ko bo za vedno zaspal.

Kar dolgo ni črhnil besede, kot da tuhta, naj mu reče ali ne. »No,« se je končno odločil, »povem ti za starega kozla, ki se zvesto drži svojega kraja. Tamle prek, nedaleč od tu ..., v gozdu se drži. Nekaj časa bo zanesljivo še tam, v prsku pa ga bo odneslo v Visok

pogled,« je še ujel, ko se je obrnil nazaj v dolino.

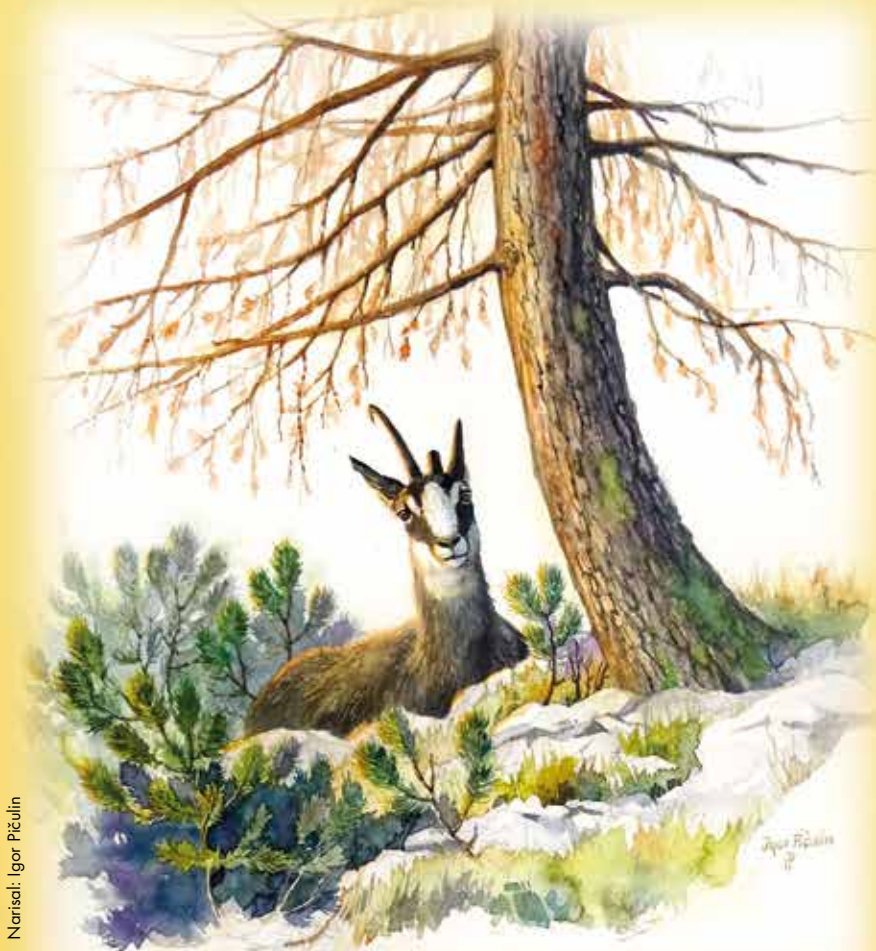
Kajpak, kar precej ga je potegnilo tjakaj na Sedelce, kjer ga čaka. No, vsaj upal je, da bo tako. Spotoma ga je prešinilo: »Ja, če je starina, bo pa hudo. Fofšija je huda reč. Porečejo: njegov prvi, pa že krepko v rinčkih. Nič. Naj govorijo, kar hočejo, zelenec pa vendarle nisem več, pet let sem že pri jagrih. Sicer pa ..., rdeči piki se zanesljivo izognem – in to je poglavitno.«

Prav rdeča pika ga je strašila, da je spet in spet odmikal prst s petelina. »No, ja, mnogi se tudi na pike poživljajo in tvegajo,« je podil Jurjevo pohvalo, češ, prizanesljiv si zaradi živadi – no, vsaj tako je pohvalo razumel, ne pa pike. Oglasila se je vest in malce nelagodno se je počutil. »Nič. Najbolje, da jo potegnem domov, prespim in premislim.« A to je bila le hipna tolažba. Čutil je, da ga nerazložljiva sila vleče tjakaj k njemu, da ne bo miru, dokler ne preveri, mu je Diana naklonjena ali ni.

Dolgo ni mogel v spanec. Misli so begale sem in tja, se prehitevale in pozirale ena drugo. Končno ga je spanec premagal, priplavale pa so sanje. A miru ni bilo. Roglji so se zlatili v jutranjem soncu, skočili na podstavek, iz nagnjoja urezan, potlej pa treščili na tla, se poravnali, odskočili in se zapičili v petelinko, da je kopito odletelo v glavo in presekalno čelnico. Rdečkasto tekočino je hipoma pogoltnila zlovešča tema, prav noter na dno pekla, kjer je zlodej žgal večni ogenj.

Sunkovito je planil pokonci, da bi se skoraj prelomil. Za trenutek je otrdel, kot bi ga peklenšček pribil na križ, potlej pa z dlanjo potegnili prek obraza. Začutil je mokroto, ki je v drobnih kapljicah polzela po čelu. Z rokama je šel na zatilje in glavo močno stisnil med dlani. Pomagalo je, da se je povsem zavel. Skozi polknico je smuknil rumenkast žarek in osvetlil gamsa, da je odskočil s platnice noter v oči, ki so široko razprte strmele na knjižno polico. Globoko je vzdihnil: »Najbolje, da jo precej mahnem gor na Sedelce. Prej ne bo miru.« Brž se je okomatal, vrgel v nahrbtnik kos kruha in sira, jabolko in čutaro vode. »Južnam gori,« je brundal, ko je prek ramen navrgel risanico in na glavo poveznil ponošen klobuk. In je šel.

Vrhove gora tamkaj nad dolino je obsijalo jutranje sonce, zavito v zlato kopreno, se bolj in bolj spogledovalo s prepadnimi severnimi ostenji, ki so grezila v melišča, presekana z grapami, po katerih so hudourne vode plavile grušč, ki je zasipal okoliško lesovje. Sem in tja je prav do sten hitelo ruševje, se spogledalo z ožarjeno beloto skal

Narisal: Igor Pičulin

s severa pa prostrani gozdi. Kamorkoli se je ozrl, povsod je ugledal prepadna ostenja, bogato lesovje in nebo – nebo v modrini sončnih žarkov in dolgih senc, v temini oglušujočih gromov ali v nočeh neskončnih lučk, ki so od zgoraj vstopale dol v duše, da jih osvobodijo; nič manj pa v srca, da jih vklenejo v zvestobi sebi, svojim najdražjim in zemlji, ki jih je hranila. Zato ni čudo, da je mnogokateri pohitel tja gor, kjer se odpro širjave, skrivnostne in vabeče, kot mladenke, odete v češnjeve cvetove. In tamkaj gori ga je mnogokdaj

vrh. Moraš pa pohiteti, ker ga zalezuje ... no, ja, saj ni važno kdo, je pa bolj požrešne sorte, rogljev ima že prek cele stene, pa mu še ni dovolj. Poznaš vlako, ki vede od mosta v Visok vrh? Seveda jo poznaš. No, kar po njej do Sedelca, ki se onkraj potegne v frato. Tam bo. Pod Sedelcem zavij povprek desno na grebenček, porasel s stari mi bukvami, se tam potaji in čakaj. Najbolje, da greš z jutrom in vztrajaš, dokler ne pride. Nepremično in malce presenečen ga je poslušal. Ko je končal, sta si krepko stisnila roki. »Pa dober

in skočilo višje gor, kjer se je ugnedilo v skromno sprstenino žlamborov in polic. Kimavec je pokukal čez duri in napovedoval dobro bero medenk in moštarič, razmetanih sem in tja po južnih obronkih doline. Za lesami so pozvaljali kravji zvonci in čakali, da se jim pridružijo še drobno cingljajoči, pripeti okoli vratov drobnice, ki je smukala zeli gori na Ravneh. Od svetega Mihaela se je oglasil zvon. Našel je šest udarcev, ko je zavil prek mosta in za prvim ovinkom odvil s ceste. Za travnikom je ujel gozdno pot, ki je prek Sedelca vela v pobočje Visokega vrha. Zatopljen v premišljevanje o rogljaču ni čutil poskakovanja srca, ni slišal žvrgolenja drobnih pevcev, ne zamolklih udarcev sekire tamkaj spod Marofa. Iznenada je obstal ko prikovan. Blisknil je v streljaj oddaljeno bukev, kjer se je predirljivo oglasila šoja. »Kaj se dereš, sitnica, saj ti nič nočem,« je zagodel, ko jo je s priprtimi očmi opazoval, kako skače z veje na vejo. Kot bi ga razumela in uganila, kam in po kaj je namenjen – sicer pa ni bilo težko, saj je pokalico in zeleno oblačilo, z značilnim klobukom na glavi, dobro poznala, zato je še močnejše nabila svoj značilni kre, kre, kre, /pazi se, /jager gre, /dušo vzet, /roglje snet/. »Sicer pa, hvala ti, da si hušnila v premišljevanje, ki me je povsem osredotočilo le na tistega tam gori. Oh, ne, saj sem skorajda že na Sedelcu,« se je v hipu zavel, ko je premeril pot pred sabo. Brž je stopil nekaj korakov nazaj in odvil med stare bukve. Šoja je odletela in se ves čas razburjeno oglašala, dokler ni potonila doli v bukovem drogovnjaku.

Previdno, od bukve do bukve, se je prilpil na grebenček, ki se je streljaj doli končal na Sedelcu, na drugo stran pa prevahal v razpotegnjeno frato. Ob deblo debele bukve je previdno odložil nahrbtnik in nanj puško. Kleče je preletel svet tam okoli. Sprva ni ničesar opazil, ujel je le stržkovo žgolenje. Primaknil je daljnogled in ga ugledal na bukovi podrtici. Zamaknil se je tjakaj v drobnega pevca, dokler ni smuknil v kup vejevja, ki ga je trohnoba že močno načela. Potlej se je zagledal prav dol na Sedelce. Zazdelo se mu je, da se za staro bukvijo nekaj premika. »Je,« je vzdihnil, ko je ugledal značilno postavo. Glave ni bilo videti, ker jo je zakrivalo deblo. »Gams!« je ponovil in se, ne da bi vedel kdaj in kako, povsem prikrižal za bukvijo. Potlej je počasi in previdno, da le kaj, pokukal izza debela. »Kje si?« se je presenečen vprašal. Nekaj trenutkov je strmел tja dol, kjer je še pravkar bil. Primaknil je daljnogled in preiskal svet tam okoli. »Ne,« mu je ušlo, ko je za bukvijo opazil gamsov hrbet, brez nog. »Legel je. No, le,

Počakam te, da se dvigneš in pokažeš,« je zagodel vase. Stegnil se je po tleh, malce privzdignil nahrbtnik in namestil puško. Le prislom kopita in pogled skozi daljnogled sta bila še potrebna ... Menil je, da dolgo ne bo treba čakati. A se je krepko zmotil. Odtekala je že druga ura, on tam doli pa je še kar dre muhal. Ni štel, kolikokrat je preveril, je še tam ali ni – in čakal. Sonce se je postavilo navpik in močno nalagalo na peč. Postal je dremoten. Veke so lezle vkup in glava je kinknila na nahrbtnik, kraj kopita.

Nenadoma je trznil in na široko odprl oči. Zastrmel se je dol na Sedelce. Zagledal ga je, kako stoji malce proč od

grlo. Za silo potolažen je, z jabolkom v roki, vstal in se pretegnil. Gledal je tja dol na negibno gmoto in stresal glavo, kot da se čudi, kar se je pravkar zgodilo. Napeto pričakovanje, ki ga je pred strelom oklenilo skoz in skoz, je preskočilo v skrb: je pravi ali ni. Počutil se je neobglenega. Na silo je odganjal črne misli. »Poglejmo, kaj je,« je kar glasno rekel, ko je stopil dol k njemu. Počutil je in nežno privzdignil negibno glavo. Gledale so ga skrepenele oči, ki jih je komajda opazil. Zanimali so ga roglji, koliko rinčič bo. Štel je in štel, a si ni bil na jasnem. Končno si je le priznal, da starina ne bo ...

Narislal: Igor Pičulin

bukve in kazalo je, da bo vsak hip stopil v korak. Srce je poskočilo v najvišjo prestavo, ko je lice pritisnil h kopitu, pogledal skozi daljnogled, ujel pleče v križ, odsunil varovalko, zadržal sapo in stisnil petelina. Vse to se je zgodilo v eni potezi. Stresel ga je krepak sunek. Oglušujoč pok je prepral ušesa in se v odmevu raztreščil po dolini. Videl je, kako je gams odskočil in se po nekaj metrih prekopicnil in negibno obležal. »Končano,« je polglasno rekel, ko je spod bukve v Sedelcu odskočil drug gams, v skokih premeril frato in se zgubil med smrekami in bukvami. »Kaj pa je to?« je debelo pogledal in nejeverno zmajal glavo. »Dva sta bila,« ga je prevrtalo, koj nato pa prebodlo: »Pa ne? Kateri je pravi?« Spreletel ga je srh. Dvom in strah sta se zagrizla prav noter do kosti. Zatrdelost od ležanja je v trenutku prešla, ko je sedel. Začutil je neutolažljivo žejo, brž razvezal nahrbtnik in na dan potegnil čutaro. Sprva v kratkih požirkih, potlej pa vedno daljših je vlival pregreto tekočino v presušeno

»Ga imaš?« ga je pobaral Jur, ko sta se čez nekaj dni srečala na gozdni upravi. Z grenkobo je izdaval kratek: »Ja ...« – »Ah, nič ne maraj. Peter pravi, da je na meji. Na ocenjevanju bodo odločili. Če bo rdeča, ga pač tri leta ne boš jagal. To je vse. Vsakemu se lahko zgodi. No, usedi se ... Marjana, prinesi dva kofeta,« je zaklical skozi priprta vrata pisarne. – »Kaj že veš?« se je začudil. – »Ja, vem. Kako pa je pravzaprav bilo? Nekaj malega mi je Peter omenil.« Ker je bil še vedno nerazpoložen, je rezal na kratko, ko ga je Jur prehitel: »Ne, ne. Povej podrobno. Saj veš, da si doživljaje najraje pripovedujemo na dolgo in široko. To spada k jagi.«

Med pogovorom se je Jur pogosto zasmejal in dodajal pripombe, kar ga je spravilo v boljšo voljo. »Veš, starega kozla se sem in tja kdaj prime mladenič,« je naposled zinil. – »Ja, tega pa nisi omenil,« je malce očitajoče rekel. – »Madonca, nisem pomislil. Ko sem ga zasledil, je bil sam. Zdaj mi je žal, da nisem šel s tabo. No, kakorkoli že,

vsaka šola nekaj stane,« je zaključil. – »Kaj slaba tolažba je to,« je še zagodrnjal, ko sta se poslovila. – »Pa lovski blagor,« je še ujel.

Svečana je dobil ocenjene roglje svojega prvega. Na zbeljeni lobanji je kričala rdeča pika, da ga je zapeklo ... Prav noter v srce ga je. Do zadnjega je namreč upal, da bo gojitveni. Od tistihmal v družinskem gamsa ni več streljal ...

Ponovno je primaknil daljnogled in se zagledal tja gor. Zazdelo se mu je, da se črna gmota premika. Daljnogled je odstavil in se zbegano zastrmel v tla. Veke je stisnil vkup in po licu je zdrsnila solza. Na ustnicah je začutil osladno grenkobo. Spreletelo ga je: »Pa menda ne?« Spet se je zastrmel tja gor. »Ah,« je zapredel sam vase, ko ga je ugleдал, nepremično ležečega: »Svetloba moti.« Segel je v nahrbtnik in prav z dna potegnil stekleničko 'ta zelenega', v žganje namočen gorski pelin. Krepko je potegnil požirek. Po vsem životu je začutil prijetno gorkoto. »Neverjetno. Kar nekajkrat sem prečesal svet tu okoli – pa nič. Zdaj, ko sem te skorajda odpisal, pa se prikažeš. Ni kaj, namenjeno je bilo,« je polglasno govoril, ko se je oprtal in stopil vkreber, da bi čim prej dospel do njega ...

Gledal je in gledal in nejeverno streljal glavo, kot tistikrat, ko se je zaplezal gori v skrotju in nebogljen iskal rešitev. Tokrat ni bil v zadregi, kako izplezati, ampak je bil pred nerešljivo uganko, kam da je Enorogljati poniknil. Pretaknil je vse tam okoli, pa nič. Nobenih sledi. »Po zraku ni odfrčal,« je mlel, ko je stopil v kraj gruščnega grabna, ki se je vlekel od tam gori spod rušnate glave in bukovje presekala prav dol v poden. Ugledal je komajda zaznaven sled, ki se je vlekel h globoko spodjednemu osamelcu, onkraj grabna. »Kaj je zdaj to? Nobenega sledu po strelu. Pa menda ni bil privid ... Ne, ne, razločno sem videl, kako ga je vrglo in je obležal,« je godel sam vase. Začutil je, da se ga polašča dvom, kaj da je res in kaj ni. Previdno se je spustil prek odsekane strmali, ki so jo plazovi iz zime v zimo ostreje zarezali in poglabljali. Pod previsno skalo je presenečen obstal. Prstena tla so bila razbrskana in popacana s krvavimi madeži. Sklonil se je in pazljivo preiskal sled. »Zastreljen,« je pogrknil. Sunkovito se je dvignil in z glavo butnil ob skalo.

Kot blisk je švigal sem in tja. Prek prostrane ravni na belih krilih, posutih z rdečimi pikami, je hitel dalj in dalj, dokler ni poniknil v bleščečo svetlobo. Iznenada ga je ugledal, kako se ves mršav opira na roglj in z nogo podr-

sava ob skalovje, kjer so se risali rdeči krogci. Iz njih so kvišku hušknile ožarjene rože in nebo čez in čez prekrile s plaščem, ki je bolj in bolj temnel. Skozenj je pogledal zlovešč obraz z režečimi usti, iz katerih je švignila ognjena kača, se zavrtinčila in treščila v skalo kraj njega.

Z roko je potegnil prek vročičnega čela in na široko odprl oči. Ležal je na zmrznjeni zemlji, z glavo, pritisnjeno na rdeč madež. Zavel se je. Oprl se je na roki in se mukoma spravil pokonci. Prste je zagrebel v lase in jih narahlo počohal sem in tja. Lepljivi so bili. Na čelu je otipal prebito kožo. »Ne!« je vzdihnil, ko je na prstih opazil kri. »Ja, kje pa si? Zakaj me nisi varoval?« se je začuden vprašal. Oči je zamaknil vstran in ga zagledal na štrclju prevrnjene bukve, lučaj daleč. »Kako si se znašel tamkaj? ... Kaj je zdaj to?« ga je povrtalo, da ni prav vedel, pri čem je. »Pa saj to ni res. Kot bi mi ona spaka vrnila njegovo bolečino.« Tako zelo je bil presenečen, žalosten in jezen hkrati, da je iz njega skočilo nekaj kvant. A to še ni bilo vse. Na tleh, kraj sebe, je ugledal nahrbtnik in prek njega poveznjeno petelinko. Previdno jo je pretipal. Nobene poškodbe ni opazil. »Sreča v nesreči, da je obvisela zgoraj nahrbtnika,« je zamomljaj. »Vsaj nekaj, kar se je dobro izšlo. Kaj zdaj? Le kaj, za njim. Daleč ni.«

Stopil je do štrclja. »Tokrat se nisi izkazal,« ga je okaral. – »Kaj? Le kako, ko si med padcem zakrilil z rokami in me pometel semkaj,« se je klobuk napravil užaljenega. – »No, ja, kaj takega. Nihče ne bo verjel, ko bom tole pravil, češ, spet lovska potegavščina. Sicer pa ... No, ja, ne bo dobro, če ga ne izsledim,« je pribil žebliček na resnico in klobuk posadil prek robca na glavi.

Korakoma je meril smer, se pogosto ustavljal in preverjal sled. Pravzaprav je hodil po občutku, ker zanesljivih znamenj, kje je šel, mnogokje ni našel. Svet tam okoli je bil sila nepregleden, preprežen s skalnimi osamelci, številnimi obronki, poraščenimi z ruševjem in z dolinicami, ki so padale ena v drugo. Postajal je bolj in bolj zaskrbljen, ko je iznenada posvetil žarek upanja. Na robiclju, ki se je prevalil v travnato pobočje, je naletel na rdeče kapljice, ki so sem in tja razmetane barvale droban grušč. Očitno je bilo, da je kozel počival tamkaj. Bolj in bolj je bil prepričan, da ga je oplazil po nogi in mu presekal žilo. Stopil je na drugo kraj robiclja in se čez travišča zastrmel v široko melišče, ki se je sprehodilo med pritlikavo vrbovje, ozaljšano z rdečimi češuljastimi soplodji sem in tja razmetanih jerebik. Tamkaj prek ga je ugledal.

Stal je ob drobnem macesnu in zdelo se je, da se naslanja nanj. Za strel je bilo odločno predaleč. No, vsaj tako je sklepal, malce tudi zaradi strahu zaradi zastreljenega strela. Kaj zdaj? Očitno je bilo, da ga gams čuti in se pravočasno odmika. »Če bo šlo tako naprej, ga raje kot ne izgubim.« Svet tam daleč naokoli je namreč poznal in vedel, da se poraščeni plaz onkraj pogrezne v neprehodno ruševje. »Najbolje, da odneham in se zjutraj vrnem. Morda počaka v plaz. Zalezem ga z nasprotne strani. Sicer pa ... Noč se bliža,« je tehtal, ko se je zavel neusmiljenih okoliščin. Še enkrat je prislonil daljnogled in ga poiskal. »O, malce proč se je ulegel. Ja, skoraj gotovo je, da tam prenoči. Jutri se bo razjasnilo,« se je tolažil in hrabil hkrati, kajti vedel je, da brez lovskega blagra ostane le očitajoč pogled, ki ga bo spremljal prav noter v večna lovišča. Tamkaj se zagotovo srečata in mu opomene: »Če si mi že namenil svinčenko, bi vsaj dobro pomeril, še bolje pa, da bi zgrešil.« – V zadregi bo odvrnil: »Po vsem, kar se je zgodilo, mi je žal, da sem te streljal. Kakopak, če bi vnaprej vedeli, kako se bo ta ali ona reč končala, bi bilo življenje povsem drugačno. Kako pa si pravzaprav končal?« – »Kaj ne veš?« – »Ne, ne vem. Ko sem se vračal, so v mrak začele naletavati snežinke. Vso noč je metlo kot za stavo in metež se je potegnil prek dne v naslednjo noč. Vem le, da sva ostala sama: ti tam gori v odrešujoči belini, jaz v preganjavici dolgih zimskih noči ...«

In oba sta trpela. Le zakaj? Kajpada, odgovor je preprost in neutolažljiv hkrati. Ne poznamo ga. Mnogokatero naše ravnanje, zakaj tako in ne drugače, ostaja nedoumljivo ...

Nekatere manj znane, pogovorne in narečne besede:

belota – belina
drogovnjak – razvojna stopnja gozda, ko drevje doseže debelino drogova
fošija – nevoščljivost
grezila so (greziti) (stene grezijo v melišča)
– strmo so se spuščala, (spuščati se)
kimnil je (kimniti) – je pokimal, (pokimati)
konte – vrtače v visokogorskem svetu
od tistihmal – od takrat (starinsko)
okomatal se je, (okomatati se) – se je oblekel, (obleči se)
poden (gore) – vznožje (gore)
podrtica – podrto drevo
robicelj – rob
rinčki – obročki (na gamsovih rogljih)
skrotje – zelo razčlenjeno skalnato pobočje
Svarog – božanstvo iz slovanske mitologije, praoče
vede, je vela, (vesti) – vodi, je vodila, (voditi)
zavel se je, (zavesti se) – se je zavedel, (zavedeti se)
žlambor – plitev žleb v pobočju

Divji petelin

ANDREJ RANT

Hodiva po ozki stezi,
aprilski sneg še ponekod leži;
temni še gozd v mraku,
za gorami se dani ...

Postaneva, poslušava ...
»Telek, telek,« se oglasi;
petelin svojo pesem brusi
in dva koraka dopusti.

Že sva vse bližje ...
Vrh smreke na veji tam sedi,
steguje dolgi vrat
in kleplje, brusi in miži.

Še bližje greva;
jutranje sonce petelina pozlati:
neskončno lep, mogočen,
krasotec iz pradavnih dni!

»Streljaj!« mi Janez s prsti kaže.
Trofeja je – na steni naj visi ...
Ne! Moj prst se ne ukrivi!
Trofeja naj živi!

*Posvečeno Janezu Ažbetu, legendarnemu škofjeloškemu
lovskemu čuvaju. Spomin na lovski dogodek iz leta 1968.*

Narisal: Igor Pičulin

Foto: Miha Kersnik

APK: objavljen načrt ravnanja in osnove za izplačilo finančne spodbude

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) je na osrednjem spletnem mestu državne uprave (www.gov.si) februarja objavilo predlog načrta ravnanja upravljavca lovišča za izvajanje biovarnostnih ukrepov za preprečevanje in zgodnje odkrivanje afriške prašičje kuge (APK) pri divjih prašičih.

Predlog načrta ravnanja in pojasnila k načrtu ravnanja so dostopna na spletni strani <https://www.gov.si/teme/afriška-prasica-kuga-pri-divjih-prasicih/>. Upravljalci lovišč morajo pripraviti načrte ravnanja v 60 dneh od dneva objave predloga načrta ravnanja, torej do 3. aprila 2021. Upravljavec lovišča izpolni predlog načrta ravnanja in ga objavi na sedežu upravljavca lovišča oziroma svoji spletni strani oziroma na krajevno običajen način. Z vsebino načrta ravnanja upravljavec lovišča seznanijo vse člane in morebitne lovske goste ter mora biti dostopen vsakemu članu upravljavca lovišča.

Ko bodo upravljalci lovišč objavili načrte ravnanja, bodo lahko vložili na MKGP zahtevek za

Foto: Otton Naglost

APK je nalezljiva virusna bolezen domačih in divjih prašičev, za katero ni cepiva. Bolezen ne predstavlja nevarnosti za zdravje drugih živalskih vrst in ljudi. Njeno širjenje z vzhoda Evrope proti zahodu je vse večje tveganje tudi za populacije divjih prašičev v Sloveniji.

izplačilo enkratnega nadomestila v višini 200 evrov. Do nadomestila je upravljavec lovišča upravičen za nakup opreme za izvajanje

načrta ravnanja v posameznem lovišču, kot je oprema za čiščenje in razkuževanje obutve in opreme, čiščenje in razkuževanje vozil,

nabava razkuževalnih barier ter nabava banjic oziroma vrečk za vleko oziroma prevoz odstreljene živali od mesta odstrela do vozila oziroma lovske zbiralnice. Izpolnjeni obrazec, ki je na voljo na isti spletni strani, mora upravljavec lovišča poslati po pošti na naslov MKGP.

Zavod za gozdove Slovenije je določil letno osnovo za odvzem divjih prašičev v loviščih in loviščih s posebnim namenom (brez lovni obor), ki je povprečje izvedenega letnega odvzema v posameznem lovišču v letih od 2013 do 2019. Letna osnova za vsako lovišče je razvidna iz preglednice, ki jo najdete na navedeni spletni strani ob preostalih že navedenih dokumentih.

Osnova bo podlaga za izplačilo finančne spodbude upravljavcem lovišč, saj se bo za vsakega odstreljenega divjega prašiča, razen divjega prašiča v lovni obori, ki presega letno osnovo, upravljavcu lovišča izplačala finančna spodbuda v pavšalnem znesku, in sicer za vsako odstreljeno žival obeh spolov v prvem življenjskem letu in za vsako žival ženskega spola 100 evrov na žival, za druge kategorije odstreljenih divjih prašičev moškega spola pa 50 evrov na žival.

Lovska zveza Slovenije
Povzeto po objavi Direktorata
za gozdarstvo in lovstvo,
MKGP

Izšla je knjiga o boleznih prostoživečih živali

Na sedežih območnih lovskih zvez je že trinštirideseta knjiga Zlatorogove knjižnice z naslovom *Bolezni prostoživečih živali in varna priprava mesa divjadi*. Knjižno delo, ki so ga napisali veterinarski strokovnjaki – lovci in poklicni poznavalci obravnavanih veterinarskih področij – prof. dr. **Gorazd Vengušt**, doc. dr. **Diana Žele Vengušt**, mag. **Danko Veternik** in mag. **Štefan Vesel**, omogoča vpogled v najnovejšo izsledke s področja bolezni prostoživečih sesalcev in ptic (pretežno lovne divjadi in nekaterih zavarovanih vrst) in varne priprave mesa divjadi za uporabo v kulinariki. Avtorji jedrnatopisujejo predvsem možnosti prenosa bolezni na druge prostoživeče živali in opozarjajo na nevarnost okužb domačih živali in človeka. Take bolezni, ki se z živali prenašajo tudi na ljudi, imenujemo zoonoze, ki jih je v zdajšnjem času največ in so velika grožnja človeštvu.

Vsebinska knjige z zoonotskega gledišča omogoča ustrezno polju-

Vir: LZS

Naslovnica

dno in strokovno opisano informacijo o možnostih nastanka in razširitve najpomembnejših bolezni pri prostoživečih živalih, prepoznavo bolezenskih stanj in njihovih povzročiteljev ter osnovnih načinov ukrepanja in ravnanja ob ugotovitvi bolezni (ali ugotovljenem poginu) v naravi.

Pomemben del besedila poučuje o higienskih in biovarstvenih ukrepih pri lovu in ravnanju s trupli uplenjene divjadi, o znamenjih

bolezni ter nadaljnjem varnem ravnanju z uplenjenimi (ali poginulimi) živalmi. Seznanja nas o pravih postopkih ob iztrebljanju uplenjenih živali ter o osebni zaščiti pri lovu in po njem. Vse to zaradi samozaščite lovcev, preprečevanja prenosa bolezni na domače živali in ljudi ter preprečevanja okužbe in uporabe neustreznih živil živalskega izvora (mesa divjadi) potencialnih potrošnikov.

Knjiga je napisana strokovno, vendar smo se avtorji, uredniki in recenzenti potrudili, da je vsebina predstavljena dovolj poljudno, v razumljivem jeziku, brez nepotrebnih strokovnih izrazov in tujk ter z veliko mero praktičnih priporočil.

Vso opisano problematiko in vsebino dopolnjujejo številne fotografije, skice in shematske priloge. Za strokoven pregled vsebine treh ločenih poglavij so poskrbeli priznani veterinarji - recenzenti: prof. dr. **Andrej Bidovec**, prof. dr. **Uroš Pestešek** in mag. **Marko Mali**, za kar se jim založnik na tem mestu najlepše zahvaljuje.

Knjiga *Bolezni prostoživečih živali in varna priprava mesa divjadi* je po letu 1981, ko je v knjiž-

ni zbirki Zlatorogova knjižnica izšla prva knjiga s podobno vsebino – veterinarja prof. dr. **Staneta Valentinčiča** *Bolezni divjadi* – dobrodošel sodobnejši, za zdajšnji čas dopolnjen pripomoček, namenjen širokemu krogu lovcev, upravljavcev populacij prostoživečih živali, rejcem domačih živali, higienikom in veterinarjem ter vsem tistim naravovarstvenikom, ki se ljubiteljsko ali poklicno ukvarjajo z obdelavo ali predelavo trupov (mesa) uplenjene divjadi. Vsebinska je pomembna tudi za vse tiste, ki svoj prosti čas preživljajo pretežno v naravi in gozdu ter zato pogosto prihajajo v stik s prostoživečimi živalmi.

V upanju, da bo vsebina knjige razumljiva, zanimiva in da vam bo koristila pri vaših dejavnostih, vam jo predajamo v vaše roke.

Boris Leskovic in
dr. Arpad Kövec

Po en izvod knjige Zlatorogove knjižnice prejmejo vsi člani. Naročila dodatnih izvodov po e-pošti lzs@lovska-zveza.si. Cena knjige je 18 evrov.

Doselitve risov v sodelovanju z lokalnimi prebivalci Gorenjske in severne Primorske (ustanovitev lokalnih posvetovalnih skupin)

Za ohranjanje risa na območju Dinaridov in JV Alp je ključno povečanje genetske pestrosti populacije in zmanjšanje parjenja v sorodstvu, ki je glavna grožnja tej populaciji. Območje Gorenjske in severno Primorske

Foto: Rok Černe

Prilagoditvena obora za doseljene rise v Občini Gorje

povezuje JV Alpe in Dinaride ter je pomembno pri zagotavljanju povezlivosti populacije risa, zato je za ohranitev populacije doselitve risov iz Karpatov ključnega pomena. Doselitve ne morejo biti uspešne brez sodelovanja z lokalnimi prebivalci, zato sta bili v okviru projekta *LIFE Lynx* v sodelovanju s Triglavskim narodnim parkom ustanovljeni še dve Lokalni posvetovalni skupini (LPS): LPS Gorenjska in LPS severna Primorska.

Na ustanovitvenem srečanju, ki je kot spletni dogodek potekalo v sredo, 27. januarja 2021, je sodelovalo 44 udeležencev Gorenjske in severne Primorske. Med njimi so bili lokalni prebivalci, župani, predstavniki občinskih uprav, rejcev, lovcev, različnih društev,

območnih enot Zavoda za gozdove Slovenije in območnega zavoda Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije. Udeležence sta na ustanovnem srečanju nagovorila župana občin, kjer stojita prilagoditveni obori za rise: **Peter Torkar**, župan Občine Gorje, in **Jože Sodja**, župan Občine Bohinj. Udeležence spletnega dogodka je nagovoril tudi mag. **Janez Rakar**, direktor Javnega zavoda Triglavski narodni park.

Doselitev risov na Gorenjsko bo potekala v tesnem sodelovanju s Triglavskim narodnim parkom in Lovsko družino Nomenj - Gorjuše, ki sta z velikim veseljem in odgovornostjo sprejela povabilo k sodelovanju v projektu *LIFE Lynx*. **Miha Marolt** iz Javnega zavoda Triglavski narodni park je

poudaril: »Medtem ko obora čaka na svojega prvega stanovalca, je vloga parka pomembna tudi pri ozaveščanju javnosti in prebivalcev parka. Še bolj odgovorna naloga nas čaka, ko bo ris prišel v oboro in po sami izpustitvi risa v naravo, saj s tem prevzemamo odgovornost, da risa nikoli več ne izgubimo iz naše prečudovite narave.« Tudi **Peter Benedik** iz LD Nomenj - Gorjuše verjame, da se bomo s povezanostjo in sodelovanjem vsi skupaj marsikaj naučili, naravi pa bomo povrnili življenje, ki je v preteklosti izginilo. »Trdno sem prepričan, da se Bohinjcem in Gorenjcem risa

Foto: Miha Krafel

Izpust risa Maksa, ki je s Snežnika prišel na Gorenjsko.

ni treba prav nič bati, z doselitvijo pa bomo obrnili nov list v poglavju lovstva na Gorenjskem,« je še dodal. Sodelovanja je vesel tudi **Rok Černe** z Zavoda za gozdove Slovenije, vodja projekta *LIFE Lynx*, ki je poudaril, da je območje Gorenjske in severne Primorske zaradi povezovalne lege z drugimi populacijami v Evropi izrednega

pomena, zaradi česar so sodelavci projekta še posebej veseli, da lahko sodelujejo z lokalno lovsko družino in Triglavskim narodnim parkom.

Spomnimo: Leta 1973 so lovci in gozdarji vrnili risa v naše gozdove po tem, ko je na prelomu 20. stoletja izumrl. To je bila ena najuspešnejših ponovnih naselitev iztrebljene vrste v

Evropi. Kljub temu se je število risov v devetdesetih letih začelo zmanjševati, predvsem zaradi parjenja v sorodstvu. Tudi tokrat so lovci aktivno vključeni v projekt. Predsednik Lovske zveze Slovenije mag. **Lado Bradač** poudarja, da mnoge lovske družine pomembno prispevajo pri spremljanju risa in skrbi za doseljene osebkke, **Lovska**

zveza Slovenije (LZS) pa je tudi partner v projektu *LIFE Lynx*. Na področju odkrivanja nezakonitega ubijanja prostoživečih živali sodelujejo tudi s policijo, saj ima LZS do tega ničelno toleranco.

J. K. S.

Povzeto po sporočilu za javnost sodelavcev projekta Life Lynx.

Intervju z Janezom Erjavcem, predsednikom Uprave Pomurskega sejma v Gornji Radgoni

Novi koronavirus zaprl vrata letošnjemu Sejmu lovstva in ribištva ter sejmu Naturo

Napisati aktualen intervju z našim dolgoletnim zvestim podpornikom in pobudnikom Sejma lovstva in ribištva **Janezom Erjavcem**, predsednikom Uprave Pomurskega sejma, pri tem pa ne razkriti vsaj dela bogate zgodovine naših lovskih razstav in sejmov, bi bilo nelovsko in neodgovorno. Tako se naši tradiciji, ki je vedno bolj razvejana in zanimiva, tudi tokrat ne bomo izneverili. Če smo odkriti, brez te tudi tega intervjuja ne bi bilo. Mnogi stari arhivski lovski zapisi razkrivajo marsikaj. Tudi to, da so bili slovenski lovci zelo dejavni že stoletja pred letom 1907, ko so takratni neomajni slovenski domoljubi in veliki lovski možje ustanovili **Slovenski lovski klub**. Vse od takrat vsi slovenski lovci in lovke z veliko odgovornostjo tlakujemo pot organiziranemu lovstvu na Slovenskem. Veliko se je zgodilo v minulih lovskih desetletjih. Da se le ne bi kaj izgubilo, kaj pozabilo o pestri in bogati lovski dediščini, da bodo o tej zgodovinski lovski zbirki vedeli tudi naši zanamci, je za vedno skrbno zbrano, zapisano in hranjeno v tiskani besedi, v mnogih fotografijah in drugih propagandnih materialih. A ne samo v krovnih organizaciji, ampak odgovorno tudi v lokalnih in regijskih lovskih organizacijah. Tako je Lovec, 6/2017, med drugim poročal, da so slovenski lovci prvič sodelovali na mednarodni lovski razstavi na Dunaju leta 1910, leta 1925 pa na dveh manjših razstavah lovskih trofej v Zagrebu. In da je bila leta 1930 v Ljubljani že organizirana Prva jugoslovanska lovska razstava. Nato še v letih 1936 in 1955 in zadnja leta 1980. V Mariboru pa leta 1972. Kot prva v samostojni Sloveniji je bila lovska razstava organizirana v Kranju leta 1996, zadnja pa leta 2015 v okviru sejma LOV v Gornji Radgoni. To potrjuje, da se slovenski lovci že od nekdaj ne skrivamo za lovskimi tro-

fejami, da je večina ponosna nanje, predvsem pa, da jih radi razstavimo na lokalnih lovskih razstavah in sejmih, saj z njimi opravimo nekakšno inventuro odgovornega upravljanja z divjadjo. Žal je lani in letos covid-19 mnogim lokalnim lovskim razstavam zaprl vrata. Letos tudi sejmu lovstva in ribištva ter sejmu Naturo na Pomurskem sejmišču v Gornji Radgoni, ki smo mu slovenski lovci, ribiči in naši podporniki zvesti že od leta 2003. O tamkajšnji sejemski zgodovini, sodelovanju z lovci in ribiči je odkrito spregovoril 71-letni Erjavec.

Mnogi ga poznamo kot uglajenega in razgledanega gospoda, ki je spreten in zanimiv govorci, pa tudi po tem, da povsod širi svojo dobro voljo in pozitivno energijo. Ne samo med svojimi sodelavci in številnimi prijatelji, med katerimi smo tudi slovenski lovci in lovke, ampak tudi med domačimi in tujimi državniki, predstavniki kmetijstva, vinogradništva, vinarstva, sadjarstva in še bi lahko naštevati. Bolj malo pa je znano, da je Erjavec tudi priznan in cenjen ekolog, enolog, humanist, naravovarstvenik in celo pisatelj. Ob lanski stoti obletnici rojstva pokojne mame **Marije** je namreč izdal knjigo spominov *Na svoji poti*. »Po očetu **Janezu** in njegovih prednikih sem mogoče podedoval smisel za gradbeništvo, po mami in njenih prednikih pa ljubezen do narave. Oba sta se morala s trdim in pošte-

nim delom prebiti skozi kruta obdobja brez staršev in v vojnih časih. In čeprav sem odrasčal na kmetiji, me je vedno privlačila želja po odkrivanju novih stvari, obenem pa sem ohranjal vez s prvobitnim odnosom do okolja. Življenje je nasploh neke vrste potovanje. Potujemo, ker nas vleče neka notranja sila in ker bi radi dosegli nek cilj. Srečno naključje ali neka zvezda, ki ti išče poti, me je pripeljala tudi v Švico. Tam sem spoznal veliko krasnih ljudi in preverjenih praks, spoznal tudi ženo svojega življenja, pa vendar sem se vrnil. Odločitev je bila rezultat številnih dilem in obljub. Izbrati pravi trenutek za pravo odločitev je mogoče področje intuicije, predvsem pa stvar presoje, da sprejemaš odločitve, ki so najboljše v danem trenutku. V Lenartu je moj dom, ki je tudi dom za mojo ženo in najina dva sinova. Sedaj se lahko pohvalim tudi z vnukinjo in dvema vnukoma. V Lenartu sem bil veliko let aktiven pri glavnih ekoloških problemih, od ločenega zbiranja in sortiranja odpadkov, do varstva narave in kulturne dediščine ter organiziral številne arhitekturne delavnice,« je Erjavec na začetku intervjuja razkril del svojega bogatega zasebnega življenja. Več o drznem in vizionarskem možu širokih obzorij pa v nadaljevanju.

Od kdaj pod vašim vodstvom sestavljate zgodbo uspeha na pod-

ročju mednarodne sejemске dejavnosti v Gornji Radgoni?

Ko sem pred 40 leti po naključju pristal na Pomurskem sejmu, ker so potrebovali tehničnega vodjo, si niti v sanjah nisem predstavljal, kaj pomeni delati sejme. Pritegnila me je ideja o organizaciji sejma gradbeništva. Toda zelo hitro sem spoznal, da zna biti sejemška dejavnost še kako zanimiva. Takrat, leta 1981, smo bili na Pomurskem sejmu zaposleni zgolj trije, saj smo bili pod okriljem Gospodarskega razstavišča Ljubljana in je bil Pomurski sejem zgolj poslovna enota. Na voljo smo imeli 3,8 ha zemljišč in s tem tudi sejemškega prostora. Po letu 1991 in osamosvojitvi Slovenije ter posledično tudi privatizaciji se je tudi Pomurski sejem soočil z dilemo, ali ostati pod Ljubljano ali ubrati samostojno pot. Moja odločitev je bila za samostojnost, pa čeprav je bila zelo zahtevna. Leta 1993 smo ustanovili samostojno družbo in takrat sem postal direktor družbe Pomurski sejem, d. d.

Predstavite vaše sejmišče. Koliko razstavnih površin je skupaj, koliko notranjih in koliko zunanjih? Koliko sejmov organizirate na leto, kateri so najzanimivejši in najbolj obiskani? In kdo sestavlja vašo ekipo?

Danes razpolagamo z malo manj kot 10 ha skupnih površin, od tega 70.000 m² sejemskih. Letno organiziramo od tri do šest sejmov, skupaj pa vzdržujemo deset sejemskih blagovnih znamk in sedem strokovnih ocenjevanj. Najbolj prepoznaven je prav gotovo kmetijski sejem AGRA, v okviru katerega organiziramo tudi sedem strokovnih ocenjevanj ter več kot sto obsejemskih dogodkov in predavanj. Tudi gradbeni sejem MEGRA ima 40-letno tradicijo in predstavlja barometer slovenskega gradbeništva. Ostale sejme, kot so SOBRA, MEDICAL, GREEN, NATURO in LOV smo razvili v obdobju zadnjih 20 let. Predvsem sejem LOV, v okviru katerega se predstavlja tudi ribolov, in sejem NATURO je dobil v Radgoni svoj domicil. Skupaj z širitvijo sejmišča in še posebej tudi sejemskih vsebin je rastle tudi ekipa Pomurskega sejma. Če smo bili leta 1981 zaposleni trije, nas je danes dvanajst, ob tem pa še več kot 200 zunanjih občasnih sodelavcev, ki pokrivajo različna področja, predvsem

Foto: Jure Zouneker

Leta 2019 so se v začasni »lovski sobi« LZS v Gornji Radgoni kot gostje predsednika LZS mag. Lada Bradača (tretji z leve spredaj) družili (z leve) radgonski župan in lovec Stanko Rojko, prvi mož radgonskega sejma Janez Erjavec in predsednik Turistične zveze Slovenije Peter Misja. V ozadju je nekdanji dolgoletni minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Dejan Židan, ki je bil tedaj v vlogi predsednika Državnega zbora Republike Slovenije. Opaziti je mogoče tudi medeno kraljico Slovenije Valentino Marinič, ki sedi zadaj skrajno levo.

Foto: Franc Rotar

Janez Erjavec (drugi z leve) je na dosedanjih sejmih gostil mnoge domače in tuje državnike in ministre. Pred leti (z leve) tudi Boruta Pahorja, predsednika Slovenije, Stanka Rojka, župana radgonske občine, Fernarda Etgena, takratnega kmetijskega ministra in sedanjega predsednika luksemburškega parlamenta, ter mag. Dejana Židana, takratnega kmetijskega ministra.

organizacijo strokovnih spremlja-jočih dogodkov, kot so strokovna ocenjevanja kakovosti in strokovne razstave. V tem času se je tudi zamenjala že ena generacija in si na sejmu pridela upokojeve. Tako se je v letu 2020, ki je na Pomurskem sejmu vsekakor najbolj prelomno v celotni zgodovini, upokojila tudi dolgoletna direktorica komercialne **Mateja Jaklič**. Njeno vlogo sedaj prevzema **Vesna Dajčman**. Izvršni direktor Pomurskega sejma je postal **Boris Erjavec**. Udarno ekipo projektnih vodij pa sestavljajo še **Jana Dimec**, **Andrej Slogovič**, **Robi Fišer** ter sodelavca v komercialni **Natalija Dvoršak** in **Blaž Jaklič**. **Miran Mate**, povezovalac in organizator medijskih aktivnosti, pa deluje iz ljubljanske pisarne.

Kdo in kdaj je dal pobudo za Sejem lovstva in ribištva ter sejem Naturo? Kako ste zadovoljni s sodelovanjem z Lovsko zvezo Slovenije (LZS) ter seveda z uredništvom in dopisniki Lovca? Ali slovenski lovci in lovke sledimo vašim sejemskim pobudam?

Da smo se leta 2003 lotili organizacije sejma LOV, je veliko korenin. Ena najmočnejših sega prav gotovo v takratno vodstvo LZS, na čelu katerega je bil takratni predsednik **Bojan Lipičnik**, pa tudi v Lovsko družino Gornja Radgona in Zvezo lovskih družin Prekmurje. Omeniti moram tudi domačega lovca in dolgoletnega lovskega funkcionarja **Janeza Kralja**, ki je s svojimi lovskimi tovariši začel uspešno lovsko sejmsko zgodbo. Tudi Ribiška zveza Slovenije in njeno takratno vodstvo je bilo navdušeno nad idejo, da pred vstopom Slovenije v Evropsko unijo naredimo promocijo slovenskega lovstva in ribištva, ki predstavlja osnovni poslanstvi pri ohranjanju ravnovesja v naravnem okolju. Lovstvo in ribištvo je imelo tudi v okviru sejma AGRA vedno svoje mesto. Večkrat je bilo sicer

v konfliktu interesov s kmetijstvom, vendar smo v okviru sejma vedno iskali zdrave kompromise, kar je v bistvu stalna naloga vseh. LZS je poleg ostalih stanovskih organizacij imela vedno vodilno in odločilno vlogo. Nenazadnje je z več kot 20.000 člani ob gasilcih najštevilčnejša nevladna organizacija. Lovci so s sejmom LOV dobili svoj praznik, na katerem se lahko srečajo, izmenjajo izkušnje in se soočijo z novostmi na področju opreme za lov in prosti čas. Tudi revija *Lovec* sodi v mozaik dodatne promocije sejma in še posebej lovstva kot širšega pojma odnosov do pristoživečih živali in politike. Lovci in lovske organizacije, od lovskih družin do LZS so v dosedanjih promocijah in predstavitev na enajstih sejmih dokazali, da so neločljivo vpeti v slovensko družbo in evropski prostor in da so v prvi vrsti varuhi narave in biodiverzitete. Najbolje namreč poznajo pomen in vlogo pristoživečih živali v našem prostoru. Žal so prevečkrat njihovi strokovni in življenjski predlogi preslišani ali celo napačno razumljeni. Še posebej v času, ko se svet sooča z epidemijo in posledicami le-te, je pomembno, da se zavemo, kako ranljiv je ta planet. Le redko v tej globalni tekmi za vedno višjim standardom in udobjem pomislimo tudi na živali, ki si morajo ob vseh teh posegih same izboriti svoj prostor in se prilagoditi spremembam. Lovci so skoraj edini, ki jim pri tem pomagajo. V okviru sejma LOV smo razvili številne ob sejmske dogodke. Pri tem nikoli nismo sami, saj nam pomaga tako stroka kot tudi del politike. S posveti in predavanji se dotikamo najaktualnejše problematike v slovenskem prostoru in širše. S tekmovanji in družabnimi dogodki pa poskušamo pritegniti pozornost širše publike. Vrhunec predstavljajo nastopi rogostov in tekmovanja v kuhanju lovskih specialitet. Ponosni smo na sodelovanje kinologov, Planinske zveze Slovenije, Turistične zveze

Slovenije, Slovenske zveze za sokolarstvo in zaščito ptic ujed ter mnogih drugih. Vsi skupaj celovito predstavljajo zeleno turistično destinacijo, kar Slovenija nedvomno želi biti. In to je tudi lahko, vendar le takrat, ko se medvedov, risov, volkov in drugih pristoživečih živali ne bomo bali, ampak jih spoštovali in ščitili tudi takrat, ko nam naredijo kako manjšo škodo.

Leto 2020 tudi vam ne bo ostalo v lepem spominu. Novi koronavirus vam je najprej priprl, nato pa za vse leto tudi zaprl vrata sejmišča. Kako bo s sejmi v letu 2021? Ker je sejem LOV predviden v aprilu, so se zagotovo že začele organizacijske priprave? Če se zgodi, da sejma ne boste smeli organizirati zaradi covida-19, ga boste morda lahko v letu 2022?

Leto 2020 nam prav gotovo ne bo ostalo v lepem spominu, saj so nam ukrepi, povezani z epidemijo, onemogočili izvedbo sejmov in drugih prireditvev. Lahko smo sicer optimisti in upamo, da bo letos vi-

onemogočale razvoj novih virusov. V leto 2021 gledamo z optimizmom, pa vendar tudi s strahom, saj se še bolj kot virusov bojimo, da se bo svet in celotna družba vedno bolj zapirala vase in namesto pristnih stikov iskala digitalne in spletne stike. To pa bo tudi za sejmsko dejavnost hud, mogoče celo usoden udarec.

Lovec je bil tudi vaš oče. Zakaj niste lovec postali tudi vi, saj ste že od malih nog velik zagovornik in varuh narave ter pristoživečih gozdnih in obvodnih živali?

Moj oče se je pridružil zeleni bratovščini v zrelih letih, ko je imel že manj drugih obveznosti. Glavni razlog pa verjetno ni bilo lovstvo kot tako, ampak predvsem druženje s prijatelji, lovskimi tovariši, ki so mu pomenili več kot vse drugo. Zelo redko je odšel v lovišče Lovske družine Benedikt s puško, najpogosteje zgolj z daljnogledom ... Običajno pa je iz gozda prinesel veliko gob. Mislim, da se je najbolj veselil skupnih lovov, pri katerih je bilo najpomembnejše druženje po

Foto: Franc Rotar

Leta 2017 so razstveni prostor LZS (z leve) obiskali tudi nekdanji kmetijski minister dr. Milan Pogačnik, Janez Erjavec, štajerski lovec in akademik dr. Ludvik Toplak in štajerski lovski funkcionar Janez Kralj.

rus na nek način premagan in bo življenje zopet teklo po ustaljenih tirnicah. Lahko pa smo tudi zaskrbljeni, saj nam virus mogoče sporoča, da veliko stvari delamo narobe in da moramo spremeniti naš odnos do narave in celotnega planeta. To pa je vprašanje, ali smo ga pripravljeni spremeniti, kljub spoznanju, da nam tudi ves ta razvoj ne koristi, če nas lahko ustavi že nevidni virus. Na Pomurskem sejmu bomo prav gotovo iskali rešitve in dajali pobude v smislu sonaravnega gospodarstva in trajnostnega načina življenja, saj lahko le na tak način računamo, da ostanemo zdravi. Tako je že dogovorjeno, da bo 12. Mednarodni sejem lovstva in ribištva ter 6. Mednarodni sejem NATURO (zelenega turizma in bivanja) od 8. do 10. aprila 2022. Upamo lahko, da se svet v tem času ne ukvarja zgolj z iskanjem cepiva in zdravila proti virusu, ampak išče tudi rešitve, ki bodo

lovu. Sprva je tudi mene zamikalo, da bi se vključil v lovsko družino, predvsem zaradi občutka, da bi lahko preprečil številne posege v naravo, ki so zmanjševali življenjski prostor pristoživečim živalim zaradi kratkoročnih interesov ali nevednosti. Svoje pa so prispevale tudi nove tehnologije, kmetijska tehnika, zaščitna sredstva in promet. Ne vem, ali bi kot lovec lahko kaj več naredil za zaščito živali, saj mi je zaradi drugih obveznosti primanjkovalo časa. Iskanje kompromisov med vsemi koristniki naravnega okolja je bilo ves čas in bo tudi v prihodnje poslanstvo Pomurskega sejma in zato sem vesel, da sem lahko že štiri desetletja del te zgodbe. Reviji *Lovec* čestitam za enajst desetletij poslanstva, ki ga s koristnimi informacijami o lovstvu, naravi in še marsičim drugim posreduje lovčev in mnogim ljubiteljem narave.

Franč Rotar

V Lovski družini (LD) Negova je uveljavljena tradicija, da vodilni v lovski organizaciji ob visokem življenjskem jubileju starejšim lovskim kolegom čestitajo in jim namenijo unikatno darilce. V začetku leta 2021 je 80. rojstni dan praznoval starosta med lovci v Slovenskih goricah **Franc Veberič** iz Cenkove pri Cerkvenjaku.

Slavljenec Franček, kot ga večina kliče, se je rodil 4. januarja 1941 v Spodnjih Ivanjih in tako sodi med najstarejše aktivne lovce v tistem delu države, gotovo pa je tudi eden izmed »jagrov« z najdaljšim stažem, saj je nadvse aktiven član lovske organizacije že 52 let, od 1. marca 1969. Frančka pozna marsikdo, ki živi na območju Slovenskih goric, Pomurja, Štajerske in tudi širše, celo v Nemčiji, kjer je nekaj časa delal kot tovarnjak. Zato mnogi vedo povedati, da je življenje tovarnjakarja Frančka bilo in je še posvečeno lovstvu, gasilstvu, vinogradništvu in vinarstvu. To je res, kajti v vseh omenjenih poklicih oziroma konjičkih je Franček akti-

ven že več desetletij, celo več kot pol stoletja. Tudi zato nekateri vedo povedati, da Franček ne bo imel časa umreti. Franček z življenjsko sopotnico Silvo Kozar živi v Cenkovi, streljaj od središča Cerkvenjaka (Sv. Antona) v Slovenskih goricah.

Otroštvo in zgodnjo mladost je preživel na veliki kmetiji v rojstni vasi, kjer se je rodilo precej otrok. Osnovnošolsko znanje si je nabiral v Negovi, kamor je štiri kilometre hodil peš kot vsi otroci tedanjega časa. Življenje na kmetiji, ki jo je tudi prevzel, mu je dalo izrazito delavne navade. Čeprav se je dobro učil, tedaj ni imel možnosti, da bi nadaljeval šolanje. Podobno kot mnogi mladi tistega časa je imel veliko željo, da bi postal šofer, kar mu je tudi uspelo. Tako je praktično pol stoletja delal kot tovarnjakar, sam pa je celo lastnik enega najstarejših tovarnjakov znamke MAN, ki nosi letnico izdelave 1963. Z njim je zgradil tri hiše in ustvaril še veliko drugih dobrin, vedno pa je bil na voljo vsem, ki so potrebovali kakšen prevoz s tovarnjakom.

Kot voznik je delal tudi pri svojem velikem prijatelju, lovcu Karlu Perku, ki ga je nekako pritegnil med zeleno bratovščino. »V lovske vrste me je pritegnilo tovarništvo, srečanja

in druženja, ne pa ubijanje divjadi, saj imam rad živali in naravo. Vesel sem, da sem bil zraven v številnih akcijah, zlasti pri izgradnji lovske koče, prežipd. Seveda so me privlačili tudi potepi po gozdovih, poleg pohodov s tovariši lovci pa sem kot lovski čuvaj veliko hodil po gozdovih tudi sam. Moram povedati, da mi veliko pomeni vsaka žival, sploh narava in okolje, za katerega se moramo vsi truditi, a tudi če sem uplenil kakšno trofejno divjad, sem bil vesel,« je večkrat povedal zgovorni Franček.

Franček je opravljal različne funkcije v svoji LD Negova: dva mandata je bil starešina, dva mandata gospodar, bil je tudi član upravnega odbora, predsednik komisije za ocenjevanje škode, vrsto let je bil lovski čuvaj, član

Izvršnega odbora Zveze lovskih družin Prlekija, vodnik lovskega psa idr.

Ob vsem tem ne preseneča, da je za svoje delo v lovski organizaciji prejel številna priznanja in odlikovanja, tako od lovske družine kot od območne lovske zveze in Lovske zveze Slovenije, med drugim: več družinskih priznanj, znak za lovske zasluge, red za lovske zasluge III. in II. stopnje, priznanje območne lovske zveze, jubilejni znak za 40 in 50 let članstva v lovski organizaciji, plaketo za lovsko kulturo III. stopnje ... Mnogi namreč Frančka poznajo tudi kot odličnega lovskega rogista in še bi lahko naštevali.

Franček, res si od sile in skupnega druženja v lovski organizaciji.

LD Negova – O. B.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ*

95 let

Rudi Brilej, LD Radeče
Jože Hlebanja, LD Kranjska Gora
Jože Klun, LD Cerklje ob Krki

90 let

Jožef Butala, LD Loka
Rudolf Čelan, LD Boris Kidrič
Franc Vidrgar, LD Mlinše

85 let

Gabrijel Edo Babnik, LD Kresnice
Ivan Bačar, LD Hubelj
Francišek Bračič, LD Voličina
Janez Colnar, LD Otočec
Sergej Černic, LD Škofljica
Jožef Erjavec, LD Destnik
Gabrijel Hvala, LD Sevnica
Mihael Preskar, LD Pišece
Jožef Šnajder, LD Velika Nedelja
Jožef Velnar, LD Ljutomer
Zdenko Videtič, LD Suhor

80 let

Franc Horvat, LD Pečarovci
Matilda Hrabar, LD Trnovo
Josip Kolarič, LD Dobrova
Rudolf Kotnik, LD Bukovje - Otiški Vrh
Florijan Marijan Leban, LD Tolmin
Julij Mikec, LD Tržišče
Marijan Podbevšek, LD Vače
Matjaž Rode, LD Pugled
Ferdinand Skočir, LD Hubelj
Jurij Skuber, LD Jezersko
Jože Tušar, LD Škofja Loka
Franc Volf, LD Podbrdo
Jože Žabkar, LD Krško

75 let

Danilo Brajdot, LD Trnovski gozd
Anton Globokar, LD Krka
Maksimiljan Gobec, LD Loka pri Žusmu
Franc Gutenberger, LD Grmada Celje
Jožef Habjan, LD Višnja Gora
Drago Jakopič, LD Jesenice
Alojz Janžovnik, LD Leskovec v Halozah
Vladimir Kavrečič, LD Dekani
Franc Marušič, LD Tabor Zagorje

Stanislav Maver, LD Podbrdo

Jožef Opeka, LD Cerknica
Rudolf Porej, LD Jamnica
Jože Potočnik, LD Vojkovo
Jakob Pulko, LD Čigonca
Jože Repnik, LD Škale
Jožef Skerlovnik, LD Radvanje
Edvard Štavar, LD Tabor Zagorje
Zoran Trekman, LD Rače

70 let

Stanko Ameršek, LD Sevnica
Branko Bartolič, LD Moravci
Živo Bobič, LD Rakitna
Aleksander Dekleva, LD Prestranek
Anton Filipič, LD Mala Nedelja
Jožef Fratar, LD Libeliče
Viktor Germadnik, LD Koprivna - Topla
Jožef Gorišek, LD Dravinja - Majšperk
Jože Grosek, LD Boč
Jožef Jereb, LD Slovenska Bistrica
Nikolaj Jerina, LD Tabor Sežana
Jožef Kepe, LD Lendava
Janez Klančnik, LD Poljskava
Rudolf Klukovič, LD Dovje
Martin Kodrič, LD Mokrice
Janez Kolenc, LD Škocjan
Franc Krnjak, LD Središče
Anton Kumin, LD Šentjur
Žarko Leban, LD Gorica
Milan Leban, LD Ljubinj
Mirko Močilar, LD Dole pri Litiji
Franc Murko, LD Destnik
Milan Obreza, LD Timav Vreme
Vili Osojnik, LD Bistra
Jože Oven, LD Velika Loka
Darko Pahor, LD Fajti hrib Renče
Jožef Papež, LD Ruše
Stojan Počkar, LD Vrhe
Edvard Podgrajšek, LD Zreče
Jože Potočnik, LD Duplek
Anton Pucihar, LD Ig
Fabio Steffe, LD Rižana
Viljan Stepančič, LD Gorica
Mirko Vnuk, LD Hrastnik
Peter Vodopivec, LD Pivka
Franc Vrbnjak, LD Radenci
Franc Vrhovec, LD Višnja Gora
Jožef Zelenik, LD Cirkulane
Jurij Žgavec, LD Javornik

Vsem jubilarom iskrene čestitke!

*Po podatkih iz lovskega informacijskega sistema *Lisjak*

Narisiel: Milán Samar

Lovski stiki in sodelovanje z mladimi

Razmere, povezane s covidom-19, so spremenile naš vsakdan, kar se odraža tudi na področju lova, lovstva in naravovarstva. Že v minulem letu se je zaradi epidemije ustavilo, upajmo pa, da ne tudi za vselej prekinilo že dobro utečeno sodelovanje lovcev z vrtčevskimi in šolskimi otroki, ki bi si želeli še naprej sodelovati in ohranjati prijetne stike z lovci, lovskimi predavatelji, ki mlade, morda tudi nekatere prihodnje lovce, neposredno izobražujejo, seznanjajo o lovu, divjadi, varstvu narave in kulturnih vrednotah lovstva.

Glede na minulo sodelovanje z otroki v vrtcih in osnovnih šolah smo ugotovili, da so »lovške učne ure« zelo koristne, saj z njimi mladino seznanjamo s spoštljivim varovanjem narave: torej okolja, rastlinstva in živalstva. Pri takih lovskih srečanjih na neposreden, priazen in poučen pedagoški način mladino seznanimo o pristoživečih živalih, vrstah, ki sodijo med divjad oziroma predstavimo zavarovane vrste v našem življenjskem prostoru. Otroci spoznavaajo, da se prav lovci zavzemamo, nosimo in prevzemamo veliko odgovornost za varstvo značilnih življenjskih habitatov živali kot tudi za trajnostno vzdrževanje optimalne številčnosti in sestave populacij divjadi v lovskoupravljaljskih območjih Slovenije. V osnovi je to tudi skrb za zdrave populacije naše divjadi, upoštevajoč usklajenost z gozdno obnovo.

Spreminjanje življenjskega prostora v prejšnjih desetletjih je bila tematika, s katero so lovci in gozdarji neposredno in na različne načine seznanjali osnovnošolsko mladino (predstavitve power point, predavanja, tiskani viri in literatura, lovski pohodi v lovišču ipd.). Po opažanjih mladi vse to spremljajo z velikim zanimanjem. Seznanjajo se z vrstami življenjskih prostorov, habitatov in habitatnimi tipi, z vrstami dreves, grmovja in drugega rastlinja, z vrstami divjadi (lovne vrste, ki so predmet lova) in zavarovanimi nelovnimi vrstami (ujede, sove, velike zveri ...), z urejanjem lovišč, posameznih revirjev, lovsko kinologijo ...

Ob predstavljanju in seznanjanju tematik mlade osebnosti ozaveščamo in prevzemajo pozitiven odnos za varstvo in ohranjanje narave. Prav to pa je cilj, da otroci že pred ali ob prvih stikih in korakih v naravo oziroma lovišča oblikujejo spoštljiv odnos,

Foto: France Ekar

Na tradicionalni poletni lovski veleslalom, visoko v gorah, so lovci vsako leto vabili tudi osnovnošolce in srednješolce.

da vzljubijo naravo, vse življenje v njej in spoznajo naravne zakonitosti (tudi plenilec – plen). Za take namene poučevanja v razvitih naprednih in lovsko dobro urejenih alpskih deželah pooblastimo tudi naše biologe, botanike, gozdarje, veterinarje. Se pa z varstvom in vsem, kar je prvobitnega v njej, ukvarjajo in prizadevajo tudi druge društvene civilne organizacije, na primer: taborniki, skavti, planinci, ribiči ..., ki prav tako sodelujejo z lovci in namenjajo veliko pozornost ozaveščanju mladih – vse s ciljem, da bi mladi postali zavzeti naravovarstveniki, aktivisti in prostovoljci, za katere bi si želeli, da bi v prihodnje postali pravilno ozaveščen podmladek tudi njihovih organizacij in naše lovske organizacije. Z nauki, bontonom, kodeksi in neposrednim seznanjanjem se oseba nauči in usposobi, kako se mora v naravi obnašati, kako jo pristno doživljati, pa tudi kako lahko naravne vire pravično, strokovno in trajnostno uporabljamo.

Z anketami in sporočili smo izvedeli, da so otroci izjemno navdušeni nad šolskimi naravovarstvenimi učnimi urami, v katerih se s soočajo s projektnimi tematikami, ki so usklajene z učnimi programi in med vodstvi osnovnih šol ter območnimi lovskimi organizacijami. Pri izvedbi predavanj je treba poskrbeti, da imajo predavatelji lovstva potrebno praktično in teoretično strokovno znanje. Iz dosedanjih izkušenj z »lovskimi naravovarstvenimi urami« smo že nekajkrat odgovornim službam predlagali, da bi omenjene »naravovarstvene ure« vendarle umestili v predmetnik oziroma redni osnovni šolski pouk kot obliko izbirnega predmeta in sno-

vi. Tako predstavitev te tematike v šolah ne bi bila odvisna le od trenutne dobre volje vodstva šole, kar se največkrat dogaja.

Lovci in lovška organizacija, ki je opredeljena kot nepridobitna, ki deluje v javnem interesu, smo odgovorni, da storimo vse, da bomo življenjske habitate pristoživečih živali varovali in ohranjali tudi v prihodnje. **Lovska zveza Slovenije** ter območne lovske zveze in lovske družine imajo v svojih društvenih pravilih zapisano in podčrtano, da moramo lovci skrbeti za spoštljivo izvajanje ne samo zakonsko predpisanih lovskoupravljaljskih načrtov, ampak tudi za prevzemanje, izvajanje in nadaljevanje lovskokultur-

nega poslanstva. Tudi za mlade so namreč zelo privlačne lovske pesmi, proza, pripovedništvo, glasba, melodije lovskih rogov, slikarstvo, rezbarstvo, strelska in smučarska tekmovanja; vse, kar je povezano z raznimi dogodki, ki na neposreden način krepijo ugled in veljavnost lovstva in kar je tudi močan motiv za privabljanje mladih v društveno lovsko skupnost.

Z dobro voljo in odprtostjo naše organizacije se nam tudi ne bo treba bati za našo prihodnost. Vedeti in upoštevati pa moramo, da brez opravljenega dela in razvitih vrednot v naši preteklosti ne bi bilo ne sedanjosti in tudi ne bo naše prihodnosti.

France Ekar

Narisal: Vital Šuligoj

NAVADNI RAKUN (*Procyon lotor*)

PREVERI SVOJE ZNANJE.

Za rakuna pravimo, da je njegov kožuh v barvi ...

- a) ... soli in popra.
- b) ... bazilike in čilija.

Pravimo tudi, da ima prek oči ...

- a) ... temen »roparski trak«.
- b) ... temna »očala«.

Ali se rakun razlikuje od rakunastega psa ali gre za isto živalsko vrsto?

- a) Navadni rakun ali rakunasti pes (enok) sta ista živalska vrsta.
- b) Navadni rakun in rakunasti pes (enok) sta dve različni živalski vrsti.

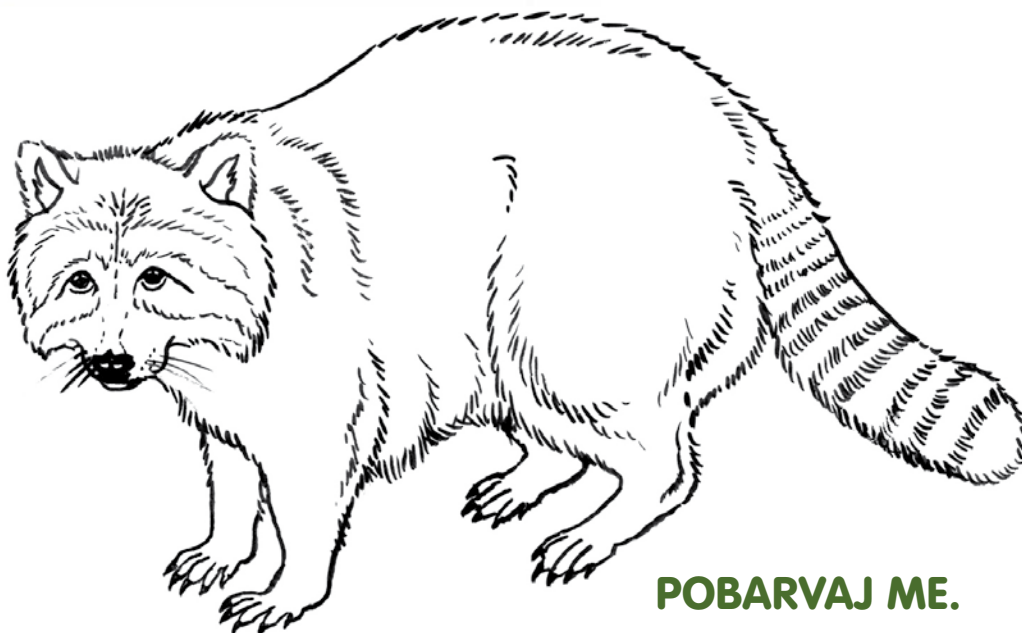
Rakun je ...

- a) ... rastlinojed.
- b) ... vsejed.

Je rakunova življenjska doba kratka ali dolga?

- a) Kratka (živi do pet let).
- b) Dolga (živi dve desetletji in več).

Pravilni odgovori: a, b, b, b, a

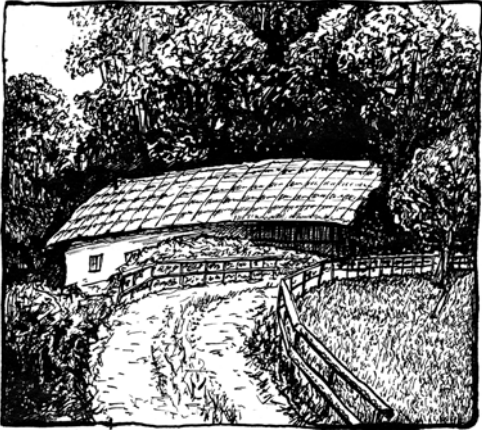

POBARVAJ ME.

LOV NA ČRKE IN ŠTEVILKE

OPRAVLJANJE POKLIČA		NOVA VERZIJA FILMA ALI GLASBE	REŠEVANJE UGANKE	GLUMIČNA BOLEZEN KOSTANJA	SESTAVINA ASFALTA	TUJE Ž. IME (IZ ČRK ARAITA)
MAJHNA NIZKA KLOPCA			11			
TRAVNIŠKA SOLATA						
SLAVNA IGRA TORQUATA TASSA						
FENIČAN-SKA BO-ZANSTVA			6			
GORSKI KOZEL						
MESTECE NIN V RIMS KI DOBI				2		
PRAVOSLAVNA SKOFIJA	JANEZ VIDIC DA VINCI			IVER, TUDI RIBA	IGRA S KARTAMI ANGL. MESTO PRI YOR KU	
TEHNIČNA VEDA					8	
KATJA EPSTEIN			PRISTAŠ ARISTOTELA MEDIČAR			
BOGASTVO MORJA	5			OKULTIST, VERNIK V DUHOVE		
DALMATINSKO Ž. IME				RUDNIŠKI DELAVEC LITERATKA MALENEŠEK		
SAMEC PERJATE ŽIVALI					IN ON	
HITRA PASJA PASMA				SIMON JENKO	OKSID O ₂	
KANADSKI FOKER (BRYAN)		10			VODJA LADUSKEGA KROVA	
MEHKA SREBRNA KOVINA (Th)					NAVEČJE JEZERO V ZGORNJI AVSTRIJI	

Narisal: Martin Fujan

Črke z oštevilčenih polj prenesite na spodnje številke. Tu boste prebrali končno rešitev križanke.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

SREDSTVO ZA ZASČITO KOŽE	VRTNA CVETKA V OBLIKI ZVEZDE	UMIR-JENOST	NASELJE NA SEVERU IZRAELA (IZ: TJAT)	NEVERNIK	AFRIŠKA PTIČA (IZ ČRK SOGLASNIK)	PRIPADNIK SKITOV	HOLAND-SKA JADR-NICA Z RAV-NIM DNOM
						1	
							SESTAVIL JOŽE PETELIN
		3	STANE KAVČIČ PISATELJ KOVAČIČ			SIMON V DALMACIJI	ALOJA (ORIG. LATINSKO)
	SMUČARKA BOKAL ZAKON O TARIFI (KRATICA)	4					
	9			BRAZILSKI PEVEC (GILBERTO) ENAKI ČRKI	7		

Sudoku (japonsko 数独: sūdoku) je logična uganaka, katere cilj je zapolniti kvadratno mrežo, po navadi velikosti 9×9 , s številami od 1 do 9. Vsako število se lahko pojavi točno enkrat v vsakem stolpcu, vsaki vrstici in vsakem manjšem kvadratu, velikosti 3×3 . V mreži so nekatere številke že vpisane. Za rešitev uganke je potreben logičen razmislek in malo potrpežljivosti, pri težjih pa tudi nekoliko kombinatorike oziroma poskušanja in vračanja.

5	2	9	6	8	1	8	7	2
2	7	1	2	5	8	9	6	3
8	6	5	9	7	2	5	1	4
6	5	2	8	1	9	7	3	4
1	9	7	2	6	5	1	8	3
3	8	1	2	9	7	2	6	5
4	3	8	5	1	6	7	2	9
7	1	6	8	2	9	5	3	1
9	2	5	7	1	4	3	6	8

					4		2	6
7		3	6					
		4			5	8		
5			4			7	8	
		7		9		4		
	6	1		8				9
		5	2			3		
					7	1		2
2	4		1				7	

Rešitev križanke:

E	E	S	R	E	L	L	V		I	R	O	L
O	N	O	R	L	S	O	N		S	M	A	V
T	I	G	N	O	Z	O			I	L	R	H
V	S	V	L	N				N	V	M	C	V
	K	S										
L	S	I	L	I	R	I	S		T	O	S	
K	I	T	E	L	O	L	S		I	R	V	K
V	K	I	L	V	L	S	O		R	L	K	E
V	S	N	V	J	S	V	A					
									V	N	O	N
									V	T	V	K
									I	R	I	V
									V	L	N	I
									L	V	R	O
									V	K	U	R

Dobitnika najvišjega priznanja v LD Polskava

Na rednem letnem Občnem zboru **Lovske družine (LD) Polskava**, ki je bil 28. junija 2020, sta bila dva zaslužna člana nagrajena z najvišjim društvenim priznanjem, to je z nazivom *častni član LD Polskava*. Po določilih v *Pravilih LD Polskava* se naziv častni član podeli članu lovske družine, ki je dopolnil 50 let članstva v matični lovski družini in načeloma ob okroglem jubileju (70, 80, 90 let) ter ima vidne zasluge pri razvoju lovske družine ali druge slovenske lovske organizacije. Glede na navedena določila sta si tak naziv prislužila **Miroslav Kolenko** in **Branko Vasa**.

Miroslav Kolenko

Član LD Polskava je od leta 1963, leta 2018 je dopolnil 80 let. Čeprav je bil ves čas družbeno izjemno dejaven, saj je opravljal številne pomembne družbene dolžnosti v **Občini Slovenska Bistrica**, v regiji in tudi v **Republiki Sloveniji**, je še vedno našel čas za aktivno ustvarjalno delo v lovski družini. Njegova najpomembnejša zasluga je odločilna pomoč pri pridobitvi stavbnega zemljišča za izgradnjo lovskega doma, ki po njegovi veliki zaslugi stoji v središču lovišča v idiličnem gozdičku Gaj na Bukovcu. V času gradnje lovskega doma je namreč poleg fizičnega dela, skupaj s takratno starešino lovske družine, zastavil

Foto: Osební arhiv Branka Vase

Miroslav Kolenko

svoje premoženje, da je lovška družina lahko pridobila posojilo za gradnjo lovskega doma pri takratni Kreditni banki v Slovenski Bistrici.

Poleg navedenega je v lovski družini opravljal različne odgovorne dolžnosti: bil je član upravnega odbora, predsednik strelske komisije, tajnik lovske družine ter ustanovitelj in dlje časa urednik internega glasila *Lovske novice*. Ves čas je bil aktiven strelec, saj je bil večkratni družinski in bazenski prvak. Leta 2003 je bil tudi državni prvak v kombinaciji med veterani.

Aktivno je bil vpet tudi v delo na **Lovski zvezi (LZ) Maribor**, saj je bil član predavateljskega aktiva, predsednik disciplinske komisije in član statutarno-pravne komisije.

Navedenih je le nekaj glavnih vidnih aktivnosti, ki jih je opravljal v lovski organizaciji v

Foto: Osební arhiv Branka Vase

Branko Vasa

svojem 57-letnem lovskem stažu v LD Polskava. Nedvomno pa dokazujejo o upravičenosti za podeljeno priznanje.

Branko Vasa

Član LD Polskava je od leta 1963. Okroglo 80-letnico je praznoval leta 2017. Veliko svojega časa je namenil delovanju v naši lovski družini in v drugih slovenskih lovskih organizacijah.

Bil je dolgoletni član upravnega odbora in v njem starešina lovske družine, predsednik strelske komisije, vrsto let predsednik komisije za izobraževanje in komisije za preverjanje praktičnega znanja pri lovskih pripravnikih, predsednik disciplinske komisije in skoraj 20 let družinski kronist.

V organih LZ Maribor je aktivno deloval od leta 1972 do leta 2017. V tem času je opravljal naslednje funkcije: bil je predsednik in podpredsednik

LZ Maribor, predsednik strelske komisije ter predsednik komisije za izobraževanje, v okviru katere je nastal novi model izobraževanja in opravljanja lovskih in lovskočuvajskih izpitov, ki je na LZ Maribor potekal poskusno od leta 1995 do 1999, ko ga je potrdil **Upravni odbor Lovske zveze Slovenije (LZS)** in je postal občeslovenski model. Bil je član predavateljskega aktiva za izobraževanje lovskih pripravnikov in lovskih čuvajev ter član izpitne komisije. Od leta 1972 skrbi za vzdrževanje stikov s slovenskimi lovci na avstrijskem Koroškem, za kar je dobil naziv *častni član Kluba prijateljev lova Celovec*.

V LZS je bil dva mandata član upravnega odbora ter predsednik komisije za izobraževanje in član predavateljskega aktiva LZS. Kot avtor novega modela izobraževanja in opravljanja lovskih in lovskočuvajskih izpitov je uspel območnim lovskim zvezam dokazati pedagoške prednosti tega novega modela izobraževanja, ki se je v Sloveniji dobro uveljavil. Dva mandata je bil član Uredniškega odbora glasila *Lovca* in podpredsednik Komisije vzajemne pomoči pri LZS.

Poleg tega je avtor *Priročnika za mentorje lovskim pripravnikom* in soavtor lovskega priročnika *Divjad in lovstvo* ter *Trojezičnega slovarja lovskega izrazoslovja*. Predstavitev njegovega dela na področju lovstva nedvomno upravičuje dodelitev tega priznanja.

Borut Vasa,
tajnik LD Polskava

Lovska pripravnika preizkušala različno orožje

V Lovski družini Moravče smo jesenski čas izkoristili tudi za praktično spoznavanje naših dveh lovskih pripravnikov z različnimi vrstami lovskega orožja. Vsi, ki nismo imeli sreče, da bi odrasli v »jagrski« družini, smo svoje prvo orožje kupovali precej neizkušeni. Nekaj strelav na mentorjevem orožju, potem pa smo že bili na svojem. Na internetu, forumih in »za šankom« je sicer na voljo obilica informacij, vsak hvali svoje, nekaj orožja si je mogoče še ogledati na skupnih lovih, a tudi tedaj največkrat bolj od daleč. Žal smo v revijah in spletnih objavah preveč bombardirani kvečjemu z bolj ali manj skritimi oglasi.

Prizadevna pripravnik **Gregor Snaj** in **Vasja Šinkovec** sta imela tako možnost vzeti v roke veliko različnega orožja ob eni priložnosti, preizkusiti, kako jima leži – in tisto najpomembnejše – oddati nekaj strelav. Iskren po-

Foto: Rok Ravnikar

V LD Moravče smo jesenski čas izkoristili tudi za praktično spoznavanje naših dveh lovskih pripravnikov z različnimi vrstami lovskega orožja.

govor in izmenjava izkušenj iz prakse, prednosti in slabosti, posebnosti – za vse to sta potrebna čas in sproščenost. Zato smo se mentorji naših dveh pripravnikov odločili, da se bomo zbrali z dovolj časa na strelišču in našima pripravnikoma predstavili zbirke iz svojih omar, hkrati pa jima

omogočili čim več praktičnih izkušenj.

Tudi tako pogosta debata, kateri kaliber je najboljši, je nekoristna, če ne moreš razlik preveriti sam. Mentorji **Boris Jančar**, **Sebastjan Levičnik** in **Rok Ravnikar** smo tako izbrali pet repetirnih pušk v kalibrih

6,5 x 55, .308 Winchester in 7 x 64 različnih proizvajalcev, poleg tega pa še dve bokarici v kalibrih 7 x 57 R in 7 x 65 R.

Da mentorjem ne bi bilo preveč dolgčas, smo poleg predstavitev strelav s svojim orožjem preizkusili še lastno točnost in natančnost v streljanju na 200 m. Pokanja je bilo sicer veliko, a pripravnik sta spoznala, da je izbiranje orožja in ugotavljanje razlik precej več kot zgolj listanje po bleščečih katalogih. Vsak od njiju je vedel na koncu povedati, katero orožje mu najbolj »leži«. S tako intenzivnim strelskim treningom sta na 100 metrov oddaljene tarče v veliko zadovoljstvo vseh prisotnih dosegala odlične zadetke.

Da je pri lovskem strelstvu še vedno najpomembnejši dejavnik »držalo*«, pa nam je ob koncu kot pravi mentor dokazal Levičnik, ki je z bokarico v prostostojećem slogu z roke na 100 m zapečatil učno srečanje z devetico na tarči in vse pustil odprtih ust. Izziv za naslednjik.

Rok Ravnikar

*držalo – strelce

OGLASNO SPOROČILO
NAROČNIK:
Optics-Trade, d. o. o.
www.optics-trade.eu

Predstavljamo: strelni daljnogledi Leica Fortis 6

Podjetje Leica s sedežem v mestu Wetzlar v Nemčiji je že od nekdaj sinonim za kakovost, kar lahko potrdijo številni zadovoljni lastniki njihovih optičnih naprav. Le-te pritegnejo poglede že s svojim elegantnim videzom, prepričajo pa z ostro sliko, polno živih barv. Strelni daljnogledi nekaj časa niso bili del njihove ponudbe, vrnitev na trg pa so izpeljali pred približno desetimi leti, in to več kot odlično. S predstavitvijo serije Magnus so se takrat zavhteli v sam vrh visokokakovostne strelne optike. Pred dvema letoma so predstavili serijo Fortis 6, ki je cenovno dostopnejša od serije Magnus, a izjemno konkurenčna.

Zaenkrat Leica pod imenom Fortis 6 proizvaja tri strelne daljnogleda: model 1-6 x 24 i, odličen za pogone; 2-12 x 50 i, vsestransko uporaben strelni daljnogled, in 2,5-15 x 56 i, prilagojen za uporabo v mraku.

Foto: Optics-Trade, d. o. o.

Strelna daljnogleda Leica Fortis 6: 1-6 x 24 i in 2-12 x 50 i

Optično so omenjeni strelni daljnogledi med najboljšimi v svojem cenovnem razredu, lahko jih primerjamo celo z dražjo serijo Magnus. Pripisati jim velja izjemno ostrino in jasnost celotne slike. Če so optično na istem nivoju kot najdražji strelni daljnogledi podjetja Leica, kako jim je potemtakem uspelo znižati ceno? Imajo nekoliko manjši razpon povečave, enostavnejši sistem osvetlitve (ki deluje odlično), na voljo so samo z enim križem in narejeni so v njihovi

lastni tovarni na Portugalskem.

Serija Fortis 6 se ne ponaša zgolj z izjemno optiko, pač pa tudi z dovršeno elegantno obliko. Poskrbljeno je za vsako podrobnost na ohišju, kar je pri izdelkih podjetja Leica že skoraj stalnica.

Vsi so opremljeni z vsestransko uporabnim križem L4A, ki ima osvetljeno centralno piko. Le-to je mogoče prilagoditi na vse svetlobne razmere. Gumb za nastavljanje osvetlitve je na levi strani, nasproti kupole za

nastavitev po vodoravni smeri (veter). Premer cevi strelnega daljnogleda je 30 mm, kar pomeni, da ustrezne montaže ni težko najti. Izberete lahko celo različico z montažno letvijo Zeiss ZM/VM, če vam je tako montiranje bolj pogodu. Kupole so v osnovi pokrite, modela 2-12 x 50 i in 2,5-15 x 56 i pa sta ob doplačilu na voljo z balistično zgornjo kupolo, ki ima funkcijo zaklepanja. Odlikujeta jih tudi trpežnost in odpornost proti močnemu odsunu. Svetlobna prepustnost vseh strelnih daljnogledov te serije je zavirljivih 92 odstotkov, kar lahko pripišemo kakovostnim premazom. Na zunanji delih leč je hidrofober premaz, to je premaz, ki odbija vodo.

Lovski strelni daljnogledi Leica Fortis 6 so med najbolj podcenjenimi na trgu. Po našem mnenju si zaslužijo več pozornosti, saj prepričajo v vseh pogledih. Če iščete strelni daljnogled v cenovnem razponu od 1500 do 2000 evrov, jih preizkusite, saj vam ne bo žal.

Nakup je mogoč na spletni strani www.optics-trade.eu in v vseh bolj založenih lovskih trgovinah. Za več informacij nas pokličite na 031/770-520 (Optics-trade).

LOVSKE OSEBNOSTI

DR. BOGDAN POGAČNIK (1894–1948)

Bančni ravnatelj, društveni delavec, štajerski in slovenski lovski funkcionar

Ugledni bančni uradnik, ravnatelj in društveni delavec dr. **Bogdan Pogačnik** se je rodil 24. oktobra 1894 v Podnartu. Tam je 23. decembra 1948 tudi umrl in je pokopan na pokopališču na Ovsisah. V prvi svetovni vojni je bil mobiliziran v avstro-ogrsko vojsko in poslan na rusko bojišče. Od tam se je z »jugoslovanskim polkom« prebil do Sibirije in se nato iz Vladivostoka z ladjo vrnil v Trst. Po razpadu avstro-ogrske monarhije in ustanovitvi prve jugoslovanske države je med dvema svetovnima vojnoma v 20. stoletju živel v Mariboru, kjer je vodil mariborsko podružnico **Jugoslovanske združene banke**. V mestu ob Dravi je bil aktiven tudi v družbenem življenju, bil je vodilni član podružnice **Slovenskega lovskega društva (SLD)** in po reorganizaciji lovske organizacije leta 1936 predsednik **Lovskega društva Maribor**. To funkcijo je opravljal do nemške okupacije leta 1941 in tudi še nekaj časa po osvoboditvi leta 1945. Hkrati je bil tudi podpredsednik **Zveze lovskih društev Dravske banovine**. Deloval je tudi v gasilski organizaciji in še v nekaterih drugih mariborskih društvih in je veljal za uglednega in nadvse spoštovanega meščana.

Njegovo lovsko udejstvovanje je pustilo globoke sledi. Očitno je nadaljeval družinsko lovsko tradicijo, saj je bil ugleden lovec tudi njegov oče **Josip vitez Pogačnik** (1866–1932). Vitez Pogačnik velja za eno najpomembnejših zgodovinskih osebnosti slovenske novejšje zgodovine, saj je bil leta 1918 prvi predsednik slovenske narodne vlade. **Narodna vlada SHS** v Ljubljani je pod njegovim vodstvom v času po razpadu avstro-ogrskega državnega okvira in konca prve svetovne vojne samostojno in neodvisno upravljala politično in gospodarsko življenje na Slovenskem. Vitez Pogačnik je imel svoje zakupno lovišče v tedanji **Občini Ovišje** v zakupni dobi 1898–1903 in nato nepretrgoma med letoma 1918 pa do smrti leta 1932 in je bil dober lovski učitelj sinu Bogdanu.

Med službovanjem v Mariboru med obema svetovnima vojnoma je dr. Bogdan Pogačnik vidno zaznamoval slovensko lovsko organizacijo na Štajerskem in bil znan tudi v širšem slovenskem prostoru. Pod njegovim vodstvom sta mariborska podružnica SLD in od leta 1936 Lovsko društvo Maribor vse do nemške okupacije 1941 razvijala živahno dejavnost, o kateri je občasno poročalo celo takratno časopisje. Predsednik Pogačnik je namreč znal vedno javno izpostaviti uspehe lovske organizacije. Leta 1932 je ocenil, da je »društvena zunanja organizacija na višku in da šteje podružnica 740 članov, kar je za majhno lovsko območje častno število«. Tistega leta so pri podružnici ustanovili in oblikovali nekaj odsekov, med njimi tudi strelskega, ki mu je načeloval **Ivo Mihorko**. Propagandni odsek podružnice SLD Maribor je priredil lovske dneve v Slovenj Gradcu, v Ribnici na Pohorju in pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah. Lovske dneve so združili s petimi strokovnimi predavanji, ki so veliko pripomogle k »zbližanju lovcev na deželi«. Njeni člani so imeli na voljo bogato strokovno knjižnico, ki je bila urejena v lovski sobi **Hotela Orel**. Leta 1938 je Maribor gostil skupščino osrednjega jugoslovanskega lovskega združenja: **Zbor osrednje zveze lovskih društev Kraljevine Jugoslavije**. Vse udeležence velikega dogodka, o katerem je poročalo slovensko in jugoslovansko časopisje, je sprejel dr. Pogačnik.

Po nemški okupaciji Maribora leta 1941 so morali Pogačnikovi kot zavedni Slovenci zbežati v Ljubljano, kjer so živeli v vili blizu poljanske gimnazije. Po končani vojni je dr. Pogačnik 1. decembra 1945 vodil prvi povojni Občni zbor Lovskega društva Maribor in za krajši čas še ostal njegov predsednik, kmalu pa se je iz aktivne lovske politike in javnega življenja umaknil. V mestu ob Dravi je pustil globoke sledi in z osebnim zgledom dal nepozaben pečat tudi mariborskemu in vsemu štajerskemu lovstvu. Kot podpredsednik krovne lovske organizacije na Slovenskem je zagovarjal njeno izvirno naravovarstveno usmeritev.

Pripravil: dr. Marjan Toš

Dr. Bogdan Pogačnik

Foto: Arhiv Lovske zveze Maribor

OKUSI NARAVE

Jelenja jed
s fižolom
in gobami

Za šest oseb potrebujemo:

- ☑ 500 g jelenjega mesa
- ☑ 40 g moke, malo soli in mletega popra
- ☑ 4 žlice rastlinskega olja
- ☑ 250 g čebule
- ☑ 250 ml goveje juhe
- ☑ 400 ml krepkega, nefiltriranega temnega piva
- ☑ žličko zdrobljenega lovorovega lista
- ☑ 2 žlički timijana
- ☑ nekaj brinovih jagod
- ☑ 900 g temnega kuhanega fižola
- ☑ 250 g svežih šampinjonov
- ☑ žlico seseklanega svežega peteršilja
- ☑ sol in mlet poper

Meso zrežemo na koščke in jih povaljamo v moki, ki smo jo poprej začinili s soljo in mletim poprom. V primerni posodi na srednje vročem olju opečemo koščke mesa z vseh strani. (Če je dno posode manjše, pečemo meso po delih.) Meso preložimo v skledo. Če je v kozici ostalo premalo olja, ga nekaj malega dodamo in nato nanj stresemo zrezano čebulo in jo pražimo, da malo porjavi. Dodamo opečeno meso, toplo govejo juho (lahko tudi iz jušne kocke), lovorov list, timijan, zdrobljene brinove jagode in temno pivo. Ko jed zavre, jo kuhamo na majhni temperaturi eno uro, dodamo fižol in šampinjone ter pustimo vreti še pol ure do ene ure oziroma do mehkega. Preden jed ponudimo, jo poskusimo in po potrebi dosolimo in popopravimo. Ponudimo jo lahko s krompirjem, ki smo ga v koščkih skuhal v slani vodi.

O fižolu: izvira iz Južne Amerike, poznali so ga že pred 7000 leti, k nam je prišel po odkritju Amerike. V času lakote je izboljšal prehrano ljudi, tako kot koruza in krompir. Fižol ima veliko zdravih lastnosti, saj je pomemben vir rastlinskih beljakovin, vitaminov in mineralov, stročki pa je bogat tudi z vlakninami. Vrenje in namakanje sprostita velik del težko prebavljivih ogljikovih hidratov. ☺

Ponudimo z veliko žlico ljubezni in spoštovanja do hrane in živali!

Žan in Eva

¹ Mariborski večernik »Jutra«, 29. 2. 1933, 13, Univerzitetna knjižnica Maribor.

žine (LD) Velike Lašče.

Rodil se je 27. septembra 1936 v Velikih Laščah kot tretji otrok v kmečki družini. Po očetovi smrti je podedoval posestvo in na njem skrbno gospodaril s pomočjo žene Vide, ki mu je rodila sina Janeza ter hčerki Tatjano in Ireno. V želji po dodatnem zaslužku in boljšem življenjskem standardu se je zaposlil pri Pošti Slovenije, kjer je delal vse do upokojitve leta 1994.

V LD Velike Lašče se je včlanil leta 1954 in ji ostal zvest do konca svojih dni. Opravljal je funkcijo starešine (1962–1963 in 1966–1969), kinološkega referenta (1964–1966 in 1993–2001), bil je član upravnega odbora (1963–1966, 1979–1982, 1985–1986, 1991–2001) ter vodja revirja Laški gozd (1985–1991). Leta 2012 je postal častni član LD Velike Lašče.

V lovski organizaciji je bil leta 1965 za svoje delo odlikovan z znakom za lovske zasluge, leta 1989 pa z redom za lovske zasluge III. stopnje. Bronasto plaketo Zveze lovskih družin Kočevje je dobil leta 2006, prejel pa je tudi jubilejni znak lovske družine ob 50. obletnici ustanovitve ter jubilejni znak za 60 let članstva v lovski organizaciji. Za delo na področju lovske kinologije je prejel srebrni in zlati znak za kinološke zasluge ter red za kinološke zasluge II. stopnje. Zapišimo si ga bomo tudi po številnih dobrih uvrstitvah na lovsko-kinoloških tekmovanjih.

Tone je bil zelo prijetnega značaja; odlikovale so ga poštenost, odkritost in pripravljenost pomagati. Med krani, v lovski tovarišiji, doma in tudi širše je bil priljubljen in spoštovan. Njegova beseda je imela svojo težo. Bahavosti in samohvale ni poznal, pa tudi pri drugih tega ni cenil. Pri delu je bil načrten in dosleden, včasih morda celo pretirano. Dobre stvari je znal pohvaliti, do slabih pa je bil objektivno kritičen in je pomagal pri popravljanju ugotovljenih pomanjkljivosti. Njegove lovske poti so zaznamovane s številnimi napravami, ki jih je izdelal sam ali pa ob pomoči lovskih tovarišev. Posebno skrb je namenjal prehrani divjadi ob visoko zapadlem snegu in organiziranju podiranja ustreznih drevesnih vrst.

Tone je rad lovil samostojno, v družbi solovcev ali kot spremljevalec lovskih gostov. Do uplenjene divjadi se je vedno vedel spoštljivo, bil je zvest starim lovskim običajem. V njem ni bilo lovske nevoščljivosti. Iskreno se je veselil tudi lovskega uspeha drugih. Največ svojega lovskega srca pa je podarjal njemu najljubšim lovskim psom – kratkodlakim istrskim goničem. Kot rečemo temu: imel je »roko« za vzgojo, šolanje in vodenje teh plemenitih lovskih pomočnikov. Z njimi je nanizal številne dobre rezultate na razstavah, tekmovanjih, predvsem pa na brakadah. Njegova zasluga je tudi, da odlični lovske goniči še vedno prevladujejo v naši lovski družini.

Dragi in spoštovani lovski tovariš Tone! Lovci velikolaške lovske družine in lovci sosednjih lovskih družin, ki so te poznali, ti želimo spokojen mir

v družbi preminulih lovskih tovarišev. Zaradi omejitve, ki so glede zbiranja ljudi veljale v času prvega vala epidemije covid-19, lovskega pogreba nismo smeli organizirati in so te ob slovesu spremljali le najbližji. Nekateri lovci smo se spominu nate poklonili poleti, ob izboljšanju epidemiološke slike, pri zate darovani sveti maši. V poslednji pozdrav naj ti bo odmev lovskega rogov ob poznavanju ubranih glasov tebi tako ljubih istrijancev v večnih loviščih.

LD Velike Lašče – Z. V. in B. D.

Ob koncu leta, ko se vsi pripravljamo na praznovanje božičnih in novoletnih praznikov, ki naj bi v naše domove prinesli veselje, smo se morali prav na božični večer, 24. 12. 2020, soočiti z žalostno novico, da je za vedno zastalo srce našega lovskega tovariša **Antona Bojca**. Soočiti smo se morali s kruto resnico, da smo izgubili dobrega, veselega, predvsem pa izredno čutnega lovskega tovariša, s katerim smo preživeli nešteto čudovitih lovskega trenutkov.

Cep rav ga je v zadnjem času zapuščalo zdravje, si nismo predstavljali, da bo tako hitro klonilo njegovo srce, saj je bil v bližnji in daljni okolici znan kot človek, ki poka od zdravja. A žal je mati narava terjala svoje.

Rodil se je 10. maja 1943 v Prigorici mami Ivani in očetu Antonu kot drugi od treh otrok. Naravo je občudoval vse od otroštva, v njej je užival. To občudovanje mu je vcepil že njegov oče, ki ga je kot gozdar vedno vodil v gozd za pomoč pri gozdnih delih, druženje s prijatelji lovci pa ga je pripeljalo tudi k nam v Lovsko družino Dolenja vas.

V lovsko bratovščino se je vključil leta 1975 kot pripravnik, leto pozneje pa je opravil lovski izpit. Že takoj je pokazal, da zanj biti lovec ne pomeni zgolj lovit. Sodeloval je namreč pri številnih dejavnostih pri delu lovske družine. Že od začetka je deloval v komisiji za pripravo lokacije za nov lovski dom, bil je v gradbenem odboru in se pokazal kot nepogrešljiv člen pri iskanju rešitev za financiranje novega doma.

Kot ljubitelja narave ga je še posebno pritegnilo petje divjega petelina. Ko ga je uspel upleniti, je to pomenilo vrhunec njegovega lovskega udejstvovanja in ta lovska trofeja je bila njegov največji ponos. Tudi potem, ko so divji petelini postali zavarovani, je tej plemeniti živalski vrsti namenjal veliko pozornost, večkrat poslušal skrivnostno petje ter se vztrajno zavzemal za varstvo in monitoring.

Kot dober poznavalec lovstva in naše lovske družine je v lovski družini opravljal vrsto pomembnih funkcij; bil je tajnik lovske družine, kinološki referent, predsednik komisije za kinologijo, član komisije območne lovske zveze, predsednik komisije izvršnega odbora območnega združenja upravljalcev lovišč in član komisije za izobraževanje.

Za njegovo lovsko prizadevnost ga je lovska organizacija nagradila s priznanjem območne lovske zveze III. stopnje, znakom za lovske zasluge in jubilejnim znakom za 40 let članstva v lovski organizaciji.

Še bolj kot po funkcijah si bomo zapomnili, da zanj nobena naloga ni bila pretežka, predvsem pa, ker nikoli ni pozabil, da sta najpomembnejša medsebojno spoštovanje in tovarištvo. Druženje z njim na skupnih lovih in drugih družabnih srečanjih nam bo ostalo v najlepšem in trajnem spominu.

Tone, bil si velik optimist in vsi smo upali, da bosta tvoj optimizem

in vztrajnost premagala bolezen, ki pa je bila žal močnejša. Z bolečino se poslavljamo od tebe vsi, ki smo te imeli radi, ki te globoko cenimo in spoštujemo. Spominjali se te bomo kot dobrega človeka in prijatelja. V naših mislih boš vedno živel.

Dragi Tone, odšel si v Hubertovo zavetje, mirno počivaj v prostranstvu večnih lovišč, naj ti bo lahka slovenska zemlja.

Lovci LD Dolenja vas

Naš dolgoletni član **Drago Kosmač** se je za vselej poslovil 17. novembra 2020. Nešteto krat smo se kot lovski tovariši zbrali v zadnjih desetletjih, a na koncu smo mu na pokopališču v domačih Stožicah, kjer se je rodil 6. julija 1936, izrekli zadnje slovo.

V Lovski družini (LD) Moravče je bil član skoraj 58 let, najprej kot pripravnik od marca 1963, že dobro leto pozneje pa z opravljenim lovskim izpitom. V naše kraje je bil z obrobja prestolnice pripeljala ljubezen; s Šmavsove domačije v Imenjah je namreč za ženo odpeljal svojo drago Marijo. Vendar se je takrat njegova vez z Moravško dolino šele začela. Velikokrat smo poslušali njegove prigode, kako je kot mlad lovec prihajal na naše jage. Ko še ni bilo dobrih prometnih povezav, se je – kot v pravih anekdotah – s kolesom in puško na rami po blatu in dežju, če je tako naneslo, z obrobja Ljubljane prebijal do zbornega mesta. Po napornem skupnem lovu se je za kakšno kmečko pečjo posušil in proti večeru vrnil domov.

Skoraj šestdesetletij je tako poleg dela na domači kmetiji na Ježici pri Ljubljani aktivno sodeloval tudi v naših vrstah. Lahko si predstavljamo, kje vse je med nami pustil svoj pečat v vseh teh letih. Zahvale in priznanja za prav vse mu seveda ne moremo dati, uradno pa je vendarle bil prejemnik družinskega priznanja, znaka za lovske zasluge, reda za lovske zasluge III. stopnje in jubilejnega znaka za 50 let članstva.

Skupno šest let je bil član Upravnega odbora LD Moravče: od leta 1976 do leta 1984 ter od leta 1988 do leta 1990. Štiri leta je bil strelski referent, od leta 1993 do leta 1997, ter kar 16 let član Disciplinske komisije LD Moravče (1988–1990 in 1997–2011).

Ljubezen in skrb za odličnost v lovstvu in strelstvu je uspešno prenesel tudi na svoje domače naslednike, saj njegov sin Marko nadaljuje pot po lovskega stezah v naši družini. Kot lastnik in voznik tovornega vozila je bil pri gradnji naše prve lovske kočice pred več kot 40 leti med najbolj aktivnimi. Iz daljine Kočevske jo je razstavljeno prepeljal na sedanje mesto; ob tem pa opravil še številne druge prevoze. Vsaka generacija ima tako v njem vzgled, da tradicijo nadaljuje in prispeva za skupno rast in dobro. Predvsem pa je bil znan po svoji družabnosti, odkritosti, delavnosti in dobrodružnosti.

Naj mu bo lahka slovenska zemlja! Spomini na druženje z njim in na naše skupne lovske prigode pa živijo z nami še naprej.

LD Moravče – F. L.

Iz lovske vrste so za vedno odšli:

Ferdinand Komauer, LD Kungota,
* 29. 5. 1940, † 14. 1. 2021.

Jurij Vidmar, LD Nanos,
* 15. 4. 1959, † 5. 11. 2020.

Zmago Fikfak, LD Sabotin,
* 24. 1. 1947, † 1. 7. 2020.

Franc Krašovec, LD Toplice,
* 28. 12. 1933, † 2. 1. 2021.

Željko Hohnjec, LD Toplice,
* 7. 5. 1959, † 23. 12. 2020.

Martin Skala, LD Smuk Semič,
* 10. 10. 1949, † 10. 1. 2021.

Janez Rožman, LD Petišovci,
* 5. 3. 1948, † 16. 1. 2021.

Mihael Cizel, LD Škocjan,
* 28. 7. 1936, † 10. 1. 2021.

Alojz Drobež, LD Šentjernej,
* 14. 2. 1930, † 18. 12. 2020.

Jože Jeras, LD Tuhinji,
* 2. 2. 1949, † 19. 1. 2021.

Franc Lamovšek, LD Tuhinji,
* 9. 6. 1953, † 11. 1. 2021.

Ivan Kramžar, LD Šmartno pri Litiji,
* 9. 1. 1931, † 18. 1. 2021.

Franc Jožef Turk, LD Trdinov vrh,
* 27. 7. 1933, † 31. 12. 2020.

Ivan Verdnik, LD Zeleni Vrh Vuzenica,
* 24. 2. 1956, † 18. 1. 2021.

Ivan Kovačič, LD Jezero Komen,
* 3. 9. 1940, † 21. 12. 2019.

Dragotin Andrej Urdih,
LD Jezero Komen,

* 14. 11. 1946, † 8. 5. 2020.

Metko Šulin, LD Bovec,
* 9. 12. 1953, † 25. 12. 2020.

Leopold Mušič, LD Dragatuš,
* 8. 5. 1937, † 12. 1. 2021.

Franc Planinšek, LD Raša Štorje,
* 8. 7. 1938, † 26. 12. 2020.

Jurij Pagon, LD Javornik Črni Vrh,
* 2. 3. 1946, † 24. 1. 2021.

Franc Krajnc, LD Šmarna gora,
* 2. 11. 1936, † 27. 1. 2021.

Božidar Kunšič, LD Šmarje pri Jelšah,
* 7. 5. 1940, † 6. 1. 2021.

Aleksander Černoša,
LD Šmarje pri Jelšah,

* 4. 7. 1950, † 14. 1. 2021.

Roman Smole, LD Pristava,
* 17. 7. 1944, † 8. 1. 2021.

Aleksander Sivka, LD Borjansko Štore,
* 14. 6. 1958, † 11. 1. 2021.

Ernest Jagrič, LD Podsreda,
* 17. 1. 1936, † 12. 1. 2021.

Viktor Lenko, LD Prebold,
* 22. 5. 1935, † 13. 1. 2021.

Vojko Klemenšek, LD Solčava,
* 22. 4. 1952, † 16. 1. 2021.

Franc Kartuš, LD Gozdnik Griže,
* 25. 9. 1938, † 5. 2. 2021.

Franc Jager, LD Dramlje,
* 10. 12. 1942, † 6. 2. 2021.

Umrlim časten spomin!

Koledar lovsko-kinoloških prireditev za leto 2021

LOVSKO-KINOLOŠKO DRUŠTVO BELA KRAJINA

11. 9. 2021: **VUP za jazbečarje**. Zbor pri lovski koči LD Suhor.
23. 10. 2021: **Telesno ocenjevanje lovskih psov (razen ptičarjev in prinašalcev)**. Zbor ob 8. uri pri lovski koči LD Adlešiči (na Gmajnici).

23. 10. 2021: **PNZ za goniče in brak-jazbečarje**. Zbor ob 8. uri pri lovski koči LD Adlešiči (na Gmajnici).

23. 10. 2021: **PNZ za jamarje**. Zbor ob 8. uri pri lovski koči LD Adlešiči (na Gmajnici).

OPOMBA: Kontaktna oseba: Julij Skubic (tel.: 040/753-366, e-naslov: julij.skubic@gmail.com).

LOVSKO-KINOLOŠKO DRUŠTVO CELJE

15. 5. 2021: **Telesno ocenjevanje lovskih psov (razen ptičarjev in prinašalcev)**. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Žalec, Rinka, Gotovlje 177.

22. 5. 2021: **PZP za ptičarje**. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Polzela, Založe 36/a.

26. 6. 2021: **UP v delu po umetni krvni sledi za vse pasme lovskih psov**. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Bojansko - Štore, na Svetini, Javornik 29.

11. 9. 2021: **PNZ za goniče in brak-jazbečarje**. Zbor ob 8. uri na strelišču LD Gornji Grad, Florjan 46.

18. 9. 2021: **UP v delu po umetni krvni sledi za vse pasme lovskih psov**. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Luče, Krnica 38/a.

24. 9. 2021: **PNZ za jamarje**. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Žalec na Rinki, Gotovlje 177.

25. 9. 2021: **PNZ za jamarje**. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Žalec na Rinki, Gotovlje 177.

2. 10. 2021: **Vzrejni pregled za španjele in prepeličarje**. Zbor lovski dom LD Braslovče, Braslovče 22/a.

9. 10. 2021: **PNZ za goniče in brak-jazbečarje**. Zbor ob 8. uri pred gostiščem Pri treh ribnikih, LD Rogaška Slatina.

16. 10. 2021: **JZP za ptičarje**. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Polzela, Založe 36/a.

OPOMBA: Kontaktna oseba: Janez Šumak (tel.: 041/685-664, e-naslov: skzld.celje@telemach.net).

LOVSKO-KINOLOŠKO DRUŠTVO CERKNICA

8. 5. 2021: **Telesno ocenjevanje lovskih psov: 3., 4., 6. in 8. FCI skupine – šarivci**. Zbor ob 8. uri pred Gostilno Herblan (Gorenje Jezero 9).

29. 5. 2021: **UP v delu po umetni krvni sledi za vse pasme lovskih psov**. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Martin Krpan - Bloke.

2. 10. 2021: **PNZ za goniče in brak-jazbečarje**. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Cerknica.

OPOMBA: Na prireditvi morajo vodniki pse prej pisno prijaviti, najpozneje deset dni pred prireditvijo. Prijavi je treba priložiti obojestransko fotokopijo rodovnika. Prijave sprejemamo na e-naslov: info@lkd-cerknica.si ali na naslov društva LKD Cerknica, Cesta v Dolenjo vas 3, 1380 Cerknica. Vse dodatne informacije dobite po telefonu 051/683-898 (Helena Hace).

LOVSKO-KINOLOŠKO DRUŠTVO GORENJSKE

10. 4. 2021: **PZP za ptičarje**. Zbor ob 8. uri pred Gostilno Kern, Cerklje.

15. 5. 2021: **Telesno ocenjevanje lovskih psov 3., 4., 6., 7. in 8. skupine FCI**. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Sorško polje.

5. 6. 2021: **UP v delu po umetni krvni sledi za vse pasme lovskih psov**. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Škofja Loka.

11. 9. 2021: **PNZ za jamarje**. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Sorško polje.

18. 9. 2021: **PNZ in UP za šarivce, PNZ za prinašalce, mladinska in vzrejna preizkušnja za nemške prepeličarje**. Zbor ob 8. uri pri baru Pr' Grmač, Podbrezje.

25. 9. 2021: **PNZ za goniče in brak-jazbečarje**. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Bled.

9. 10. 2021: **JZP, PP, ŠPP za ptičarje**. Zbor ob 8. uri pri lovski koči LD Sorško polje.

30. 10. 2021: **Lokalna tekma za goniče**. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Žiri.

OPOMBA: Kontaktna oseba: Janez Nahtigal (tel.: 041/397-078, e-naslov: janez_nahtigal@t-2.net).

LOVSKO-KINOLOŠKO DRUŠTVO GORICA

27. 3. 2021: **Telesno ocenjevanje lovskih psov 3., 4., 6., 7. in 8. skupine FCI**. Zbor ob 8. uri v Solkanu na kotalkališču. Rok prijave: 13. 3. 2021.

17. 4. 2021: **PZP za ptičarje**. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Trstelj - Kostanjevica. Rok prijave: 3. 4. 2021.

11. 9. 2021: **PNZ za jamarje in C-preizkušnja za terierje**. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Volče, pri umetnem rovu. Rok prijave: 28. 8. 2021.

18. 9. 2021: **UP v delu po umetni krvni sledi za vse pasme lovskih psov**. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Col, na igrišču na Colu. Rok prijave: 4. 9. 2021.

2. 10. 2021: **PNZ za goniče in brak-jazbečarje + telesno ocenjevanje**. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Nanos. Rok prijave: 19. 9. 2021.

9. 10. 2021: **JZP, PP, ŠPP za ptičarje**. Zbor ob 8. uri pri Pubu v Braniku, LD Tabor Dornberk. Rok prijave: 26. 9. 2021.

16. 10. 2021: **PNZ in UP za šarivce, PNZ za prinašalce, mladinska in vzrejna preizkušnja za nemške prepeličarje** v LD Hubelj. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Hubelj v Lokavcu. Rok prijave: 2. 10. 2021.

23. 10. 2021: **PNZ za goniče in brak-jazbečarje**. LD Tolmin. Zbor ob 8. uri pri vhodu na nogometni stadion v Tolminu. Rok prijave: 9. 10. 2021.

OPOMBA: Prijave morajo biti oddane do roka, poznejših prijav ne bomo upoštevali. Prijavo, obojestransko fotokopijo rodovnika in kontaktni naslov vodnika pošljite na naslov lkd.gorica@gmail.com ali na naslov Joško Vidmar, Kožmani 16, 5270 Ajdovščina. Vrstni red prijav bo tudi vrstni red na prireditvi. Na prireditvi prinesite: originalni rodovnik, knjižico o cepljenju in člansko izkaznico LKD ali LD. V času prireditve so vodniki odgovorni za škodo, ki jo povzroči njihov pes.

LOVSKO-KINOLOŠKO DRUŠTVO IDRİJA

24. 4. 2021: **Telesno ocenjevanje lovskih psov 3., 4., 6. in 8. skupine FCI**. Zbor ob 8. uri pred Gostiščem pri Zagodu, Idrija. Prijava je potrebna najmanj deset dni pred prireditvijo na e-naslov lkdidrija@gmail.com.

8. 5. 2021: **UP v delu po umetni krvni sledi za vse pasme lovskih psov**. Zbor pred lovskim domom LD Idrija, Vojsko nad Idrijo.

25. 9. 2021: **PNZ za goniče in brak-jazbečarje**. Zbor ob 7. uri pred lovskim domom LD Jelenk v Idrijskih Krnicah. Prijava je potrebna najmanj deset dni pred prireditvijo na e-naslov lkdidrija@gmail.com.

OPOMBA: Kontaktna oseba: Igor Jež (e-naslov: lkdidrija@gmail.com).

LOVSKO-KINOLOŠKO DRUŠTVO ILIRSKA BISTRICA

3. 4. 2021: **Telesno ocenjevanje lovskih psov (razen ptičarjev)**. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Brkini. Obvezna prijava 15 dni pred prireditvijo.

25. 9. 2021: **UP v delu po umetni krvni sledi za vse pasme lovskih psov**. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Brkini. Obvezna prijava 15 dni pred prireditvijo.

9. 10. 2021: **PNZ za goniče in brak-jazbečarje**. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Brkini. Obvezna prijava 15 dni pred prireditvijo.

OPOMBA: Kontaktna oseba: Robert Boštjančič (tel.: 041/339-067, e-naslov: lkd.ilirskabistrica@gmail.com).

LOVSKO-KINOLOŠKO DRUŠTVO KOČEVJE

8. 5. 2021: **Telesno ocenjevanje lovskih psov (razen ptičarjev in prinašalcev)**. Zbor ob 8. uri; Gora, Željne 86, 1330 Kočevje.

4. 9. 2021: **PNZ za goniče in brak-jazbečarje**. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Velike Lašče - Retenjske senožeti. Prijave mogoče do deset dni pred prireditvijo.

9. 10. 2021: **UP v delu po umetni krvni sledi za vse pasme lovskih**

psov. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Predgrad. Prijave mogoče do 14 dni pred prireditvijo.

OPOMBA: Kontaktna oseba: Klemen Mohorič (tel.: 051/359-619, e-naslov: lkdkocevje@gmail.com).

LOVSKO-KINOLOŠKO DRUŠTVO KOROŠKE

8. 5. 2021: **Telesno ocenjevanje lovske psov, razen ptičarjev in prinašalcev.** Zbor ob 8. uri pred Gostilno Rogina v Podgorju pri Slovenj Gradcu.

12. 6. 2021: **UP v delu po umetni krvni sledi za vse pasme lovske psov.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Bukovje.

2. 10. 2021: **PNZ za goniče in brak-jazbečarje.** Zbor ob 8. uri pred Gostilno Rogina v Podgorju pri Slovenj Gradcu.

8. 10. 2021: **PNZ za jamarje.** Zbor ob 8. uri pred barom Lovca na Koroški cesti 44/a, 2366 Muta - Caravaning.

9. 10. 2021: **PNZ, mladinska in vzrejna preizkušnja za šarivce.** Zbor ob 8. uri pred Barom Lovca, Koroška cesta 44/a, 2366 Muta - Caravaning.

13. 11. 2021: **Troboj treh LKD (Koroške, Maribor, Celje) v delu goničev.** Zbor ob 8. uri pred lovsko kočo LD Dolič.

OPOMBA: Kontaktna oseba: Miro Strmcnik (tel.: 041/903-770, e-naslov: miro.strmcnik@siol.net). Obvezne so prijave najmanj deset dni pred preizkušnjo.

LOVSKO-KINOLOŠKO DRUŠTVO LJUBLJANA

10. 4. 2021: **PZP za ptičarje** v LD Tomišelj. Zbor ob 8. uri pri Gostilni Anzle v Podkraj pri Tomišlju.

22. 5. 2021: **Telesno ocenjevanje lovske psov 3., 4., 6. in 8. skupine FCI.** Zbor ob 8. uri na Hipodromu Vrbljene.

4. 9. 2021: **PNZ za jamarje.** Zbor ob 8. uri v LD Tomišelj pri Gostilni Anzle, Podkraj/Tomišelj.

11. 9. 2021: **UP v delu po umetni krvni sledi za vse pasme lovske psov.** Zbor ob 8. uri pri koči Ratnica, Kamni Vrh 12/b.

25. 9. 2021: **PNZ za goniče in brak-jazbečarje.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Komenda, Križ 42/D, Komenda.

25. 9. 2021: **Državna tekma v vodnem delu za vse pasme lovske psov,** v LD Ig. Zbor ob 8. uri v Dragi pri Igu.

9. 10. 2021: **PNZ in UP za šarivce, PNZ za prinašalce, mladinska in vzrejna preizkušnja za nemške prepeličarje.** Zbor ob 8. uri, LD Pšata, pred Gostilno Mngan v Ihanu.

23. 10. 2021: **JZP, PP, ŠPP za ptičarje.** Zbor ob 8. uri, LD Vrhnika, pri Gostilni Krnica v Verdu.

OPOMBA: Kontaktna oseba: Štefan Pišek (tel.: 041/684-099, e-naslov: lkdljubljana@gmail.com). Za vse prireditve (razen za telesno ocenjevanje) je obvezna predhodna prijava najpozneje deset dni pred prireditvijo na e-naslov. Na preizkušnje, kjer se preizkuša prinašanje divjadi, naj vodniki le-to prinesejo s seboj.

LOVSKO-KINOLOŠKO DRUŠTVO MARIBOR

10. 4. 2021: **Državna razstava psov lovske pasme (CAC),** Gornja Radgona.

10. 4. 2021: **Telesno ocenjevanje lovske psov 3., 4., 6., 7. in 8. skupine FCI.** Zbor ob 8. uri na vadbenem poligonu LD Polskava.

17. 4. 2021: **PNZ za jamarje.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Starše.

8. 5. 2021: **PZP za ptičarje.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Rače.

11. 9. 2021: **UP v delu po umetni krvni sledi za vse pasme lovske psov.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Šmartno na Pohorju.

25. 9. 2021: **PNZ za goniče in brak-jazbečarje.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Oplotnica.

9. 10. 2021: **JZP, PP, ŠPP za ptičarje.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Starše.

16. 10. 2021: **PNZ za šarivce, mladinska in vzrejna preizkušnja za šarivce.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Makole.

OPOMBA: Na vse prireditve se je treba prijaviti vsaj deset dni pred prireditvijo na e-naslov: lkdmrbor@gmail.com.

LOVSKO-KINOLOŠKO DRUŠTVO NOVO MESTO

8. 5. 2021: **Telesno ocenjevanje lovske psov.** Zbor ob 8. uri pred Gostilno Kavšek, Rače selo 25 pri Trebnjem.

3. 9. 2021: **Tečaj v vajah poslušnosti VP-1 (za pse, stare od 6 do 18 mesecev).** Lovski dom LD Orehovica, Gorjanci. Prijave na tel.: 041/923-817 (Žare Krese).

18. 9. 2021: **Telesno ocenjevanje lovske psov (razen ptičarjev in prinašalcev).** Zbor ob 8. uri na avtobusni postaji v Škocjanu.

25. 9. 2021: **UP v delu po umetni krvni sledi za vse pasme lovske psov.** Zbor ob 8. uri v Padežu, Birčna vas 52, 8000 Novo mesto.

9. 10. 2021: **PNZ in vzrejna preizkušnja za jamarje.** Zbor ob 8. uri pred lovsko kočo LD Veliki Podlog, Pristava pri Leskovcu 17/a, Leskovec.

9. 10. 2021: **PNZ za goniče in brak-jazbečarje.** Zbor ob 8. uri pred Gostilno Kavšek, Rače selo 25 pri Trebnjem.

16. 10. 2021: **PNZ in UP za šarivce, PNZ za prinašalce, mladinska in vzrejna preizkušnja za nemške prepeličarje.** Zbor ob 8. uri Pri Jordanu v Dragi pri Beli Cerkvi.

16. 10. 2021: **PNZ za goniče in brak-jazbečarje.** Zbor ob 8. uri na hipodromu v Šentjerneju.

OPOMBA: Prijave sprejemamo 14 dni pred prireditvijo po tel.: 041/609-002 (Jožica Janežič, Puščava 7, 8230 Mokronog) ali na e-naslovu: jozicajanezic7@gmail.com.

LOVSKO-KINOLOŠKO DRUŠTVO POSAVJE - KRŠKO

8. 4. 2021: **PZP za ptičarje.** Zbor ob 8. uri pri stadionu Matija Gubca, Cesta krških žrtev 130, 8270 Krško. Na prireditvi lahko sodelujejo le vodniki z veljavno lovsko izkaznico. Potrebna je prijava 14 dni pred prireditvijo.

8. 5. 2021: **Telesno ocenjevanje lovske psov (3., 4., 6., 7. in 8. FCI skupine).** Zbor ob 8. uri na Trški gori pred lovskim domom Jožeta Jurečiča, Trška gora 21, 8270 Krško. Kinološki dan LKD Posavje - Krško, predhodne prijave niso potrebne.

5. 6. 2021: **UP v delu po umetni krvni sledi za vse pasme lovske psov.** Zbor ob 8. uri na Libni pri lovskem domu LD Videm ob Savi, Libna 2/a, 8270 Krško. Na prireditvi lahko sodelujejo le vodniki z veljavno lovsko izkaznico. Potrebna je prijava 14 dni pred prireditvijo.

11. 9. 2021: **Lokalna tekma psov v vodnem delu – za vse pasme lovske psov.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Brežice, Bukošek 70, 8250 Brežice. Sodelujejo lahko le člani LKD Krško, LKD Novo mesto in LKD Bele krajine.

2. 10. 2021: **PNZ za španjele, mladinska in vzrejna preizkušnja za nemške prepeličarje.** Zbor ob 8. uri na železniški postaji Libna pri Krškem, Stari grad, brez številke, 8270 Krško. Na prireditvi lahko sodelujejo le vodniki z veljavno lovsko izkaznico. Potrebna je prijava 14 dni pred prireditvijo.

9. 10. 2021: **PNZ za jamarje.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Veliki Podlog v Globelem, Pristava pri Leskovcu 17/a, 8273 Leskovec pri Krškem. Potrebna je prijava 14 dni pred prireditvijo.

30. 10. 2021: **JZP za ptičarje.** Zbor ob 8. uri pri stadionu Matije Gubca v Krškem, Cesta krških žrtev 130, 8270 Krško. Na prireditvi lahko sodelujejo le vodniki z veljavno lovsko izkaznico. Potrebna je prijava 14 dni pred prireditvijo.

30. 10. 2021: **PNZ za goniče in brak-jazbečarje.** Zbor ob 8. uri pri Gostilni Petrišič, Dednja vas 1, 8255 Pišcece. Na prireditvi lahko sodelujejo le vodniki z veljavno lovsko izkaznico. Potrebna je prijava 14 dni pred prireditvijo.

13. 11. 2021: **Lokalna preizkušnja sv. Huberta – za ptičarje in španjele.** Krško; natančen kraj bo sporočen naknadno.

OPOMBA: Na navedenih prireditvah lahko sodelujejo le vodniki z veljavno lovsko izkaznico. Za vsako prireditev, razen za telesno ocenjevanje, je potrebna prijava najmanj 14 dni pred preizkušnjo. Kontaktna oseba: Branko Tucovič (tel.: 031/360-688, e-naslov: branko.tucovic@gmail.com).

LOVSKO-KINOLOŠKO DRUŠTVO POSTOJNA

22. 5. 2021: **Telesno ocenjevanje lovske psov (razen ptičarjev in prinašalcev).** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Hrenovice v Hruševju.

25. 9. 2021: **PNZ za jamarje,** LD Črna jama. Zbor ob 8. uri pred Gostilno Dolnji Burger. Zadnji rok prijave 15. 9. 2021.

2. 10. 2021: **PNZ in UP za šarivce in vzrejna preizkušnja za nemške prepeličarje.** Zbor ob 8. uri pred Gostilno Piškur v Postojni. Zadnji rok za prijave 23. 9. 2021.

9. 10. 2021: **UP v delu po umetni krvni sledi za vse pasme lovske psov** v LD Pivka. Zbor ob 8. uri pred Gostilno Marija v Pivki. Zadnji rok za prijave 29. 9. 2021.

16. 10. 2021: **PNZ za goniče.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom v Hruševju, LD Hrenovice. Zadnji rok za prijave 6. 10. 2021.

OPOMBA: Prijaviti se je treba do navedenega roka na e-naslov: pb-zld@siol.net.

LOVSKO-KINOLOŠKO DRUŠTVO PTUJ - ORMOŽ

10. 4. 2021: **Telesno ocenjevanje lovskih psov 3., 4., 6., 7. in 8. skupine FCI.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Markovci, Sobotinci 47.

17. 4. 2021: **PNZ za jamarje.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Velika Nedelja, Trgovišče 56.

24. 4. 2021: **PZP za ptičarje.** Zbor ob 8. uri v lovišču LD Ptuj, Sela 37.

19. 6. 2021: **UP v delu po umetni krvni sledi za barvarje (CACT).** Zbor ob 8. uri v Koračicah 77, 2258 Sveti Tomaž.

9. 10. 2021: **JZP, PP, ŠPP za ptičarje.** Zbor ob 8. uri v lovišču LD Ptuj, Sela 37.

16. 10. 2021: **PNZ in UP šarivcev, PNZ za prinašalce, mladinska ter vzrejna preizkušnja za nemške prepeličarje.** Zbor ob 8. uri pred Domom društev Občine Ormož, Ljutomerska c. 30, v Ormožu.

16. 10. 2021: **PNZ za goniče in brak-jazbečarje.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Dravinja - Majšperk, Stanečka vas 28 pri Majšperku.

23. 10. 2021: **Lokalna UP za ptičarje in španjele – Tekma sv. Huberta.** Kraj bo določen naknadno.

OPOMBA: Kontaktna oseba: Vili Postružnik (tel.: 041/668-342, e-naslov: zveza.ptuj.ormoz@siol.net).

LOVSKO-KINOLOŠKO DRUŠTVO ZASAVJE

7. 2. 2021: **Tečaj v vajah poslušnosti VP-1,** LD Šentlambert.

25. 4. 2021: **LPR prinašalcev – CACT,** LD Moravče, kontaktna oseba: Aleksandra Dajčar (skr@klub-retrieverjev.si).

8. 5. 2021: **Telesno ocenjevanje lovskih pasem psov.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Moravče.

4. 9. 2021: **PNZ za jamarje.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Zagorje.

11. 9. 2021: **PNZ za goniče.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Dol pri Hrastniku, na Marnem.

18. 9. 2021: **Lokalna tekma za goniče.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Ivančna Gorica.

25. 9. 2021: **UP v delu po umetni krvni sledi za vse pasme lovskih psov.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Dol pri Hrastniku.

2. 10. 2021: **PNZ in UP za šarivce, PNZ za prinašalce, mladinska in vzrejna preizkušnja za nemške prepeličarje.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Moravče.

16. 10. 2021: **PNZ za prinašalce,** LD Moravče, kontaktna oseba: Matej Urbanija (e-naslov: info.kdp.si@gmail.com).

OPOMBA: Kontaktna oseba: Miloš Roglič (tel.: 031/712-280, e-naslov: mrprojekt@siol.net). Prijave najpozneje do deset dni pred prireditvijo na e-naslov.

OBALNO-KRAŠKO LOVSKO-KINOLOŠKO DRUŠTVO – KOPER

15. 5. 2021: **Telesno ocenjevanje vseh pasem lovskih psov.** Zbor ob 8. uri, Območna LZ Koper, Srgaši 38/b.

4. 9. 2021: **PNZ za jamarje.** Zbor ob 8. uri, LZ Koper, Srgaši 38/b.

18. 9. 2021: **UP v delu po umetni krvni sledi za vse pasme lovskih psov.** Zbor ob 8. uri, LZ Koper, Srgaši 38/b.

2. 10. 2021: **PNZ za španjele in prinašalce, mladinska in vzrejna preizkušnja za nemške prepeličarje.** Zbor ob 8. uri pred Gostiščem Turk, Cesta med vinogradi 34/a.

9. 10. 2021: **PNZ za goniče in brak-jazbečarje.** Zbor ob 8. uri pred lovsko kočjo LD Dekani, na Kolmbarju.

30. 10. 2021: **Državna tekma za goniče (CACT).** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Marežice, Labor 47.

OPOMBA: Kontaktna oseba: Elvis Bellina (tel.: 041/601-914). Prijavo s fotokopijo rodovnika (obe strani) pošljite deset dni pred prireditvijo na e-naslov okld.koper@gmail.com.

ZVEZA LOVSKIH KINOLOGOV POMURJA

10. 4. 2021: **Telesno ocenjevanje lovskih psov 3., 4., 6., 7. in 8. skupine FCI.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Radenci.

24. 4. 2021: **PZP za ptičarje.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Tišina.

5. 6. 2021: **UP v delu po umetni krvni sledi za vse pasme lovskih psov.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Cankova.

9. 10. 2021: **JZP, PP, ŠPP za ptičarje.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Tišina.

6. 11. 2021: **PNZ za jamarje.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Mlajtinci.

OPOMBA: Kontaktna oseba: Sašo Ferenčič (tel.: 031/574-386, e-naslov: robert.ivancic@gmail.com).

ZVEZA LOVSKIH DRUŽIN GORICA – NOVA GORICA

27. 3. 2021: **Telesno ocenjevanje lovskih psov vseh pasem.** Zbor ob 8. uri na plesišču Zeleni gaj pri Dornberku.

28. 3. 2021: **PZP za ptičarje.** Zbor ob 8. uri, Obrtna cona Vipava (»stare štale«).

5. 6. 2021: **UP v delu po umetni krvni sledi za vse pasme lovskih psov.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Grgar.

25. 9. 2021: **PNZ za jamarje + telesno ocenjevanje za pse jamarje.** V soorganizaciji z LKD Postojna.

25. 9. 2021: **JZP, PP, ŠPP za ptičarje.** Zbor ob 8. uri pri stari šoli v Šempasu.

9. 10. 2021: **PNZ za goniče + telesno ocenjevanje psov.** Zbor ob 8. uri, LD Vojkovo, v Podnanosu (»stara mlekar«).

16. 10. 2021: **PNZ in UP za šarivce, PNZ in LPP (prinašalci), mladinska in vzrejna preizkušnja za nemške prepeličarje ter telesno ocenjevanje za vse pse.** Zbor ob 8. uri LD Gorica v Biljah, pred Gostiščem Kogoj.

23. 10. 2021: **LPP s podelitvijo CACT.** Zbor ob 8. uri pred lovsko kočjo LD Čaven v Gojačah.

OPOMBA: Rok prijave: 14 dni pred prireditvijo (velja poštni žig) Prijavite se tako, da na naslov: Zveza lovskih družin Gorica, Prešernova 17, 5000 Nova Gorica, pošljete obojestransko fotokopijo rodovnika psa, na katerem mora biti napisano tudi ime in priimek ter naslov lastnika psa, kontaktna številka vodnika in podatek, iz katere lovske družine prihaja (če je njen član). V prijavi mora biti natančno navedeno, za katero preizkušnjo prijavljate psa. Na vseh prireditvah morajo imeti vodniki za svoje pse s seboj originalni rodovnik in potni list za živali (knjižica o cepljenju psa), iz katerega je razvidno, da je pes cepljen proti steklini. Vodniki psov na preizkušnjah, pri katerih je potrebna mrtva mala divjad, morajo le-to prinesiti s seboj (razen za CACT preizkušnje), kjer bo za divjad poskrbel organizator. V času preizkušnje so vodniki odgovorni za škodo, ki jo povzročijo njihovi psi. Lastnik psa/psice, privedene(-ga) na prireditev, soglaša, da ZLD lahko obdeluje in uporablja zbrane osebne podatke za namene v povezavi s to prireditvijo ter da te podatke in slikovni material o prireditvi tudi javno objavi.

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV

13. 3. 2021: **Preizkušnja zanesljivosti prinašanja izgubljenega.** Zbor ob 8. uri, LD Polzela.

10. 4. 2021: **Preizkušnja ptičarjev – DERBI.** Zbor ob 8. uri, v LD Markovci.

29. 5. 2021: **Specialna razstava/samostojna s podelitvijo CAC,** v LD Boris Kidrič.

26. 6. 2021: **UP v delu po umetni krvni sledi za ptičarje.** Zbor ob 8. uri v Beltincih.

18. 9. 2021: **Preizkušnja ptičarjev SOLMS in AZP.** Zbor ob 8. uri v LD Markovci.

2. in 3. 10. 2021: **Memorial Bogdana Sežuna, ŠPP ptičarjev – CACT.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Makole.

23. in 24. 10. 2021: **VUP za ptičarje – CACT.** Zbor ob 8. uri v LD Črešnjevci.

14. 11. 2021: **UP za ptičarje v delu na divjega prašiča v lovišču.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Podlehnik.

27. 11. 2021: **Vzrejni pregled in telesno ocenjevanje za ptičarje.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Boris Kidrič.

OPOMBA: Kontaktna oseba: Vilko Turk (tel.: 040/551 004, e-naslov: turk.vilko@gmail.com).

KLUB LJUBITELJEV PSOV JAMARJEV

6. 6. 2021: **Tekma v delu po krvni sledi za jazbečarje (brez spremstva sodnika) – CACT.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Ribnica.

10. 10. 2021: **VUP za jazbečarje – CACIT.** Zbor pri gradu Štanjel.

10. 10. 2021: **VUP za pritlikave in kunčje jazbečarje – CACIT.** Zbor pri gradu Štanjel.

10. 10. 2021: **Specialna razstava, po razstavi CACIB (podelitev CAC) za jamarje.** Na celjskem sejmišču v popoldanskih urah.

OPOMBA: Kontaktna oseba: Damjana Šveglj Žnidaršič (tel.: 040/396-041, e-naslov: cac.klpj@gmail.com).

SLOVENSKI KLUB RETRIEVERJEV (PRINAŠALCEV)

12. 6. 2021: **Telesno ocenjevanje za prinašalce, PNZ za prinašalce**

in vzrejna preizkušnja in PNZ za prinašalce. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Ig v Dragi pri Igu.

4. 9. 2021: **Specialna razstava/samostojna, s podelitvijo CAC – Polhov Gradec** (show@klubretrieverjev.si).

18. 9. 2021: **Telesno ocenjevanje za prinašalce, PNZ za prinašalce in vzrejna preizkušnja za prinašalce.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Ig v Dragi pri Igu.

24. 10. 2021: **Telesno ocenjevanje za prinašalce, PNZ za prinašalce in vzrejna preizkušnja za prinašalce.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Ig v Dragi pri Igu.

24. 10. 2021: **Vzrejni pregled za prinašalce.** Zbor ob 10. uri pred lovskim domom LD Ig v Dragi pri Igu.

OPOMBA: Kontaktna oseba: Aleksandra Dajčar (tel.: 041/875-234, e-naslov: skr@klubretrieverjev.si). Prijavnice za vse prireditve bodo objavljene na spletni strani Slovenskega kluba retrieverjev.

DVK ZA BARVARJE

19. 6. 2021: **Državna UP v delu po krvni sledi – CACT** v sodelovanju z LKD Ptuj - Ormož. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Tomaž.

6. 11. 2021: **Vzrejni pregled za barvarje.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Slovenska Bistrica.

OPOMBA: Kontaktna oseba: Bojan Deberšek (tel.: 041/343-373, e-naslov: bojan.debersek@aktiva.si).

DVK ZA BRAK-JAZBEČARJE

9. 5. 2021: **Tekma brak-jazbečarjev v delu na divjega prašiča (v obori).** Lokacija bo določena naknadno.

6. 11. 2021: **Vzrejni pregled za brak-jazbečarje.** Zborna mesto pred lovskim domom LD Medvode.

OPOMBA: Kontaktna oseba: Janez Nahtigal (tel.: 041/397-078, e-naslov: janez_nahtigal@t-2.net).

DVK ZA GONIČE

23. 10. 2021: **Državna UP za goniče – CACT, LD Tuhinj.**

6. 11. 2021: **Vzrejni pregled za goniče.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Lukovica.

OPOMBA: Kontaktna oseba: Slavko Žlebnik (tel.: 031/889-383, e-naslov: slavko.zlebnik@t-2.net).

Lovec in lovski kinolog z veliko začetnico

Tajnik Lovske družine (LD) Vrhe, to je tam proti Krasu, je članom vrhovske lovske družine poslal sporočilo s fotografijo **Jurija Pagona**. Na rami ima puško, ob njem sedi eden njegovih psov krvosledcev. Pod fotografijo piše:

»25. januar 2021.

Zapustil nas je Jure Pagon.

Slovenske lovce je presunila vest, da nas je zapustil lovski tovariš Jure Pagon.«

Zakaj je tajnik neke slovenske lovske družine začutil, da mora člane svoje lovske družine obvestiti o Pagonovi smrti? Zato, ker smo ga vsi poznali – kot nesebičnega in naravi zapisanega lovca. V dolgih desetletjih je s svojimi krvosledci prekrizal velik del Slovenije, pomagal je poiskati mnogotero obstreljeno divjad. In tistemu lovcu, ki ga je poklical na pomoč, se je po

uspešnem iskanju z duše odvalil kamen, ranjena divjad pa je bila rešena muk.

S svojim strokovnim delom in moralnim odnosom do narave je s psi krvosledci, z dejanji in vzgledom pripomogel k razumevanju krvosledništva in lovstva v Sloveniji sploh. Nekoliko več o tem v drugem delu tega zapisa.

Jurij je izvirjal iz rodbine Pagon, ki je v Godoviču pustila velik pečat. Njegov ded je imel pred drugo svetovno vojno v Godoviču žago, trgovino in pekarno, velik del vasi je oskrboval tudi z elektriko. Rodil se je ob koncu zime v letu 1946 kot prvorojenec očetu Viktorju Pagonu in materi Silvi Tratnik v Žagolici pri Colu. Po osnovni šoli je nadaljeval šolanje na idrijski gimnaziji. Nato se je vpisal na fakulteto za gozdarstvo v Ljubljani, a je čez čas študij prekinil in se zaposlil kot voznik tovornjaka pri taktarnem **Avtoprevozu**, pozneje tudi na **Iskri** v Spodnji Idriji; na koncu je kot samostojni prevoznik odšel v pokoj.

DVK ZA JAMARJE

9. 5. 2021: **Vzrejni pregled in telesno ocenjevanje za jamarje**, Ruperč Vrha pri Novem mestu. Prijave poslati na e-naslov tomaz.burazer@gmail.com do 30. 4. 2021.

11. 9. 2021: **VUP za jazbečarje – CACT**, Lovski dom LD Suhor na Vahti. Prijave poslati na e-naslov tomaz.burazer@gmail.com do 30. 8. 2021.

9. 10. 2021: **Vzrejni pregled in telesno ocenjevanje za jamarje.** Kraj prireditve bo javljen naknadno. Kopijo rodovnika poslati na e-naslov tomaz.burazer@gmail.com do 30. 9. 2021.

16. 10. 2021: **Delo po strelu za nemške lovske terierje s podelitvijo CACT.** Kraj prireditve bo javljen naknadno.

OPOMBA: Kontaktna oseba: Tomaž Burazer (tel.: 031/659-020, e-naslov: tomaz.burazer@gmail.com).

DVK ZA ŠARIVCE IN VODNE PSE

6. 11. 2021: **Vzrejni pregled in telesno ocenjevanje za šarivce in vodne pse.** Zbor ob 8. uri pred lovskim domom na Rinki.

OPOMBA: Kontaktna oseba: Zvone Poznik (tel.: 031/740-223, e-naslov: poz.jag@gmail.com).

Robert Bandelj,

predsednik Komisije za prireditve pri KZS

LEGENDA KRATIC:

AZP – širša poljska preizkušnja za ptičarje, starejše od dveh let
JZP – jesenska vzrejna preizkušnja
LPP – lovska preizkušnja prinašalcev
PNZ – preizkušnja naravnih zasnov
PP – poljska preizkušnja
PZP – pomladanska vzrejna preizkušnja
SOLMS – jesenska vzrejna preizkušnja
ŠPP – širša poljska preizkušnja
UP – uporabnostna preizkušnja
VUP – vsestranska uporabnostna preizkušnja

Vse kinološke prireditve in morebitne spremembe bodo objavljene na spletni strani Kinološke zveze Slovenije. Izvedba prireditev je odvisna od razmer, povezanih s covidom-19 oziroma z drugimi nalezljivimi boleznimi pri prostoživečih živalih.

Foto: Gregor Bolčina

Jurij Pagon je v dolgih desetletjih s svojimi krvosledci prekrizal velik del Slovenije, pomagal je poiskati mnogotero obstreljeno divjad. In tistemu lovcu, ki ga je poklical na pomoč, se je po uspešnem iskanju z duše odvalil kamen, ranjena divjad pa je bila rešena muk.

Ves čas pa je bil lovec! Lov je živel v njem že od rojstva. Njegov oče je to videl in vedel ter ga že zgodaj vpeljal v svet lovstva. Že fantič je kot poganjač s psi hodil na skupne love in tudi pozneje je bil nepogrešljiv poganjač ter vodnik lovskega psov. Rad je imel

ta naš svet in bitja v njem: vsako žival in vsako zel. Svoje lovske znanje je nesebično delil med svoje lovske prijatelje.

V lovske vrste je vstopil leta 1965 v **LD Javornik**, ki je na Črnovrškem in Godoviškem. Bil je njen starešina, član nadzornega

odbora, član disciplinske komisije, član **Lovsko-kinološkega društva Idrija in Kinološke zveze Slovenije** ter kinološki referent v matični lovski družini. Leta 1985 je postal lovski mojster. Sodeloval je na mnogih delovnih akcijah v lovski družini.

Kot rečeno, so Pagona lovski psi spremljali že iz otroštva; sprva goniči, nato pa ga je brak-jazbecarka **Cana** s svojimi sposobnostmi popeljala v svet krvosledništva. Njej je sledilo še osem krvosledcev, povečini barvarjev in brandel brakov: **Ori, Ben, Brina, Ada, Lord ...** Bili so nenadomestljivi pri zasledovanju ranjene divjadi, a so bili pri njem, pri ženi **Dori** in sploh v družinskem krogu prav vsi deležni posebne pozornosti in oskrbe.

Izjemno zanimanje za krvosledništvo je Pagona vodilo k iskanju znanja med takrat že uveljavljenimi vodniki lovskih psov in lovskimi kinologi. Določeno znanje, ki zadeva sposobnosti pasjega nosu in njegovo izkoriščanje za delo na sledi, pa je poiskal med praktiki na področju službene kinologije. S posebnim elanom je opravil tudi usposabljanje in izpit za kinološkega sodnika za ocenjevanje dela lovskih psov v delu po krvni sledi. Med lovci širom po Sloveniji se je uveljavil izključno in predvsem z nesebičnim pristopom k iskanju obstreljene divjadi in s svojim znanjem na tem področju, ki ga je velikodušno delil z drugimi. Slehernega nastrela se je lotil z vso odgovornostjo in s svojim štirinožnim pomočnikom sledil ranjeni divjadi tudi več deset kilometrov, če je bilo potrebno. Niso bili redki primeri, da so lovci, ki so ga pri tem spremljali, odnehali, največkrat zaradi pomanjkanja fizične vzdržljivosti! Ni pa odnehal on, če le ni bil prepričan, da je naredil vse, kar je bilo v njegovi moči in v moči njegovega psa. Pogosto je rekel – jutri se vrnem in nadaljujem tam, kjer sem danes končal!

Prav zaradi takih lastnosti je Pagon postal nekakšno »drugo mnenje« pri številnih drugih vodnikih, ki iz različnih razlogov niso bili uspešni pri iskanju ranjene divjadi. V takšnih situacijah se je vedno odzval in ob tem izjemno cenil vodnike krvosledcev, ki so zaprosili za njegovo pomoč. Zadovoljstvo je bilo še toliko večje, če je lahko skupaj z njimi skrajšal muke ranjeni divjadi.

Njegovo delo na področju iskanja ranjene divjadi so cenili tudi

v večini državnih lovišč, poznali so ga praktično vsi revirni lovci v naši domovini. Še posebno priljubljen je bil na Notranjskem, v zdajšnjem **Lovišču s posebnim namenom Jelen Snežnik**. Njegovemu poznavanju z osebjem tega lovišča in spletu okoliščin pripada zasluga, da se je v osrčju Snežnika – na Mašunu – zvrstilo kar trinajst tečajev za vodnike krvosledcev. Na teh tečajih je bil Pagon dobesedno ata in mama, udeleženci slehernega usposabljanja pa so ga zaradi njegove vedre narave, ljudskega pristopa in širokega praktičnega znanja izjemno spoštovali. Z mnogimi

S svojim delom in poznanstvi je bistveno pripomogel k prepoznavnosti krvosledništva, ne le v slovenski lovski in kinološki srenji, ampak tudi v širši javnosti.

Pagon je imel tudi izjemne pedagoške sposobnosti, ki se jih mogoče ni niti prav zavedal. Njegovim razlagam o pravilnem postopku na nastrelu in praktičnim prikazom dela s psom krvosledcem je imelo v okviru usposabljanj priložnost prisostvovati več sto lovskih čuvajev in lovskih pripravnikov. Z načinom podajanja širokega lovskega in kinološkega znanja v zmernem idrijskem narečju je znal vzpostaviti pristen

iskanje ranjene divjadi pogojeno z izšolanim psom krvosledcem in ustrezno usposobljenim vodnikom, kar se je neštetokrat izkazalo v praksi. Prepričan je bil, da dober vodnik iz psa s povprečnimi naravnimi zasnovami lahko »naredi« dobrega krvosledca, medtem ko vodnik brez znanja s psom s še tako dobrimi zasnovami praviloma ne dosega pričakovanih rezultatov. Zato so se tudi njegova ocenjevanja v vlogi kinološkega sodnika na preizkušnjah v delu po krvni sledi pogosto končala z besedami: »*Ma saj pes je dober, samo tebi (vodniku) še kar nekaj manjka!*« S temi besedami je dosegel dvojce: pohvalil je psa in vodnika hkrati vzpodbudil k nadaljnjemu iskanju znanja na zahtevnem področju zasledovanja ranjene divjadi. Sicer pa je k ocenjevanju dela psov in vodnikov vedno pristopal povsem neobremenjeno in brez popuščanja, z edinim ciljem – prepoznati, ali je ocenjevani tandem sposoben samostojno opraviti svoje delo v praksi. Prav zaradi poštenega sojenja je bilo njegovo delo, včasih bolj kot doma, cenjeno tudi v tujini.

Seveda je imel, tako kot vsak Zemljan, tudi Pagon svoje muhe, ki pa so ob njegovem plemenitem odnosu do narave, divjadi in živali nasploh ostajale v globoki senci. Odlikovala ga je neposrednost; brez ovinkarjenja je slehernemu človeku, ne glede na njegovo izobrazbo in položaj, povedal svoje mnenje. Lov je razumel predvsem kot enakovreden boj med divjadjo in lovcem. Ko je pred leti nekoliko nastopaški lovec v družbi vznese no pripovedoval, kako zelo daleč mu je uspelo zadeti gamsa, ga je Pagon nekoliko postrani pogledal in mu rekel: »*Kej se boš bahal, kako daleč si ga ustreliš! Če si pravi jager, rajši povej, kdaj si kakšnega čim bolj blizu zalezal!*« Sicer pa je zelo cenil in upošteval lovsko etiko in lovske običaje ter bil zaradi njunega zanemarjanja v zadnjem obdobju kar žalosten in razočaran.

Da, prav takšen je bil naš Jurij. V spominu nam bo za vedno ostal kot lovec in hkrati velik ljubitelj narave, predvsem pa kot človek, ki je v slovenskem lovstvu in lovski kinologiji pustil globoko in neizbrisljivo sled. Mnogi se ga bomo spominjali po njegovi pogosto izrečeni kletvici: »*Ma dioporko ..., »s katero je na prav svojstven način izrazil tako svoje navdušenje in veselje kot tudi neizmerno žalost in jezo ...*

**Franč Černigoj
in Marko Mali**

Foto: Gregor Bolčina

Na strokovnem kinološkem področju je bil vedno strog, najprej do sebe, a tudi do drugih. Zavedal se je, da je uspešno iskanje ranjene divjadi pogojeno z izšolanim psom krvosledcem in ustrezno usposobljenim vodnikom, kar se je neštetokrat izkazalo v praksi.

je ohranil trajne vezi in jim nato z nasveti pomagal pri nadaljnjem delu s psi krvosledci v njihovih domačih okoljih.

V letih 1991–2006 je tvorno sodeloval v **Delovni skupini za spremljanje dela vodnikov krvosledcev**, ki je takrat delovala v okviru **Komisije za lovsko kinologijo pri Lovski zvezi Slovenije**.

stik in vzpodbuditi zanimanje svojih poslušalcev, pa naj so bili to lovci, lovski pripravniki, kinologi, predšolski otroci, osnovnošolci, dijaki ali pa ljudje z akademsko izobrazbo.

Na strokovnem kinološkem področju je bil vedno strog, najprej do sebe, a tudi do drugih. Zavedal se je, da je uspešno

Predvidena legla lovskih psov

Nemški lovski terier (SLRLt):

O: 5/I, m: 4/I, 23. 1. 2021.
Andrej Pavlič,
Orehovica 68, 8310 Šentjernej.
Tel.: 051/281-045.

O: 5/I, m: 5/I, 4. 3. 2021.
Albin Pehant,
Zg. Hoče 52, 2311 Hoče.
Tel.: 040/982-988.

O: 5/I, m: 5/I, 8. 3. 2021.
Martin Kraševac,
Šolska 4, 8330 Metlika.
Tel.: 041/757-442.

Resasti jazbečar (SLRJr):

O: 5/I, m: 5/I, 11. 2. 2021.
Aleksander Hernaus,
Krtince 17, 3241 Krtince.
Tel.: 041/411-460.

O: 5/I, m: 5/I, 25. 2. 2021.
Vilma Alina Šoba,
Pečovje 28, 3220 Štore.
Tel.: 040/214-645.

Brak-jazbečar (SLRBj):

O: 5/I, m: 5/I, 31. 1. 2021.
David Gazvoda,
Pečke 4, 2321 Makole.
Tel.: 040/828-318.

O: 5/I, m: 5/I, 18. 2. 2021.
David Gazvoda,
Pečke 4, 2321 Makole.
Tel.: 040/828-318.

O: 5/II, m: 5/I, 2. 3. 2021.
David Gazvoda,
Pečke 4, 2321 Makole.
Tel.: 040/828-318.

Brandel brak (SLRBb):

O: 5/I, m: 5/I, 15. 3. 2021.
Miha Prestor,
Kovorska cesta 68, 4290 Trzin.
Tel.: 030/687-916.

Nemški kratkodlaki ptičar (SLRNkp):

O: tuj plemenjak, m: 5/VGP, 20. 3. 2021.
Andreja Strajnar,
Martinja vas pri Mokronogu 46,
8230 Mokronog.
Tel.: 041/484-242.

Nemški žimavec (SLRNŽ):

O: 5/VGP, m: 5/VUP, 18. 2. 2021.
Vilma Alina Šoba,
Pečovje 28, 3220 Štore.
Tel.: 040/214-645.

Madžarska vižla (SLRMvk):

O: 4/JZP, m: 4/ŠPP, 10. 3. 2021.
Jože Vasle,
Ob Savinji 147, 3313 Polzela.
Tel.: 041/240-799.

Nemški prepeličar (SLRPr):

O: 5/II, m: 3/I, 2. 3. 2021.
Gregor Mlačnik,
Šentjanž pri Dravogradu 9,
2373 Šentjanž pri Dravogradu.
Tel.: 041/321-203.

O: 5/I, m: 4/I, 27. 3. 2021.

Marija Tomazin,
Gornje Ložine 5,
1332 Stara Cerkev.
Tel.: 031/293-077.

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Male oglase (besedilo in dokazilo o vplačilu) sprejemamo na elektronski naslov: lovec@lovska-zveza.si ali na naslov uredništva revije.

Cene malih oglasov: do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed 5 €, od 25 do 30 besed 6 €, za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.

Male oglase je treba plačati vnaprej. Položnice ne pošiljamo. Preštejte besede in ustrezno vsoto nakažite na TRR Lovske zveze Slovenije: Nova Ljubljanska banka, d. d., št.: SI56 02010-0015687097; SWIFT oz. BIC koda: LJBAS12X.

Sklic naj se glasi: SI 00 in zraven datum plačila. Primer za nakazilo 18. 9. 2015: SI 00 18092015. Pod namen plačila morate obvezno napisati: MALI OGLAS.

Lovska zveza Slovenije

Javni poziv Lovska kultura 2021

Dodelitev pomoči programom in projektom skupin ter posameznikom, delujočim na področju lovske kulture

Komisija za lovsko kulturo in odnose z javnostmi je na spletni strani www.lovska-zveza.si objavila javni poziv Lovska kultura 2021 za dodelitev pomoči programom in projektom skupin ter posameznikom, delujočim na področju lovske kulture.

Pomoč je namenjena organizaciji kulturnih dogodkov (jubilejni koncerti, predstave, razstave, projekcije in druge javne kulturne prireditve), ki jih pripravlja in izvaja kulturna skupina ali posameznik na nepridobiten način in so v interesu lovske organizacije, ter za izvajanje skupnih programov kulturnih skupin na ravni regije.

Celotna vsebina javnega poziva z obrazci za prijavo in merili za dodeljevanje pomoči je dostopna na spletni strani www.lovska-zveza.si.

Vse dodatne informacije lahko dobite po telefonu (01) 24-10-916 ali po e-pošti na naslovu: ursa.kmetec@lovska-zveza.si.

Komisija LZS za lovsko kulturo in odnose z javnostmi

Orožje in lovska optika

Prodaj revolver Ruger Super Redhawk, inoks, kal. .44 Mag., cev 7,5 inčev, malo rabljen, kot nov. V kompletu kovček, ključavnica, nekaj streliva in nosilni tok. Cena: 950 €. Tel.: 041/621-338.

Prodaj strelni daljnogled Bushnell Elite 3500 3-9 x 50, kot nov, brez praske. Na njem so rusi montažni deli za na šino picatiny weaver. Tel.: 031/800-905.

Prodaj več lovskih pušk ter pištol in revolverjev. Tel.: 041/889-039 (Frenk).

Lovski psi

Prodaj lepega in dobrega istrskega goniča, starega osem mesecev. Tel.: 040/307-532.

Drugo

Kupim odpadlo rogovje navadnega jelena in jelena damjaka. Tel.: 031/435-932.

Podarim revije Lovec od letnikov 1970 do 2020. Tel.: 040/372-506.

Prodaj fazane za izpust v lovišče. Tel.: 041/717-464.

Lovska zveza Slovenije

objavlja prosto delovno mesto

svetovalca za projektno delo

s polnim delovnim časom

Pogoji:

- univerzitetna izobrazba naravoslovne smeri ali končan magistrski študijski program naravoslovne smeri po bolonjski stopnji
- delovne izkušnje zaželene
- aktivno znanje angleškega jezika in pasivno znanje enega jezika Evropske unije
- poznavanje uporabniških programov v okolju Windows
- lovski izpit
- vozniški izpit kategorije B
- poskusno delo šest mesecev

Kandidat lahko opravi lovski izpit najpozneje v roku dveh let od sklenitve delovnega razmerja. Z izbranim kandidatom bomo sklenili delovno razmerje za določen čas, za katerega so v okviru projekta zagotovljena finančna sredstva.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo **najpozneje do 14. marca 2021** na naslov: Lovska zveza Slovenije, Zupančičeva 9, 1000 Ljubljana, ali na elektronski naslov lzs@lovska-zveza.si.

Kandidate bomo pisno obvestili v 15 dneh po izbiri.

Društvo ljubiteljev ptičarjev in Vzrejna Komisija za ptičarje v sodelovanju z LD Polzela organizira

PREIZKUŠNJO ZANESLJIVOSTI PRINAŠANJA IZGUBLJENEGA (PZPI)

dne 13. marca 2021 v lovišču LD Polzela. Zbor ob 8. uri pri lovskem domu LD Polzela, Založe 36, 3313 Polzela. Stroške preizkušnje 30 EUR za člane DLP, 50 EUR za nečlane plačate na TRR Društva ljubiteljev ptičarjev: 02010 – 0253852458, s pripisom "za PZPI 2021". Vodnik mora imeti veljavno lovsko izkaznico, lovsko puško, člansko izkaznico DLP, originalni rodovnik in obvezno veterinarsko potrdilo o cepljenju proti steklini. Prijavo s fotokopijo obeh strani rodovnika in potrdilom o plačani prijavnini za preizkušnjo pošljite na: Lidija Šmigoc, Bukovci 4, 2281 Markovci. Na istem naslovu dobite prijavnico (Obr. P št. 1), mobilni 031 616 283 ali mail: siviljstvo.smigoc@gmail.com. Odrasle lišice prinesejo vodniki sami in jih oddajo najmanj 2 uri pred začetkom vodji preizkušnje Čedomirju Vogrincu, mobilni 051 341 747. Zadnji rok prijave: 6. marec 2021.

Društvo ljubiteljev ptičarjev in Vzrejna Komisija za ptičarje v sodelovanju z LD Markovci organizira

POMLADANSKO VZREJNO PREIZKUŠNJO - DERBY

Po sedaj veljavnem prevodu pravilnika matične pasemske organizacije za nemške kratkodlake ptičarje. Zbor udeležencev bo 10. aprila 2021 ob 8. uri pred lovskim domom LD Markovci, Sobotinci 47, 2281 Markovci. Vodnik in lastnik psa mora imeti veljavno lovsko izkaznico, lovsko puško, člansko izkaznico DLP, originalni rodovnik in obvezno veterinarsko potrdilo o cepljenju proti steklini. Prijavnico lahko dobite na spletni strani DLP www.dlp.si, Obr. P št. 1.

Prijavo s fotokopijo obeh strani rodovnika pošljite na naslov: Lidija Šmigoc, Bukovci 4, 2281 Markovci, mobilni: 031 616 283 ali mail: siviljstvo.smigoc@gmail.com

Zadnji rok prijave: 2. april 2021

Zaradi preprečevanja okužbe z novim koronavirusom poskrbite za varno prodajo/nakup.

MAREC											
Datum	Luna	Sonca		zora/mrak (navt.)		vzide zaide		vzide zaide		začet.konec	
1. Po	20:31	8:03	6:41	17:49	5:36	18:53					
2. To	21:51	8:27	6:39	17:50	5:35	18:54					
3. Sr	23:10	8:52	6:37	17:51	5:33	18:56					
4. Če	—	9:20	6:35	17:53	5:31	18:57					
5. Pe	0:29	9:53	6:33	17:54	5:29	18:59					
6. So	1:45	10:34	6:31	17:56	5:27	19:00	●				
7. Ne	2:56	11:24	6:29	17:57	5:26	19:01					
8. Po	3:57	12:23	6:28	17:58	5:24	19:03					
9. To	4:47	13:29	6:26	18:00	5:22	19:04					
10. Sr	5:27	14:39	6:24	18:01	5:20	19:06					
11. Če	5:58	15:50	6:22	18:02	5:18	19:07					
12. Pe	6:24	16:58	6:20	18:04	5:16	19:08					
13. So	6:46	18:05	6:18	18:05	5:14	19:10					●
14. Ne	7:07	19:11	6:16	18:06	5:12	19:11					
15. Po	7:26	20:15	6:14	18:08	5:10	19:13					
16. To	7:45	21:19	6:12	18:09	5:08	19:14					
17. Sr	8:05	22:22	6:11	18:10	5:06	19:16					
18. Če	8:27	23:27	6:09	18:12	5:04	19:17					
19. Pe	8:54	—	6:07	18:13	5:02	19:18					
20. So	9:26	0:30	6:05	18:14	5:00	19:20					
21. Ne	10:05	1:31	6:03	18:16	4:58	19:21	●				
22. Po	10:53	2:28	6:01	18:17	4:56	19:23					
23. To	11:52	3:20	5:59	18:18	4:54	19:24					
24. Sr	12:58	4:04	5:57	18:20	4:52	19:26					
25. Če	14:11	4:40	5:55	18:21	4:50	19:27					
26. Pe	15:27	5:12	5:53	18:22	4:48	19:29					
27. So	16:46	5:39	5:52	18:24	4:46	19:30					
28. Ne	19:05	7:03	6:50	19:25	5:44	20:31	○				
29. Po	20:27	7:27	6:48	19:26	5:42	20:33					
30. To	21:48	7:52	6:46	19:28	5:39	20:34					
31. Sr	23:11	8:19	6:44	19:29	5:37	20:36					

* Poletni čas se začne 28. marca (ob 2h zjutraj se premakne uro na 3h). Poletni čas se konča 31. oktobra (ob 3h zjutraj se premakne uro na 2h).

LOVSKA OBLAČILA
IZDELANA PO MERI

KROJASTVO ROŽMAN
Rožman Branko, s.p.
Erjavčeva ulica 5,
8250 Brežice
031 544 808, 041 436 417
info@krojastvo-rozman.si
www.krojastvo-rozman.si

foto: studioM7

KOLENDAR STRELSKIH TEKMOVANJ V LETU 2021

Mesec	Disciplina	Ura
maj		
8. 5. 2021	Izobraževanje za licenco sodnika LZS – ZLD Prekmurje	8.00
8. 5. 2021	Odprto prvenstvo LZS za veterane in superveterane – LD Prosenjakovci	11.00
15. 5. 2021	Izbirna tekma za ekipo LZS v kombinacijskem streljanju – Pragersko	9.00
22. 5. 2021	Odprto prvenstvo LZS za veterane in superveterane – LD Sinji Vrh	10.00
22. 5. 2021	Odprto prvenstvo LZS v kompaku – LD Mirna	8.00
29. 5. 2021	FITASC Grand Prix v kombinacijskem streljanju – Slovenija – Pragersko	8.00
30. 5. 2021	FITASC Grand Prix v kombinacijskem streljanju – Slovenija – Pragersko	8.00
junij		
5. 6. 2021	Odprto prvenstvo LZS za veterane in superveterane – LD Velke Lašče	10.00
12. 6. 2021	Odprto prvenstvo LZS za veterane in superveterane – Žančani, Slovenj Gradec	10.00
19. 6. 2020	Odprto prvenstvo LZS za veterane in superveterane – LD Podvelka	10.00
julij		
5. 7. 2021	1. Svetovno prvenstvo v kombinacijskem streljanju – Madžarska	
6. 7. 2021	1. Svetovno prvenstvo v kombinacijskem streljanju – Madžarska	
7. 7. 2021	1. Svetovno prvenstvo v kombinacijskem streljanju – Madžarska	
8. 7. 2021	1. Svetovno prvenstvo v kombinacijskem streljanju – Madžarska	
9. 7. 2021	1. Svetovno prvenstvo v kombinacijskem streljanju – Madžarska	
10. 7. 2021	1. Svetovno prvenstvo v kombinacijskem streljanju – Madžarska	
11. 7. 2021	1. Svetovno prvenstvo v kombinacijskem streljanju – Madžarska	
september		
2. 9. 2021	Uradni trening: veterani, superveterani in velika kombinacija	8.00
3. 9. 2021	Državno prvenstvo za veterane in superveterane LZS – Pragersko	8.00
4. 9. 2021	Državno prvenstvo v kombinacijskem streljanju LZS – OPEN – Pragersko	8.00
5. 9. 2021	Državno prvenstvo v kombinacijskem streljanju LZS – OPEN – Pragersko	8.00
oktober		
1. 10. 2021	Srečanje LZS, HLS, LSS – Prosenjakovci	
2. 10. 2021	Srečanje LZS, HLS, LSS – Prosenjakovci	
3. 10. 2021	Srečanje LZS, HLS, LSS – Prosenjakovci	

Izbirne tekme za Svetovno prvenstvo v kombinacijskem streljanju: Gaj Pragersko, 800 točk, štartnina 40 €.

Druga izbirna tekma za Svetovno prvenstvo v kombinaciji je Grand Prix v kombinacijskem streljanju.

Odprto prvenstvo LZS za veterane in superveterane: 25 glinastih golobov, 10 streliv z malokalibrsko puško, štartnina 15 €.

Vse prireditve so odvisne od epidemije in so lahko odpovedane.

Komisija LZS za lovsko strelstvo in lovsko orožje

AFRIŠKA PRAŠIČJA KUGA (APK) VSE ZA PREPREČEVANJE NA ENEM MESTU!

- Dezinfekcijske blazine, posode
- Vreče z ročaji in zadržgo za prenos in prevoz divjadi
- Ponjave za trebljenje divjadi
- Razkužila učinkovita proti APK
- Škropilnice za razkuževanje
- Osebnna zaščitna oprema
- Svetovanje

AKCIJA ZA LOVSKE DRUŽINE V MESECU MAREC!
Pri nakupu vsaj petih izdelkov, vam prikažemo 10% popusta, na celotni nakup!

Pokličite 040 244 136
Spletna trgovina www.progrips.eu

ŠMIGOC Elegance
since 1969

Modno krojaštvo Andrej Šmigoc, d.o.o.
Spuhlja 86a / 2250 Ptuj
T: +386 (0)2 779 35 61
M: +386 (0)41 949 331
E: info@krojastvo-smigoc.si

**SRAJCE
TELOVNIKI
KLOBUKI
KRAVATE
MOŠKI IN ŽENSKI KROJ (zimski, letni material)
HUBERTUS PLAŠČI • PELERINE • PUMPARICE**

Vsa oblačila izdelamo po meri in poiskušnji, ne glede na oddaljenost!
www.krojastvo-smigoc.si

Termini predvajanja marčevske oddaje Dober pogled

VTV VELENJE: 25. 3. 2021 ob 21.20

TV IDEA MURSKA SOBOTA: 23. 3. 2021 ob 19.00 in 20.45

GTV GORENJSKA TELEVIZIJA: 23. 3. 2021 ob 19.35 in 24. 3. 2021 ob 18.00

VAŠ KANAL NOVO MESTO: 25. 3. 2021 ob 22.00 in 26. 3. 2021 ob 10.00

ATM KRANJSKA GORA: 27. 3. 2021 ob 20.00

TV PTUJ: 3. 4. 2021 ob 21.00 in 4. 4. 2021 ob 10.00

ETV HD: 1. 4. 2021 ob 20.00

Navedeni termini objav so predvideni. Ker lahko nastanejo spremembe, vas prosimo, da spremljate aktualne TV-sporede posameznih TV-postaj.

Obvestilo

Zaradi negotovih razmer, povezanih s COVID-19, vas prosimo, da se glede ažurnega stanja izvedbe dogodkov obračate neposredno na organizatorja dogodka. Uredništvo ne bo imelo podatkov o izvedljivosti organizacije dogodka zaradi morebitnih poostrenih ukrepov v povezavi s COVID-19. V reviji zaradi natančno načrtovanega urnika oddaje gradiva v tiskarno tudi ni mogoče objaviti zadnjih informacij. Mogoče je, da bodo dogodki odpovedani. Na dogodkih poskrbite za svojo varnost in varnost drugih udeležencev.

Ostanite zdravi.

Uredništvo

SlovArms

Lovska trgovina Slovarms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67, Pon.-Pet.: 14:00 - 19:00

Tel.: 05 620 22 08 Sobota: 09:00 - 13:00

E-mail: info@slovarms.si

J.P. SAUER & SOHN

ESTABLISHED 1751

HÄRKILÄ
Blaser
LIEMKE
THERMAL OPTICS

ZEISS

Vixen

Verney-Carron

SWAROVSKI
OPTIK

HAWKE

TITAN

STEINER
GERMANY

STEINER

Ranger 3-12x56

- ⊙ **kakovostno** izdelan
- ⊙ Odličen za **lov v mraku**
- ⊙ **optično najboljši** v svojem cenovnem razredu
- ⊙ 11 stopenj **osvetlitve**
- ⊙ vsestransko uporaben **lovski križ**

Križ 4Ai

Nakup je možen na spletni strani www.optics-trade.eu ali v naši **trgovini**. Za več informacij nas pokličite na 031 770 520 (Optics-trade).

Izjemna cena

949 €

OPTICS
TRADE